

List

LETO XIX
ŠT. 2
1. MAREC 2012
1,60 EUR

ISSN 1581-8373

Revija za kulturna in druga vprašanja občine Šoštanj in širše.

Poštnina
plačana pri
pošti 3325
Šoštanj

Napoved razpisa

Občina Šoštanj pripravlja razpis za dodelitev subvencijskih sredstev iz naslova:

Podpore za prestrukturiranje in prenovo kmetijske proizvodnje v Občini Šoštanj za leto 2012.

Razpis bo 29.02.2012 obravnavala komisija za kmetijstvo in bo predvidoma odprt do 14. aprila 2012. Novost v razpisu za leto 2012 je to, da bodo lahko kandidirali za sredstva tudi tisti, ki so dela ali naložbe v letošnjem letu izvedli že pred razpisom, od 1.1.2012. Vsi tisti, bodo lahko investicijo dokazovali z priloženim računom. Vse ostale določbe razpisa za leto 2012, ostajajo podobne, kot v preteklih letih.

Pozivamo vse upravičence iz kmetijske dejavnosti, da si na spletni strani Občine Šoštanj, v listu Občine Šoštanj ter v Kmetijsko pospeševalni službi Šoštanj ogledajo razpis in se v kolikor ste upravičeni prijavijo za dodelitev nepovratnih sredstva, ki jih namenja Občina Šoštanj za razvoj kmetijstva.

PRIPRAVIL :

ANDREJ VOLK, DIPL. UPR. ORG.

SVETOVALEC III. ZA GOSPODARSTVO, OKOLJE IN PROSTOR

Petek, 16. marec 2012 ob 18. uri
v Galeriji Velenje

Pogovor o knjigi

Randy Pausch
Zadnje predavanje

Če bi imeli pred smrtjo še zadnje predavanje – kaj bi povedali?

Izdaja

Zavod za Kulturo Šoštanj
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj
zanj Kajetan Čop, direktor
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih,
župan.

Odgovorni urednik

Peter Rezman

Vodenje redakcije

Milojka Komprij

Lektoriranje

Jožica Andrejč
(za razpise in objave odgovarja
naročnik)

Oblikovanje

Tomaž Smolčnik, Eurograf d.o.o.

Tisk

Eurograf d.o.o.

Natiskano

900 izvodov.

Vse sodelavce prosimo, da prispevke
za LIST št. 3 (marec 2012), pošljete
najkasneje do 15. marca 2012 na
elektronski naslov: list.revija@gmail.com

Oglasno trženje prostora v Listu:

Zavod TLA, e-pošta: zavod@tla.si

Peter Klepetec, primus karnevala v
Šoštanju, nedelja, 19. 2. 2012.

Foto: Aleksander Kavčnik

Uvodnik 19.2 5

Na razvojni osi 6

Komentar: Tretja os 7

Naša občina 8

Dogodki in ljudje 10

TEŠ 6 12

Intervju 14

Sonja Bercko

Bogoslužna oznanila 18

Praznovanje 20

Listnek 21

Napovednik prireditev 22

Društva 24

Vrtec 25

Zimzelen 26

Podoba kulture 28

Naša dediščina 32

Iz/beremo 34

Spomini 36

Kipar Ivan Napotnik od blizu

Šport in rekreacija 38

Iš piš, ti loviš 42

Naročilnica na revijo List

Naročam revijo List.

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Pošta: _____

Podpis naročnika: _____

Podpisano naročilnico pošljite na naslov: **Zavod za Kulturo Šoštanj, Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj.**

poListajte me

> stran 2

Petek, 16. marec
2012 ob 18. uri
v Galeriji Velenje

Pogovor o knjigi

Randy Pausch
Zadnje
predavanje

Če bi imeli
pred smrtjo
še zadnje
predavanje –
kaj bi
povedali?

> stran 20

Tam je spoznal svojo bodočo ženo Karolino, ki ju je med ostalim povezala tudi ljubezen do športa. Štefan Szabo hrani številne pokale in priznanja iz najrazličnejših zvrsti športa, največ pa iz tenisa, kateremu je zapisan celo življenje. Nekje v osemdesetih je bil tudi velik pobudnik gradnje tenis igrišč in športnega parka na Cankarjevi ulici, a časi (ljudje) niso bili naklonjeni takšnim projektom. Tako ga še vedno na tihem boli, da mora hoditi na tenis v Velenje.

**ODSLEJ ZA VAS
TUDI V ŠOŠTANJU**
Trg bratov Mravljakov 3 (ob Kavarni Šoštanj)
www.ZavarovalnicaMaribor.si in 080 19 20

OPA
PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE
Z OSEBNO IN PRAVNO ASISTENCO
NA NOVO VREDNOST

**Bliža se čas neurij
in toče...**

**Zato vam v mesecu marcu ponujamo
premoženjska zavarovanja po promocijski ceni
+ otvoritveno darilo**

Zavarovalnica Maribor d.d.
Trg bratov Mravljakov 3, (ob Kavarni Šoštanj)
e-pošta: info@zav-mb.si, spletna stran: www.ZavarovalnicaMaribor.si

> stran 36

Mednarodni turnir v namiznem tenisu je potekal v športnem duhu in na visokem nivoju. Vodil ga je namiznoteniški strokovnjak, sodnik in dolgoletni član Namiznoteniške zveze Slovenije gospod Franci Bartol. Udeležilo se ga je 70 tekmovalcev. Po končanem delu tekmovanja je najvišje uvrščenim, v kategoriji nad 65 let, podelila pokale in kolajne Majda Menih, v kategoriji od 55 do 65 let Urška Menih Dokl, v ženski kategoriji je podelil priznanja Anton Leber, podpredsednik NTK Spin, v vseh ostalih kategorijah pa je priznanja podelila Mirjana Ramšak, predsednica NTK Spin.

Uvodnik 19.2

Post postmodernizem

Piše: MILOJKA KOMPREJ

Srečal sem starca. »Ali imaš čas?« sem vprašal. »Rad bi te nekaj vprašal.«

Starec se nasmehne: »Časa imam dovolj, Kaj pa te zanima?«

»Dolgo si že na svetu. Kaj te je v tem času presenečalo pri ljudeh?«

Starec je odgovoril: Naveličajo se otroštva in si želijo odrasti, nato pa si spet želijo postati otroci. Izgubijo zdravje zaradi naprezanja po čim večjem zaslužku, nato pa ta denar zapravijo, da bi si povrnili zdravje. Medtem ko zaskrbljeno razmišljajo o prihodnosti, pozabijo na sedanost, tako da ne živijo niti v sedanosti, niti v prihodnosti. Živijo, kot da ne bodo umrli, in umrejo, kot da niso nikdar živeli...«

V tem uvodniku sem pravzaprav želela pisati o identiteti. Saj veste, enakost, nespremenljivost, istovetnost, istost. In sem brskala po gradivu in lomila razum in čustva ob neizpodbitna dejstva. Ja, tudi identiteta ni več kar je bila. Če je nekdaj veljalo, da je identiteta relativna stabilnost in trajnost osebnostne strukture (v psihologiji) ter zavest posameznika o kontinuiteti svoje enkratnosti, je danes identiteta povsem nekaj drugega. V bistvu je vse uperjeno proti njej. Velike spremembe življenjskega sloga, instant življenje, sodobne komunikacijske tehnologije ipd., zahtevajo od človeka predvsem veliko mero fleksibilnosti. Nekdanje socialne vezi so potrgane, globalizacija, postmodernizem s svojim sovraštvom do vsega preteklega, strah sodobnega človeka navezati se na koga in izgubiti avtonomijo, vse to in še kaj, pušča globoke sledi v današnjem človeku. Zato ne išče več svoje identitete. Ker s svojo tradicionalno identiteto enostavno ne preživi. Današnja identiteta je sestavljena iz več podidentitet, ki jih lahko človek izbira sam. Da se prilagodi, preživi, uveljavi. Kajti svojo identiteto lahko tudi sam promovira. Še najbolj je in najlaže na spletu. Trend današnjega (uspešnega) človeka ni, da identiteto stabilizira, socialno razlomljivejši subjekt je bolj socialna varianta, kot pa osrediščenje subjekta.

Ja, tako je zapisano, subjekt, seveda vemo, da je ta subjekt človek.

Odpovedala sem se takemu uvodniku. Predvsem zaradi sebe, ker se zadnje čase spet sprašujem: »Kdo sem jaz?« Glede na to, kar je zapisano o identiteti posameznika v tem postmodernem obdobju, lahko sklepam, da samo izgubljam čas in energijo. Bolje kot to je, da se regresiram, vrnem na nižji nivo vedenja, in tako ohranim svoj duševni mir. Lahko pa, seveda objavim na spletu svojo biografijo in ustvarim zgodbo, ki ne bo imela nobene veze z mojo resnično identiteto, (ki je tako očitno nimam), bo pa odlična samopredstavitelja, ki je v današnji družbi sprejeta, kot samo po sebi umevna in resnična.

Torej ne! Zato sem svoj uvodni nagovor posvetila Hospicu. Društvu za oskrbo bolnih ljudi z napredovalno kronično boleznijo in njihovih svojcev na domu. Tudi v procesu žalovanja. Društvo si s svojo dejavnostjo prizadeva da bi tako kot rojstvo - tudi smrt postala naravni element živega, s tem pa tudi naraven odnos do umiranja in žalovanja.

V prejšnji številki smo že objavili napovednik za njihovo srečanje v Velenju in tudi v tem Listu in prihodnjih bo tako. V kateri izmed prihodnjih števil bomo društvo zagotovo predstavili bolj podrobno, k pogovoru bi želeli povabiti gospo Majdo Menih, ki jo že skoraj od ustanovitve slovenskega društva Hospic, v letu 1995, srečujemo v teh krogih. Najbrž se je z dejavnostjo tega društva že marsikdo srečal. In verjetno ugotovil namen in prepotrebno te humane organizacije v današnjem svetu. Hospic namreč nudi paliativno (blažilno) oskrbo, prisluhne fizičnim, psihosocialnim in duhovnim potrebam umirajočih bolnikov in njihovih svojcev, lajša trpljenje, podpira v njihovi osebni preobrazbi in doseganju želene kakovosti življenja z zagotavljanjem celosten sočutne oskrbe.

Načela Hospica so jasna. Spoštovanje življenja in sprejemanje umiranja kot naravnega dogajanja, spoštovanje bolnikovih želja, timski pristop, vključitev prostovoljcev in oblikovanje družbenih razmer.

Njihovo delo se po smrti umirajočega ne konča, temveč še leto po smrti ponujajo svojcem podporo in pomoč pri žalovanju. V to so vključeni vsi, ki si pomoči želijo. Nam najbližje društvo je v Velenju, najdete jih na Vodnikovi 1, (zdravstveni dom), lahko pa jih pokličete tudi na telefon 051 418 445 ali 051 391 318.

In kaj imajo skupnega starec, identiteta in pomoč ob sprejetju neizbežnega? Veliko. V modrosti starca so kratki in jasni napotki za življenje, nas in našega življenja pa ne bo, če ne bomo ohranili svoje identitete. Zakaj, čemu in za čim bi potem sploh žalovali?

Na razvojni osi

► Dunja očarala Split

Tik preden je odšla ta številka Lista v tisk, smo izvedeli o uspešnem koncertu Dunje Tinauer, ki ga je imela skupaj s hrvaškim baritonistom Marijom Krničem 23. februarja v Splitu. V goste so ju v času slovenskih kulturnih praznovanj povabili marljivi člani društva Triglav, z Vero Hrga na čelu. Več o samem koncertu ter vzdušju, pripravljamo v reportaži za naslednjo številko. Tokrat dodajmo le še to, da je koncert začela z dvema lpavčevima samospevoma.

Ta prispevek namerno postavljamo v »razvojno« rubriko, saj smo tukaj običajno zakrneli v vsakodnevni pesimistični napovedih bodočnosti, brez pravih razvojnih vizij. Le zakaj te ne bi bile na mednarodni, kulturni osi?

P.R.

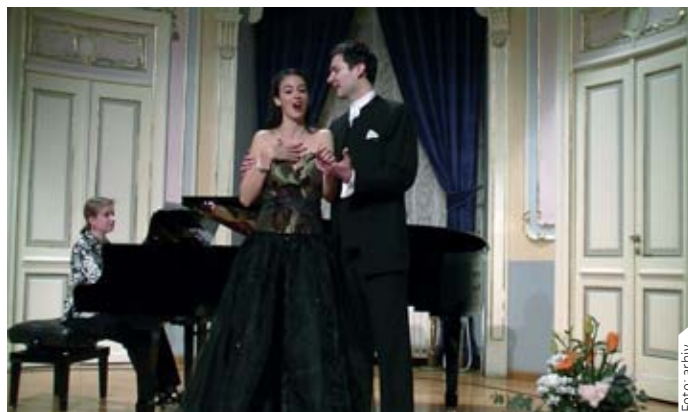

Foto: arhiv

► Apo vizija v goste povabila dr. Franceta Arharja

Računovodska hiša Apo vizija, katere zgodovina se je začela ravno v šoštanjski občini, je v sredo, 15. februarja, v Velenju pripravila ponoletno srečanje za svoje partnerje. Ob tem so obeležili 20. obletnico obstoja svojega podjetja in najzvestejšim strankam podelili priznanja. Kot osrednjega predavatelja so povabili dr. Franceta Arharja, program pa so dopolnili še z drugimi za goste zanimivimi vsebinami. Vabilu so se odzvali številni udeleženci, med njimi dr. Cvetka Tinauer, predsednica upravnega odbora Savinjsko-šaleške gospodarske zbornice, v okviru katere deluje sekcija računovodskih servisov in predsednik Zbornice računovodskih servisov, Aleksander Štefanac.

Gostitelj ponoletnega srečanja Računovodska hiša Apo vizija je družinsko podjetje, ki je lani praznovalo dvajseto obletnico delovanja na področju vodenja poslovnih knjig in davčnega svetovanja. Poslovalnico ima tudi v Šoštanju, točneje v Lokovici. O dosežkih in referenčnih poslovnih partnerjih je na začetku srečanja spregovorila direktorica Janja Praznik. Omenila je lanskoletni veliki dosežek, ko je bila njihova družba imenovana za naj-računovodski servis v državi v kategoriji srednjih. Nekateri poslovni partnerji so z njimi že vseh 20 let, drugi so se pridružili le nekaj kasneje, obojim je direktorica predala simbolna priznanja.

»V APO VIZIJI že od leta 1988 skrbimo za razvoj in davčno varstvo naših strank pri vodenju poslovnih knjig za različne dejavnosti in statusne oblike. Naši poslovni partnerji so mikro in mala podjetja in tuje podružnice, ki se ukvarjajo s trgovsko, proizvodno in storitveno dejavnostjo. Seveda se lahko pohvalimo, da odlično vodimo poslovne knjige tudi za samostojne podjetnike, zasebne zdravnike, odvetnike, poklicne športnike, novinarje, kulturne delavce, zavode, društva in kmete.«

Dr. Arhar je predsednik uprave UniCredit Banka Slovenija d.d., nekaj let nazaj pa je bil guverner Banke Slovenije. Kot poznavalec področja bančnega poslovanja in finančnih trgov je v svojem predavanju pojasnil nekaj najnovejših trendov finančnih tokov in razložil, zakaj nastaja tako imenovani denarni krč in zakaj banke nimajo dovolj likvidnih sredstev.

»V zadnjem času v Sloveniji, pa tudi sicer v svetu, prevladuje nezaupanje. Odraža se tudi na finančnih trgih in zavira normalne tokove denarja med bankami samimi in od bank do komitentov. Več negativnih napovedi in nižanja bonitetnih ocen, ki so jih Sloveniji izrekle tuje bonitetne hiše, zelo vpliva na slabšanje zaupanja in zmanjšuje možnosti slovenskim bankam za izposojno denarja pri mednarodnih denarnih ustanovah,« je med drugim povedal predavatelj.

Kot je povedal Arhar, je vzrokov za tako imenovani denarni krč v slovenskem bančnem sektorju več. Gre za razkorak med sredstvi, ki jih v bankah kot kredite iščejo njihovi komitenti in med tistimi, ki jih vanje vlagata gospodarstvo in prebivalstvo. Ko je bilo pred leti gospodarstvo

Foto: Marija Lebar

Foto: Marija Lebar

v razcvetu, so banke dajale kredite, med drugim tudi za tako imenovane tajkunske odkupe, ki pa so se marsikdaj pokazali kot neuspešni. Na kredit kupljena podjetja so šla v stečaj in banke kreditov niso dobile vrnenih.

Omenil je tudi položaj na področju naložb, ki jih je zelo malo, večina pa je financiranih s krediti in ne s prihranki. Po njegovem se Slovenija preveč otepa tujega lastništva v bankah, kljub temu, da naše banke že več let izkazujejo izgubo. Veliko tistih bank, ki so v tujih rokah, pa poslujejo pozitivno

Na programu srečanja je bila predstavitev tako imenovanega brezplačnega poslovanja, udeležence pa so nagovorili še drugi prisotni, med njimi direktor Savinjsko-šaleške gospodarske zbornice Franci Kotnik in predsednik Zbornice računovodskih servisov, Aleksander Štefanac, ki je izrekel o delu in strokovnosti kadrov Apo vizije precej lepih besed. Ponoletna srečanja, ki jih pripravlja Apo vizija za poslovne partnerje je postalo že tradicionalno. Tokratno je bilo četrto po vrsti. Ob zaključku je sledil še družabni del.

MARIJA LEBAR

Tretja os

KDO BO TO? EVA BOTO.

Piše: MIRO PETEK

Korošci imamo novo zvezdo zabavne glasbe. Eva Boto. Zmagovalka Eme, ki bo Slovenijo zastopala na Evroviziji. Če rečemo še širše, Slovenija ima novo zvezdo zabavne glasbe. Dijakinja drugega letnika ravske gimnazije, simpatično dekle iz Šentjanža pri Dravogradu, dekle iz zelo skromne delavske družine, je zasijala na slovenskem nebu zabavne glasbe. Imeniten glas in že pravi izdelani profesionalni nastopi. Kakopak, prihodnost bo pokazala, kam bo šla njena pot, zaželimo ji srečo, da se na tej estradi, ki je velikokrat tudi zelo kruta in neusmiljena, ne bo izgubila in da ne bo mlada in naivna padla v kremplje menedžerjev, ki si bodo na njen račun bogateli, sama pa bo od tega imela bore malo. In da bo mladenka znala prenesti medijsko slavo, kar prav tako ni enostavno.

Zakaj uvod z Evo Boto? Ob tačas največji zvezdi naše Koroške sem razmišljal, kaj je ta naša regija dala zabavni, popularni, pa tudi resni glasbi na slovenski, da ne rečem svetovni ravni. Imamo nekaj znanih imen popularne glasbe. Moj sošolec iz gimnazije Ravne Adi Smolar je bržkone ena od ikon slovenske kantavtorske scene. Adijevo glasbeno ustvarjanje poznamo vsi, izjemna besedila, velikokrat lucidna in ironična, tu in tam cinična, običajno začinjena tudi s kakšnim življenjskim naukom in seveda sporočilom. Adi je kljub najinim že kar lepim letom ostal tak, kot je bil v gimnaziji. Prijazen, prijateljski, odkrit, pošten. Skratka pozitiven. Je eden tisti, ki nastopa za malo denarja, ker mu denar ne pomeni veliko, le toliko

ga rabi, da lahko primerno živi in preživi, zato ga lahko poslušamo tudi na mnogih dobrodelnih prireditvah širom Slovenije.

Milan Kamnik mi je drag prijatelj, njegove pesmi v koroškem narečju so koroški duši zelo blizu. Tudi tistim, ki so Koroško zapustili. Milanove pesnitve Vorančevih del bi skorajda lahko bile obvezno učno gradivo po slovenskih šolah. Voranc je Kamniku zelo blizu, ne nazadnje se marsikaj iz Prežihovih let na Koroškem ni kaj prida spremenilo. Milan Kamnik ima to nesrečo, da s centralizmom ali anglosaksonskimi geni cepljeni glasbeni uredniki radijskih postaj njegove pesmi redko spustijo v radijski eter. Koroško narečje vendarle ni takšno, da ga ne bi mogli razumeti tudi Prekmurci ali Primorci, le malo se je treba potruditi. Tudi Mlakarja ali Kreslina Korošci razumemo in radi poslušamo. Na tej zabavnoglasbeni sceni je še imen, ki koreninijo na Koroškem, od Monike Pučelj do Milana Pečovnika Pidžija, pa še kdo bi se našel. Prihodnja leta pa bo gotovo znamenovala Eva Boto.

Zanimivo pa je, da je Koroško pred dvema desetletjema popolnoma obšel pank kot kritična glasbena refleksija na družbo. Prav tako Koroška doslej ni dala neke prepoznavne rok skupine. Pričakovali bi lahko, da je tradicionalno industrijsko okolje z železarno in rudnikom primerno za rojstvo in delovanje skupin, ki bi skozi glasbo izražali odnos dogajanja v družbi, do krivic, težkega dela, brezposelnosti, neenakosti, mladih na obrobju, drugačnosti. Tako je vsaj bilo v Zasavju, ki je dalo Laibach in Neue Slowenische Kunst, konec koncev tudi rokovsko skupino Orlek s svojim knapovskim rokom. Koroška ima na tem področju svoj velik manko. Sam si to razlagam s tipično koroško dušo, ki je precej melanholična, zaprta vase, pripravljena vse potrpeti in požreti, včasih tudi preveč servilna do najrazličnejših oblasti. To se odraža tudi v koroški narodni pesmi, sicer izjemno lepi, ki pa je večinoma zelo otožna, včasih že pravo jadikovanje nad usodo naroda ali izgubljenost in nesrečno ljubeznijo. Pravih vstaj je v tej regiji bilo v zadnjem pol stoletja bore malo. Sam se še spominjam velikega črnjanskega protesta, ko je komunistična oblast ukinila rudarsko bolnišnico v Črni. Takrat so za dva dni v neka sobo zaprli nekega partijskega funkcionarja, vendar ni nič pomagalo. Bolnišnico v Črni so ukinili. Ob ukinjanju železnice od Velenja do Otiškega Vrha še takšnih protestov ni bilo. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja smo na Čečovju na Ravnah protestirali

proti Avstriji in njeni politiki do manjšine ob rušenju slovenskih napisov na avstrijskem Koroškem. Takrat je Tomaž Pengov – Pigl napisal pesem Napisi padajo, ne kak Korošec. No, bilo je nekaj stavk, resnično veličasten upor proti JLA na Holmcu in Dravogradu, sicer pa velik primanjkljaj družbeno-angažiranega naboja. Zato v teh krajih med Peco in Uršljo tudi ni vzklilo seme panke ali angažiranega roka.

Poznavalci resne glasbe oziroma glasbeni sladokusci oziroma zahtevnejši ljubitelji glasbe bodo seveda poznali vsaj tri velika glasbena imena s Koroške: Marka Letonjo, Stanka Arnolda in Lojzeta Lebiča. Premalo je prostora, da bi o teh velikih imenih zapisali kaj več, zato le nekaj stavkov po diagonali. Pianist in dirigent Marko Letonja, sicer z Raven na Koroškem, je bil direktor Slovenske filharmonije, šef dirigent v Baslu, sedaj je šef dirigent in umetniški vodja tasmanijskega simfoničnega orkestra, dirigiral je v milanski Scali, na mnogih drugih svetovnih odrih pred najpomembnejšimi orkestri. Stanko Arnold je bil dolga le prvi trobentač v Slovenski filharmoniji, predava na ljubljanski glasbeni akademiji, poučuje v Gradcu, kot trobentač nastopa v mnogih mednarodnih zasedbah. Akademik Lojze Lebič, Prevaljčan, prejemnik velike Prešernove nagrade, je najpomembnejši slovenski sodobni skladatelj. Leta 2003 je bil izvoljen za zunanjega člana Kraljeve flamske akademije za znanost in umetnost Belgije, njegova dela so izvajali na številnih svetovnih glasbenih festivalih, hkrati pa je Lebič tudi tenkočuten in angažiran opazovalec slovenskega družbenega in političnega življenja. Tem velikanom ustvarjalne in poustvarjalne glasbene umetnosti bi lahko še kaj dodali, na primer Ota Vrhovnika, saksofonista, ki je že vrsto let profesor na Dunaju, poleg tega v različnih profesionalnih orkestrih igra mnogo koroških akademskih glasbenikov, kar kaže na to, da imamo na Koroškem talente in tudi dobre glasbene šole. Skok v zgodovino pa bi nam dal še Huga Wolfa, ki je rdeča nit EPK v Slovenj Gradcu. Slovenjgradčani so tega mojstra samosppevov vzeli za svojega, čeprav ga tuje enciklopedije še vedno uvrščajo med avstrijske skladatelje ali vsaj nemško govoreče skladatelje.

Bera torej ni slaba.

Naša občina

► Otvoritev sončne elektrarne na OŠ Šoštanj

Z januarjem je na Osnovni šoli Šoštanj pričela delovati sončna elektrarna. Župan Občine Šoštanj Darko Menih je na uradni otvoritvi te elektrarne med drugim povedal, da gre za prvo takšno elektrarno v naši občini in da občina ob izgradnji šestega bloka TEŠ zelo podpira tudi pridobivanje elektrike iz obnovljivih virov energije. S tem ko je sončna elektrarna zgrajena na osnovi šoli, se zavedanje o pridobivanju elektrike in tudi o zdravem okolju prenese na najmlajše.

Foto: Tjaša Rehar

Učenci in učitelji OŠ Šoštanj lahko preko monitorja skoz spremljajo, s kakšno močjo elektrarna deluje. Direktor družbe Gorenje Solar je povedal, da lahko elektrarna proizvede 215 mWh letno, kar zadošča za celovito oskrbo z elektriko za 48 gospodinjstev.

Luka Komazec, direktor podjetja GGE, pa je poudaril, da je vesel, da sodelujejo z osnovno šolo in občino, saj morajo tudi mladi povečati zavedanje o okolju in virih energije. Ravnateljica OŠ Šoštanj mag. Majdi Zaveršnik Puc je predal nekaj izvodov knjig, ki otrokom na razumljiv način opisujejo pridobivanje električne energije.

TJAŠA REHAR

Foto: Tjaša Rehar

► Z roko v roki

Osnovna šola Šoštanj že tretje leto zapored sodeluje v projektu NAUČIMO SE SMUČATI, v katerega so vključeni petošolci. Kdor nima opreme, si jo lahko sposodi na šoli. Učenci imajo dopoldne pouk, nato pa se po kosilu skupaj s spremljevalci odpeljejo do Žekovca in z gondolo na Golte. Tam jih prevzamejo učitelji smučanja. V skupine so razdeljeni glede na smučarsko predznanje. Veliko je takih, ki šele na tem tečaju prvič stopijo na smuči, a se toliko naučijo, da naslednje leto v zimski šoli v naravi lažje utrjujejo in nadgrajujejo svoje znanje. Tečaj traja pet dni. Čeprav je naporno, pa so učenci na koncu zadovoljni, še posebej letos, ko v dolini dolgo ni bilo snega.

V tem projektu je letos sodelovalo že pet šol iz Šaleške in Savinjske doline. Pobudnik in organizator tega je Jožef Kavtičnik, na pomoč pa vsako leto priskočijo Termoelektrarna Šoštanj, Premogovnik Velenje in Športna fundacija Slovenije. Vsem imenovanim se učenci OŠ Šoštanj zahvaljujejo za brezplačni tečaj smučanja.

Po zaključenem tečaju so predstavniki TEŠ, Premogovnika Velenje in Jožef Kavtičnik smučarjem podelili priznanja, učenci pa so prebrali svoje vtise ter zgodbe in nezgode na smučah.

Foto: Bogomira Klinc, Vrhovnik

Z roko v roki je tako uspelo prižgati še eno iskrico v otroških očeh.

JOŽICA ANDREJC

► Paka je kultura

Točno tako se je glasil naslov projekta, ki ga je leta 2003 vodil Zavod za kulturo Šoštanj s pomočjo Turistično-olepševalnega društva Šoštanj. Paka je kultura (mislim, da gre avtorstvo pripisati Kajetanu Čopu), smo rekli in očistili breg in strugo Pake v Šoštanju od mostu do mostu. Nič kaj posebnega, če se ne bi meni zdel takrat naslov malce prenapihnen. Ali pa preveč osredotočen samo na en segment.

Točno ta naslov mi je prihajal na misel, ko sem v nedeljo združila prosti čas in dopisniške obveznosti in se odpravila peš iz Penka proti skalalnici Monte Grapa, kjer so se odvijali smučarski skoki. Še svojo psičko sem vzela zraven, da bo pot prijetnejša. In bi bila, če me pogled s ceste ne bi ves čas vlekel k Paki. Ta naša (moja) rečica, voda nesrečnega imena! In so oživali spomini na otroška leta, ko sem pešačila ob njej iz šole, od verouka, iz trgovine in vonjala njen smrad in odvrčala pogled od smeti, navlake, vrečk in vsega, kar je bilo obešeno na grmovju. In oživel mi je spomin na čas, ko mi je bilo nerodno povedati sošolcem, da sem iz Penka, ker je vsak rekel: »A tam si doma, kjer tako smrdi?!«

Ja, Paka je smrdela, spreminjala barve od svetlo zelene do temno rjave, v prvih letih mojih spominov, so na njej plavale ribe s trebuhu navzgor, potem pa nič več. Seveda, v njej ni bilo življenja. Še žabe so se izselile. Spomnila sem se tudi, kako sem se veselila počasnega ekološkega osveščanja, čistilne naprave v Šoštanju, pozivov k varovanju okolja.

Foto: MBK

Lahko verjamete ali ne, štela sem ribe pod našim mostom, ki so po zaslugi Ribiške družine Paka zaplavale v vodi, in se razjokala od sreče, ko sem v tolmoni poleg naše hiše nekega jutra zagledala čapljo. Čisto pravo, živo čapljo. Pa račke in kormorani in vse tisto, kar je oživel in

zaživel v vodi in ob njej, ker je vse to pomenilo, da Paka ni več mrtva reka, da je življenje v njej, da je voda čista in da moje okolje ni več »smrdljiva soteska«, ampak prelepa dolinica, polna zelenja in sonca, svežih poletnih jutur in prijetnih dni. Ja, tako jo vidim jaz.

In bi želela, da bi jo tudi drugi. A, žal, je ne. Ves čas nedeljskega sprehoda so me spremljale vrečke na grmovju, odvržene plastenke in steklenice na bregu, kupi smeti namerno pripeljanih in vsutih ob breg reke in dve veliki, zeleni vrečki, polni različnih smeti (ena se je raztrgala in so iz nje štrleli tetrapaki in ostanki pirotehničnih sredstev), ki sta »krasili« sredino toka. Na predelu, kjer ni hiš, je bilo najhujše, s cestišča se je lepo videla odrta koža domače živali, ki se je delno v vodi, delno pa na suhem počasi razkrajala. Pa kupi cunj, vrečk plastenk, steklenic ...

Ja, žalostna sem in jezna. In si dovljujem s tega mesta pozvati vse, da

naj ne mečejo svoje svinjarije na moj prag. Dobesedno in zares na moj prag in na pragove vseh tistih, ki živimo ob Paki. Kdo vam dovoljuje puščati svojo svinjarijo v naravi? Kdo ste, da brezobzirno odvržete svoje smeti drugemu v obraz? Ne sprenevedajte se, da s tem ko odvržete smeti v reko, pospravite za seboj. Ne, dragi moji, ne pospravite in prisegam, da bom dejanje prijavila, če bom koga pri tem zalotila. Reka, ki je po par desetletjih truda spet vsaj znosno čista, se ne more boriti proti neumnostim ljudi. Dovolj imam tega, da vsako pomlad čistim breg in okolico hiše svinjarije, ki mi jo nanosi reka, medtem ko sama plačujem odvoz smeti ali jih vozim na smetišče. Z vso pravico človeka terjam samo eno. Bodi tudi ti človek!

Ja, Paka je kultura!

MILOJKA B. KOMPREJ

► Pust, pust

Ja, ni kaj. Šoštanj je v februarjskih dneh potrdil sloves karnevalskega mesta, katerega naslov nosi od leta 2006 in je z 59. mednarodnim pustnim karnevalom, ki je bil v soboto, 18. februarja, privabil množico ljudi. Maske od blizu in daleč so dobesedno preplavile Šoštanj, ki se je že mesec ali dva prej pripravljal na njihov prihod. V povorki, ki se je vila izpred črpalke v Šoštanju do prizorišča na Trgu bratov Mravljak, kjer je bila častna tribuna, je bila množica šem, izvirnih, zanimivih, smešnih. Od Božičkov do princev in vmes ciganov, kurentov, od šoštanjskih košev in Tresimirjev, do USB grupe, Kramposov, dobovskih fašjenk ter liških pustov. Na čelu je korakala godba Zarja z mažoretami in pripravljala prostor sodelujočim. Na častni tribuni je poleg Dixi Pixija kraljeval Peter Klepetec v družbi šoštanjskega župana Darka Meniha in predstavnikov Fecca, Branka Brumna in Gvida Hendrixa. Glavno besedo sta imela seveda Peter Klepetec in Dixi Pixi, ki sta karneval z naslovom EPS - evropska prestolnica smeha dodatno aktualno začinila. Zaključek pustnega rajanja je bil v športni dvorani, kjer so bile najboljše maske lepo nagrajene, rajanje pa je zaključevala glasba dveh S, to sta ansambel Spev in Spomin. A ko snamemo maske ...

O pripravah na karneval in organizacijskih podrobnostih je spregovoril Peter Radoja, pošteno povedano, duša karnevala. Skupaj s sedanjim predsednikom Turistično-olepševalnega društva Šoštanj Romanom Kramerjem in člani je pripravljal karneval že veliko prej, saj si Pust šoštanjski z obiskom drugih karnevalov in dogodkov zagotovi udeležbo skupin.

Prireditev z mednarodno udeležbo zahteva celovit pristop, ki ga je mogoče izvesti le s popolno pripravljenostjo. Na koncu se zdi, da je mimohod mask še najmanj zahtevna stvar, pa čeprav je to bistvo dogodka. Prihod skupin od drugod zahteva veliko logističnih spretnosti, od usklajevanj prihodov, nastanitvev, da o tem sploh ne govorimo, kaj pomeni to za Šoštanj z okolico, če pride skupina tridesetih ali

štiridesetih mask kakšen dan prej. Potem je potrebno hitro zavrteti telefon ... Ja, vse to počne Peter Radoja, ki je med drugim priznal, da kakšen mesec pred karnevalom pol noči prebdi in v temi preleva vse podrobnosti. S tega mesta se v imenu društva zahvaljuje za pomoč, ki so jo poleg Občine Šoštanj nudili še Termoelektrarna in Premogovnik Velenje ter še mnogi drugi.

Peter je tudi pisec teksta, ki ga skupaj z Mišem Melanškom, ki se skriva pod masko Pixija Dixija, trosita med zbrane in jih spravljata v smeh. Letošnja rdeča nit karnevala je bila etnološko obarvana in mimogrede so postavili tudi blok 7. Pravzaprav sta že tako usklajena, da ni potrebno drugega, kot da se spogledata, pa že vesta, kako naprej, da bo zabavno in aktualno. Petru, ki se v vlogi Petra Klepetca in vodja karnevala trudi že več kot dvajset let, gre zasluga, da je bil Šoštanj sprejet v združenje karnevalskih mest, naziv je prejel iz rok predsednika Henryja van der Kroona. Tudi zaradi dobre organizacije se skupine odločajo za Šoštanj, zato je bilo letos rekordno število mask. Iz tujine so sodelovala mesta: Šabac, Požarevac, Vrnjačka Banja, Niš, Strumica, Eggersdorf in Arlon. Iz združenja FECCA so se karnevala udeležili dornavski cigani, pust mozirski, liški pustje iz Kanala ob Soči, dobovski fašjenk, koranti Ptuj 1, vrbiške šjeme iz Ilirske Bistrice ter koranti 94. Seveda pa karnevala brez domačih ne bi bilo, prišle so maske iz Skornega, Raven, Pristave in tudi mladi Šoštanja. Zastavo pusta je kot vsako leto nosil Stane Kraševac, ki je posebna maskota tega karnevala. Letos je njegova zastava še posebej veselo plapolala, kako tudi ne, lani, ko je doživel nesrečo, smo se bali, da ga ne bo več na čelu povorke.

Pust šoštanjski se je v času pustnega rajanja udeležil tudi ostalih pustovanj, koši šoštanjski in Tresimirji so povsod prepoznavni. Letošnjega karnevala še ni konec. Nov pa se že začinja.

MBK

Foto: Dejan Tonkeli

Dogodki in ljudje

► V Premogovniku razglasili najboljše inovatorje leta 2011

V šoštanjskem kulturnem domu je družba Premogovnik Velenje v torek, 14. februarja, pripravila slovesnost ob razglasitvi rezultatov Inovator leta 2011. Čeprav je bila podelitev priznanj internega značaja, so bili prisotni številni vidni predstavniki gospodarstva in župani, med njimi tudi šoštanjski Darko Menih. Častni govornik je bil Mirko Strašek iz podjetja KLS Ljubno, lanskoletne slovenske zlate gazele, kateremu je predsednik uprave premogovnika dr. Milan Medved podaril diamant iz ksilita.

Akcijo Inovator leta je predstavil Bojan Stropnik iz Premogovnika. Povedal je, da imajo v njihovem podjetju promotorje, ki vsak v svojem ožjem delovnem okolju spodbujajo nove ideje. S projektom v sedanjih obliki so začeli v letu 2010. V lanskem letu je v akciji sodelovalo 22 promotorjev in 187 inovatorjev. Podali so 228 koristnih predlogov. 169 od teh ali 74 odstotkov jih je bilo realiziranih, ostali pa so v različnih fazah uresničitve.

Predsednik uprave dr. Milan Medved je povedal, da je inovativnost pri njih že stalnica. Z uporabo najsodobnejše tehnologije dosegajo izjemne proizvodne rezultate, ki so primerljivi z dosežki podzemnih premogovnikov v Evropi in po svetu. »V letu 2010 smo v primerjavi s preteklimi leti preseglji vse dosedanje parametre proizvodnje. Te odlične rezultate, ki smo jih nadaljevali tudi v letu 2011, lahko dosegamo z vrhunsko elektro-strojno opremo, ki je dosežek večletnega razvoja in plod domačega inženirskega znanja. Tudi mednarodni strokovnjaki, ki so v začetku leta 2011 opravili revizijo zalog premoga, so bili navdušeni nad organiziranostjo in strokovnostjo inženirjev Premogovnika Velenje, nad tehnologijo in opremo v jami, ki so jo projektirali naši strokovnjaki, saj je – tudi po njihovem mnenju – na najvišjem nivoju tudi v svetovnem merilu,« je menil Medved.

Sledila je predstavitev uspehov podjetja KLS in poti, po kateri so med drugim postali lanskoletno najboljše hitro rastoče podjetje v Sloveniji in prejeli nagrado Zlata gazela. Po Straškovih besedah je ključ do vsakega uspeha v ljudeh. Pri tako specializirani proizvodnji, kot jo imajo v KLS, kjer izdelujejo zobate in masne obroče za avtomobilsko industrijo, je inovativnost neizbežna nuja, še posebej zato, ker so njihovi kupci največji svetovni proizvajalci avtomobilov in je boj s konkurenco neizprosna. Pomembna je poslovna politika medsebojnega spoštovanja. Cilj je zadovoljstvo kupca, za to pa je potreben stalen razvoj. V svojo pot moraš biti prepričan in ji nenehno ter vztrajno slediti, saj rezultati ne pridejo kar čez noč. »Ne samo kakovost, naša usmeritev je poslovna

Foto: Marija Lebar

Foto: Marija Lebar

odličnost, to pa jamči tudi obstoj delovnih mest,« je med drugim dejal Strašek.

Milan Medved mu je čestital za dosežene rezultate in mu v spomin podaril diamant ksilita, najdenega v skladih velenjskega premoga, starega dva milijona let. Sledila je razglasitev rezultatov akcije Inovator leta. Priznanja so prejeli trije najuspešnejši promotorji, inovatorji in najboljša organizacijska enota na področju inovativnosti, ki je prejela prehodni pokal.

Za zabavni del dogodka je poskrbela Jerica Hebar, ki je s svojim petjem navdušila prisotne.

Foto: Marija Lebar

MARIJA LEBAR

► Občni zbor TD Pristava

Leto je okoli in TD Pristava je že sredi januarja predstavilo opravljeno delo v letu 2011. Predsednik društva Jože Miklavžina se je lahko pohvalil z dobro opravljenim delom, ki je potekalo pod njegovim vodstvom. V društvu niso čutili posledic vsesplošne krize, saj so ugotovili, da tam, kjer se pošteno in dobro dela, krize ne more biti. S prostovoljnimi delom, kot je urejanje bankin in poti po Pristavi, društvo prihrani Občini Šoštanj in KS Ravne kar nekaj denarja, ki ga nato lahko porabijo za nove asfaltne prevleke. Tudi gostje na občnem zboru so lahko le pohvalili prizadevnost članov društva in nekaterih krajanov, ki na ta način zasleku Pristava omogočajo, da se že nekaj let na Pristavi cesta obnavlja v pasovih po nekaj 100 metrov, s čimer se izboljšuje varnost kritičnih predelov ceste.

Predsednik društva je v nadaljevanju predstavil plan dela za leto 2012. Za pustni karneval v Šoštanju pripravljajo novo tematiko, s katero bodo prikazali, da se še vedno da upreti vsem krizam in za vsak problem najti rešitev. Po koncu zime bodo uredili bankine, poti in okolico razvalin gradu, rova in cerkve sv. Duha v Ravnah. Sredi aprila bodo pričeli s pripravami na njihovo največjo prireditev Prvomajsko srečanje na Pristavi.

Foto: A. Grudnik

odločili lani, je sodelovanje na šaljivih gasilskih igrah v Gaberkah. Žal nimajo gasilskega doma, imajo pa kar nekaj gasilcev in prostovoljcev, ki so se na lanskih igrah dobro odrezali. Organizator šaljivih gasilskih igrah jih je promoviral kot edino gasilsko ekipo, ki je brez gasilskega doma, po njihovem rezultatu sodeč pa jim to niti ni bilo videti. Po počitnicah v začetku jeseni bodo člani društva odšli na zaslužen izlet, nato pa se pričnejo jesenski sejmi v Šoštanju. Predzadnja delovna

aktivnost v tem letu bo sodelovanje na skupnem lovu Lovske družine Velunja na Pristavi, sledila ji bo še izdelava koledarjev in silvestrovanje na prireditvenem prostoru pod razvalinami gradu Forhtenek. Priznanje za dolgoletno delo in vodenje društva je letos prejel nekdanji predsednik TD Pristava Drago Kotnik. Priznanje sta mu podelila novi predsednik Jože Miklavžina in župan Občine Šoštanj Darko Menih.

ALEKSANDER GRUDNIK

► Potopisno predavanje Dominikanska republika

V soboto popoldne smo v dvorani Krajevne skupnosti Gaberke lahko uživali ob duhovitem pripovedovanju in čudovitih slikah svetovnega popotnika Dejana Tonklija, ki je predstavljal Dominikansko republiko. To je rajski otok, ki leži v Karibskem morju nekje na sredini med Severno in Južno Ameriko. Otok je odkril Krištof Kolumb in bil ob tem prevzet od njegove lepote. Južni del otoka slovi po toplem Karibskem morju. Tropska klima omogoča rast različnih vrst eksotičnega sadja, med drugim ananasa. Med letom, predvsem v času med avgustom in novembrom, so tu pogosti tropski cikloni, ki lahko za sabo pustijo veliko opustošenje. Vendar so ljudje tu tega navajeni, zato tudi ne vlagajo veliko sredstev v hiše, temveč imajo, zahvaljujoč se visokim temperaturam, samo lesene hiše. Domačini pravijo, da če jim hišo odnese neurje, si pač zgradijo novo iz lesa, ki jim ga neurje naplavi na njihove parcele. Poleg avtohtonih prebivalcev, Indijancev iz rodu Taino, so prebivalci Dominikanske republike v večini potomci španskih in afriških priseljencev, vse več pa je mulatov (mešanici med Afričani in Španci). Včasih je bil glavni vir zaslužka pridelava sladkornega trsa in zato so Španci uvažali Afričane kot sužnje za delo na poljih. Danes je glavni vir zaslužka turizem. Glavno mesto Dominikanske republike je Santo Domingo (Sveta Nedelja). Ob gledanju diapozitivov nam je najprej padlo v oči, da je v mestu veliko smeti. Prebivalci pa se zaradi smeti čisto nič ne »sekirajo«, saj pravijo, da jih bo tako ali tako prvo neurje odplovilo v morje. Hiše v mestu imajo povsod na oknih in vratih kovinske mreže, saj je bilo pred leti tu še veliko kriminala. Domačini so nasmejani in zelo odprti. Pred tujci nimajo nobenih zadržkov. Njihova glavna prehrana so meso, riž, rdeči fižol in

Foto: A. Grudnik

veliko sadja. Tudi revež tam ni težko biti, saj je klima ugodna, zadosti pa je tudi hrane – v gozdovih je na voljo veliko sadja, le nabrati ga je potrebno. So pa zaradi klime (visoke temperature in visoka vlaga povprečno 70 %) ljudje tu bolj dejavni šele, ko se spusti večer.

Značilnost otoka so tudi petelinje borbe, ki so v Evropi prepovedane. Skoraj vsaka vas ima svoje društvo ljubiteljev petelinjih bojev in prireja jo se tekmovanja, kjer so tudi stavnice.

Dejan Tonkli nas je na koncu povabil, da naj si le gremo pogledat življenje na otoku, saj bomo tako videli, da je kljub revščini lahko biti srečen, če le klima, način življenja in mišljenja ter državni sistem to omogočajo.

ZDENKA MAZEJ GRUDNIK

► Čajanka Rodu Pusti grad Šoštanj

V petek, 3. 2. 2012, se je v avli Osnovne šole Šoštanj na uvodnem zboru zbralo kar nekaj preko 80 šoštanjskih tabornikov vseh starosti. Po nekaj minutnem začetnem ogrevanju ob igrah in plesu se je dogajanje preselilo v malo telovadnico, kjer je sledila tradicionalna taborniška čajanka. V zelo pestrem programu, v katerem so se predstavili vsi MČ in GG vodi ter tudi člani novoustanovljene čete iz Petrovc, smo se vsi prisotni do solz nasmejali ob izvornih točkah. Vsak vod je pripravil svoj program. Eni so plesali, drugi prepevali, najbolj izvorni so pripravili kratko lutkovno predstavo, nekateri pa so zaigrali pravi taborniški skeč ... Sledila je še taborniška prisega za tiste, ki so zamudili svečano podelitev na Pustem gradu kakšen mesec nazaj, in na koncu taborniške čajanke smo se vsi še dodobra posladkali ob dobrotah, ki so jih otroci prinesli od doma. Imeniten trenutek za obisk rodu sta si izbrala starešina Šaleške zveze tabornikov Tone De Costa

Foto: SINI

in načelnik Koroško Šaleško Zg. Savinjskega območja tabornikov Andrej Bračič, ki sta tako lahko uživala v programu čajanke in dobri družbi šoštanjskih tabornikov.

SINI

➤ TEŠ 6 – ČISTA ENERGIJA

Meditacija je priložnost, da se človek prebudi iz globokega spanca, v katerem se nahaja. Ne višji družbeni bruto prihodek ne tekmovanje ter prehitavanje ne več dela ne več izkoriščanja planeta, ampak samo več zavesti. Več zavesti pomeni živeti v sozvočju z naravo, s samim seboj in z drugimi. Poglobljena zavest daje človeku občutek povezanosti z vsem, kar ga obkroža, s tem pa znanje o pravem, človeka dostojnem življenju.

Družba kot taka je danes popolnoma nesrečna in vedno pripravljena na spopad, nje vsebina pa plehka. Plehek v njej je človek, ki nima več nobenega notranjega zadovoljstva. Ne reši ga noben blišč luči. Ali ste kdaj pogledali satelitski posnetek Las Vegasa – koliko luči. TEŠ 6 je premalo za ta ogromna mesta luči. Vse te luči so potrebne samo zato, ker je človek ostal brez pogleda na notranjo Svetlobo, brez prave luči. Zunanja svetloba človeka ne bo nikoli zadovoljila, nobena stvar v zunanosti ga ne more izpolniti, dokončno zadovoljstvo je rezervirano za poznavalce duhovnega zakona. Duhovni zakon je danes prezrt, nikjer v šolah ga ni, o njem niti besede niti črke.

Telo, v katerem bivata moj um in Srce, je staro recimo 56 let, prav tako kot TEŠ. Sem otrok naše elektrarne in z mojo rastjo je rasla tudi ona, veličastna, mogočna in zanimiva za otroške oči. Kdor ni opazoval njene veličine, ne ve, kako ti ustvarjalni dimni izpusti in hlapi očarajo človeško domišljijo. Zvedav in nedolžen otroški um lahko v opazovanju tega giganta spozna, kaj vse je človek pravzaprav sposoben ustvariti. Ko malo zraste, ga prične motiti žveplo v grlu, smrad, črna preproga na belem snegu, rjavo rdeče perilo na sušilni vrvi, sajasti avtomobili, težko dihanje, uransko sevanje, vse to, čemur sem bil intenzivno izpostavljen kot mladostnik. Potem se je pričelo potapljanje najbolj rodovitne zemlje, vasi Družmirje, Goric, obrobja mesta Šoštanj, rušenje hiš in blokov. Pa se je zrušil naš dom, naš blok. Pravzaprav se je rušil Šoštanj po malem tudi v duhovnem in človeškem smislu. Velenje, ki je dajalo premog kot gorivo za TEŠ, je nekako cvetelo, se razvijalo in gradilo, mi smo ostali na mestu. Moj star ate, ki je delal v rudniku Velenje po letu 1943 in v prvi polovici dvajsetega stoletja odpiral rudnike na področju bivše Jugoslavije, mi je samo enkrat potožil, da je njegovo delo težko. Imel pa je vizijo, kako njegove otroke ne spraviti v jamo. Danes sem kot njegov vnuk na svetlobi. Mnogi, ki so danes v jami, imajo sicer mnogo boljše pogoje dela, kot so bili takrat, a vendarle so v jami. Na prepihu, v prahu, z močnimi teles, z žuljavimi rokami in znajem na čelu. Moj star ate je cenil elektriko, vedel je, kako je dragocena, kaj vse je potrebno, da prideš do nje. Ko nekaj ceniš, poznaš ceno, s tem se rodi občutek ponižnosti do narave in močan občutek samozavesti.

Ljudje v naši občini so bili zaradi proizvodnje električne energije nekako pribiti na križ. Dajali

so se na razpolago za to, da je država bila in je oskrbovana z električno energijo. Veliko jih je, ki vedo za dragocenost te naše elektrike. Po »zeleni« revoluciji se je okolje, kar se tiče dimnih izpustov, precej izboljšalo, z namestitvijo filtrskih naprav so odgovorni preprečili takratne napade na naša telesa, um in Srce. TEŠ je proizvajal neverjetne količine elektrike tudi za tiste tam v beli Ljubljani, ki niso bivali v naših telesih.

Pred dnevi je na moj poštni naslov prišlo pismo, v katerem skupina Tretji člen hoče moj podpis za ustavitev izgradnje TEŠ bloka 6. Imam rad uporen um, tiste, ki predlagajo nekaj boljšega, napredek. Nisem pripadnik dela, ki se ne ceni, ker me takšno delo ne osvobaja, osvobaja me ustvarjalnost. Nisem rušitelj obstoječega ali potrebnega, raje naredim kaj novega, da staro odpade samo od sebe. Vendar pa so tile uporniki brez razloga malce v zamudi. Rušili bi, kar je narava že ustoličila. TEŠ 6 je pred nam, mnogi pa bi ustavljali to, kar je že skoraj zgrajeno. Če bi bil študent prvega letnika v Ljubljani, z mobilni telefon v roki in z avtom za vožnjo na fakulteto, potem bi morda bil proti, ker je to moderno in ti daje energijo. Morda bi bil poln idealov in okoljevarstvenih zamisli, morda takrat. Ali veste, koliko časa govori študent ali dijak v mobilni telefon? Vsi mobilni telefoni se morajo napajati z električno energijo, a to še ni problem, problem tudi ni, da plača skoraj vsak mladi človek 30 do 50 evrov na mesec za račun mobilnega telefoniranja. Problem nastane, ko je potrebno poravnati položnico za elektriko. Ali je ta res tako draga v primerjavi z brezplodnim govorčenjem po mobilnem telefonu? Ko boste spoznali dragocenost elektrike, boste pričeli ceniti tudi sebe. Ker je cena pridobivanja električne energije poceni, postajajo ceneni tudi ljudje, ki jo uporabljajo. Ko bo cena prava, jo bodo ljudje pričeli ceniti, potem bodo poskušali z elektriko varčevati, potem ne bo potrebe po VEC. Ne bo potrebe po tako velikih količinah elektrike. Nas, ki tukaj živimo, bodo lahko sneli s križev in zadihali bomo sveži gozdni zrak. Ali je milijarda tristo tisoč evrov veliko za izgradnjo Bloka 6? Za nas ne. Tri milijarde? Tudi to ne. Poznamo pa tiste iz Ljubljane, ZARES iz Ljubljane, ki bi naredili cesto tretje osi kar v bližini TEŠ, da bi lažje uvažali premog iz recimo Indonezije ali morda kar iz Kitajske. V tistih deželah ne poznajo okoljevarstvenih predpisov niti jih ne zanima človek, ki je tam zelo poceni. Pravzaprav je skoraj zastoj, brez cene. Mogoče bi premog od tam lahko uvozili, ker je poceni in bi tako postali ceneni, ker razmišljamo logično in ceneno. Je pa res, da že skoraj vse prihaja od tam. Celotno svetovno gospodarstvo se seli tja ali pa se uvažava od tam. Zakaj? Zato, ker smo ceneni.

Mnogi kopači in njim podobno misleči bi radi spodkopali temelje naše elektrarne, mnogi globlji na strehah bi radi svoj delež drobtin od bojda velikih zaslužkov, ki jih prinaša elektrika – poceni elektrika. Ti tako imenovani govorci, ki na eni strani nenehno govorijo o povečani delovni dobi, o tem, da zaostajamo in da je potrebno nenehno povečevati proizvodnjo, si želijo zmanjševati proizvodnjo energije. Čudni posli, več dela, več strojev, manj energije. Pravzaprav ves svet vpije, da zaostajamo. Za

kom pa? Za Kitajsko? Bi radi bili kot Kitajci? V največjem smradu na svetu, najbolj ceneni in poceni. Bi bili radi odvisni od ruskega plina ali kitajske elektrike? Ali pa bi bili radi neodvisni od domače, ki pa bo morala postati draga, če se hočemo ceniti? Ko se ceniš, si bogat. Kupi vedno drago, če hočeš biti bogat. Ko kupuješ drago, se znebiš denarja, ki te dela siromašnega. Ampak elektriko moramo ceniti prav mi, ki živimo v tem okolju, ki nam pripada, ker smo del tega prostora. Na naš račun ne smejo služiti tam nekje, kjer z njo že služijo in z njo bogatijo. Prvenstveno moramo bogateti mi v naši občini, ker kopljejo premog pod našo občino, potem pa morda še kdo, ki pozna vrednost elektrike. Mi vemo, kam se vlaga denar od prodaje elektrike. V nove naložbe, nove zamisli pridobivanja električne energije. Takšnih, ki služijo na račun uvažanja energentov in postajajo ceneni, je dovolj.

Sporočilo za javnost Gradbišče TEŠ 6 predano Alstomu

V Termoelektrarni Šoštanj d.o.o. (TEŠ) je 14. februarja potekal sestanek s podjetjem Alstom, dobaviteljem glavne tehnološke opreme za blok 6. Predstavniki investitorja in podjetja Alstom so si ogledali gradbišče in ugotovili, da je pripravljeno za pričetek montaže »primarne jeklene konstrukcije«.

V skladu s terminskim načrtom je tega dne v Termoelektrarni Šoštanj potekal ogled gradbišča, kjer se bo montirala primarna jeklena konstrukcija TEŠ6. Alstom je ob tem izrazil zadovoljstvo, da je gradbišče ustrezno pripravljeno za nadaljevanje del. Gradbišče je bilo tako, v skladu s pogodbenimi določili, **predano Alstomu**, ki bo pričel s pripravami za montažo. Mag. Simon Tot, direktor TEŠ, je ob tem poudaril, da so vložili veliko naporov za zmanjšanje začetne zamude, ki je nastala zaradi pridobivanja soglasij in dovoljenj. »V zadnjem času smo se kljub izjemno težkim vremenskim razmeram držali začrtanih časovnih rokov, za kar gre zahvala projektni skupini bloka 6 ter vsem izvajalcem, ki so izvajali dela na gradbišču nadomestnega bloka 6«.

Predstavnikom Alstoma je bila na sestanku predstavljena Koaliicijska pogodba o sodelovanju v Vladi Republike Slovenije za mandat 2012-2015, ki opredeljuje podporo izgradnji nadomestnega bloka 6. Seznanjeni so bili tudi z vložitvijo Zakona o poročevanju v parlamentarni postopek s strani članov parlamenta RS. Glede na to, da je Vlada šele dobro pričela s polnim delovanjem, so predstavniki Alstoma trenutno situacijo **sprejeli z razumevanjem**.

Soglasja za pričetek priprave na montažo »sekundarne jeklene konstrukcije« TEŠ **Alstomu še ni izdal**, saj bo pred odločitvijo seznanil ministrstvo, pristojno za energetiko, z ustreznimi informacijami in dejstvi ter počakal na uradno stališče Vlade RS.

Električna energija nastane iz Svetlobe, ki se v zavestni materializacijski polarnosti zgoščuje in pojavlja v svetu. Vse, kar obstoja, je energija. Celotno energijo, ki jo človek dobi ob rojstvu, mora takrat, ko zapusti telo, vrniti in odplačati. Nič ni zastoj. Na koncu se pokaže, ali si živel ceneno ali bogato. Ali si se pribijal na križ ali pa si morda hotel uvažati ceneno energijo. Ko prodajamo drago energijo, ustvarjamo človeku dostojno ceno, plačo in vredno življenje. V obratnem smo poceni delovna sila, s poceni elektriko in poceni življenjem. Kadar smo poceni, zapravljamo denar za cenene stvari in jih tudi podpiramo. Ko naletimo na vredno stvar, pa se ji upiramo. Postanemo revolucionarji, ki bi nekaj novega, boljšega, nimamo pa s čim. Nismo bogati, ker smo kupovali poceni stvari in tako tudi razmišljamo. Tako razmišljajoči Slovenci bodo dali eno milijardo evrov Grkom, ki jo bodo pokurili prej, ko bo TEŠ 6 zgrajen. Kje ste, revolucionarji? Zakaj zdaj ne protestirate, ZARES ne protestirate? Ekipa Manchester City za nogomet zapravi v kratkem obdobju dve milijardi evrov za nakup igralcev, pa zato ne kopljejo pod zemljo, ampak trošijo energijo, zato da se podijo za žogo. Košarkar dobi v enem tednu 165.000 dolarjev, ker meče žogo v koš skozi mrežico. Ali se v Šoštanju sploh zavedamo,

kako poceni proizvajamo elektriko? Če ne bomo upoštevali zavestnega dejstva, da je elektrika zelo dragocena, in to na glas povedali tistim, ki ne vidijo, da je zadosti žrtvovanja in da nam pripada to, kar nam v Šoštanju gre, bomo ostali za vedno podcenjeni. Že sedaj bi morali meščani Šoštanja, tako kot recimo precejšnji športniki, živeti v najprijaznejšem mestu za meščane – bogastvo energije, ki prihaja od tod, bi moralo prinašati ugodnosti prav vsem meščanom. Če ne bomo dvignili glav, bomo ostajali ujeti v našem mestu duhov, sklonjenih glav, pribiti na križu. Mi bomo denar od cenjene elektrike znali zavestno uporabiti, tisti, ki pa imajo že danes koristi od nje, pa tega ne vedo. Še do danes niso ustvarili vizije in programa o strategiji proizvodnje električne energije. Ljudje v TEŠ-u jo imajo oziroma so jo imeli, dokler ni vstopil meč pohlepa po cenečnosti: »Kapital lebt, Leben ist tot.«

Ko bo zrastle zavest ljudem, bo elektrika postala dragocena. Mi pa neodvisni. Toda človek je še vedno tam, kjer je. Nezavestni bodo še naprej hoteli uvažati energijo. Nafta je vedno bolj draga, ker jo preveč neracionalno uporabljajo in tudi zmanjkuje je. Zahod jo bo pričel »uvažati« iz Alžirije, morda Sirije, Iraka in kmalu po »trgovinskem sporu« tudi iz Irana.

Ta bo najbolj draga, ne bo pa dragocena, bo cenena, ker ima na zavestni ravni primesi odtrganih glav, rok, izkopanih oči, pobitih žena in otrok, mučenih ljudi in uničenih domov. Potem se lahko odločate, gospoda, ali poceni kurivo ali domačo in dragoceno ČISTO elektriko. Da, potrebno je ustvariti družbo zavestnih ljudi s čisto energijo. Umazanije je dovolj.

Kaj pa naravni in čisti viri, bi rekli zeleni. Za postavitev ene same vetrne elektrarne bodo tam v Ljubljani potrebovali deset let, tako kot za pridobitev gradbenega dovoljenja male hidroelektrarne pred tem. Moč teh dveh bo zadostovala za polnjenje mobilnih telefonov, kakšnih vibratorjev ali pa prenosnih računalnikov. Več bo težko, dokler se zavest človeka ne dvigne. Potem nam lahko preostane še nuklearno varna energija z zakopavanjem nevarnih odpadkov v mater Zemljo – vse do takrat, dokler ne pride do kakšnega močnejšega vetra ali potresa in je ne razcepi na prafaktorje in s tem uniči tudi naša telesa. Umi pa so tako ali tako že obsevani z najmočnejšo radiacijo – človeško neumnostjo, ki se širi s svetlobno hitrostjo, pomnoženo s faktorjem političnih strategij.

ZEN AJ

Foto: Aleksander Kavčnik

Vse vzamem kot izziv

MILOJKA B. KOMPREJ, FOTO: OSEBNI ARHIV

Helena Menih je svetovljanka. Topolšica, kjer je rojena, je samo ena izmed postojank, na katero jo veže ljubezen do družine. Drugače pa je že zelo zgodaj vedela (rojena je leta 1983), da ne bo pristala na omejitve, ne časovne, ne krajevne, ne jezikovne. Po uspešno zaključenem študiju na Fakulteti za humanistične študije v Kopru (kjer je med študijem pekla slaščice, da je lažje plačevala račune), jo je želja po odkrivanju sebe in sveta popeljala v Avstralijo. Pravzaprav je točno vedela zakaj gre tja. »Želela sem se potapljati na koralnem grebenu.« je rekla in se vpisala na podiplomski študij na Griffith University - School of Criminology and Criminal Justice. Pri magistrskem in doktorskem študiju iz kriminologije in kazenskega pravosodja se je osredotočila na ženske in kriminal. Ves čas od odhoda z doma živi in študira v Brisbaneu, ki je v Queensland-u, ali kot rečejo domačini v Sunshine Stateu.

V letu 2011 je na ANZSOC (Australian and New Zealand Society of Criminology) konferenci dobila nagrado za najboljšo predstavitev raziskave. To je izjemno veliko priznanje, ki ji je dodatno odprlo pot pri študiju in delu. Sedaj je vodja tutorjev na univerzi, njen dan pa je poln zanimivosti, raziskovanj in novih spoznanj. Tudi o tem, da se najbrž ne bo vrnila v Slovenijo.

Najin intervju, je tekel na daljavo, preko spleta, zato ne morem reči kakšna sogovornica je Helena Menih. Nisva sedeli na kavi, da bi jo lahko opazovala in ocenjevala po kretnjah rok, mimiki obraza ali se dlje časa spoznavali. A to sploh ni važno.

Njeni odgovori so me prepričali (in gotovo bodo tudi bralce) o nečem. Helena Menih ve kaj je življenje, ker ga živi.

Helena Menih, kaj bi lahko povedali o svojem zgodnjem dojetanju sveta? Je bila Topolšica dovolj za razgled v svet?

Topolšica je bila samo začetek! Glede na to, da je naše zdravilišče privlačilo ljudi tudi iz drugih držav, sem izkusila nekaj multikulturalnosti že od malih nog. Toda hotela sem več, hotela sem videti vse te kraje. Hotela sem videti kraje, ki so jih kazali po televiziji in ki so bili v revijah.

Menite, da je bila vaša vzgoja, kot vzgoja otroka dveh pedagogov, kaj drugačna kot vzgoja vaših vrstnikov?

Kaj pa vem, mogoče sta imela starša kakšne posebne prijeme, ki se jih mi otroci niti nismo

zavedali. Vem samo, da je bil oče kot športni pedagog in trener zaradi raznih treningov in tekmovalj veliko zdoma, mama pa je vse večere presedela ob popravljanju različnih pisnih izdelkov. Vsi smo bili zasvojeni s športom, še posebej z odbojko, angleščine pa nam mama ni kaj dosti vsiljevala, samo pred preizkusi nas je preverjala. Doma smo imeli polno knjig, veliko otroških sva s sestro podedovali od starejšega brata, zato nama ni bilo treba kaj dosti zahajati v knjižnico. Kadar sva bili bolni, nama je mama skuhala čaj in namazala kruh, potem pa sva kar sami doma gledali posnete risanke na prvem videorekorderju, ati in mama nista nikoli vzela bolniške.

Ste imeli občutek, da ste bili v osnovni šoli drugače obravnavani, ker sta vaša starša poučevala v tej ustanovi? Oziroma, kakšen je vaš pogled na to zdaj?

Kljub temu da sta se mama in ati trudila po svojih najboljših močeh, da sta me tretirala kot vse ostale učence, sem imela večkrat občutek, da so ostali sošolci mislili, da mi vsi učitelji gledajo skozi prste. Priznam, da sem zato včasih nalašč narobe odgovorila ali pa se nisem učila za kakšen test. Vse, kar sem hotela je bilo, da bi bila ena izmed ostalih. Kar se pa tiče učiteljev, pa mislim, da so se prav tako vsi trudili, da se do mene obnašajo tako kot do ostalih učencev. Edina razlika je bila samo v tem, da so moji starši takoj izvedeli, če je bilo kaj narobe, starši sošolčev pa določene stvari nikoli, saj je bilo že vse pozabljeno, ko so prišli na govorilne ure.

Kakšni so sicer spomini na odrasčanje?

Otroštvo je bilo zanimivo in zelo aktivno. Vem, da sem bila vključena v vse možne šolske in izven šolske dejavnosti. Tudi če nisem bila nadarjena za kakšno dejavnost, sem se vključila vanjo. Drugače pa sem imela (in še vedno imam) super sosedo v Topolšici, s katerimi smo se skupaj igrali. Najbolj se spominjam žogobrca in sankanja na Ocepku. Kadar sem doma za polnočnice, se vedno dobim s prijatelji iz mojega otroštva in po maši pred cerkvijo obujemo te spomine.

Ste v otroških letih počeli kaj posebej zanimivega, obiskovali na primer ples ali se ukvarjali s športom?

Dokaj hitro sem se začela ukvarjati z odbojko, bila sem gasilka, tabornica, igrala sem kitaro itd. Spominjam se, da sem se vpisala v plesno skupino, ampak to ni bilo zame in sem kar hitro opustila to dejavnost. Skozi leta sem se osredotočila samo na odbojko. Ni bilo pomembno, ali je bila dvoranska odbojka ali beach volley, vedno je bilo zabavno. Skozi ta šport sem spoznala veliko ljudi, ki so še sedaj na nek način prisotni v mojem življenju.

Koliko se vam zdi zdaj kot antropologinji pomembno, v kakšnem okolju otrok odrasča, kako je razumljen ipd. in kako to vpliva na njegov razvoj v zrelejših letih?

Definitivno je ta študij vplival na moje poglede glede vzgoje otrok. V času študija sem se odločila, da bom (ne glede na to, kje bom živela) vzgajala svoje otroke bilingvistično

in poskušala že od malih nog v njihov razvoj implementirati vpliv različnih kultur po svetu. Tudi šport in ostale aktivnosti so zelo pomemben del v otrokovem življenju, kajti to so prvi socializacijski procesi, kjer otrok oblikuje svoje mišljenje in prilagajanje različnosti. Bolj kot nudimo otroku raznolikosti, več zanimanja bo imel in bolj socialno bitje bo. Pomembno je, da otrok že od malih nog razume različne moralne vrednote in kakšne so le-te po svetu.

Srednja šola je bila za vas prelomnica ali ne?

Po končani osnovni šoli sem se tako kot moj ati in moja sestra vpisala na I. Gimnazijo v Celju, na športni oddelek. Takrat sem se bila prepričana, da bom ostala v športu na takšen ali drugačen način. V drugem letniku sem dobila občutek, da tam ni moje mesto in sem začela razmišljati, da bi se prestavila na drugo srednjo šolo – Gimnazijo Velenje. Moja starša sta bila sicer proti, ampak sta kljub temu podpirala mojo odločitev in sta mi tudi dovolila, da imam v tem primeru jaz zadnjo besedo. Lahko bi rekli, da je bila to moja prva velika odločitev.

Kakšen posebno lep spomin nanjo, oziroma na obe gimnaziji ali pa kakšen izreden dogodek?

Bilo je veliko zanimivih dogodkov. Spomnim se slabih in dobrih dni iz obeh šol. Moram priznati, da je bilo veliko bolj zabavno, lepo v Celju in z nekaterimi sošolci se dobim skoraj vedno, ko pridem na obisk v Slovenijo. Če pa bi morala opisati samo en dogodek, bi to bil moj prvi šolski dan v Celju, ko sem tja prišla na berglah s pomočjo moje sestre. Namrec večer pred prvim šolskim dnevom sem si zlomila gleženj. Doma smo vedno imeli navado, da smo vsako leto na predvečer novega šolskega leta šli na pokopališče. Pokojna očetova mama, moja babica, je bila učiteljica in v družini smo na ta način kazali neke vrste spoštovanja do nje. Vsi so me že čakali v kleti v avtu in meni se je zato zelo mudilo po dokaj strmih stopnicah. Rezultat je bil seveda padec in moj prvi zlom.

Pot vas je iz srednje šole vodila na Primorsko. Kam?

Iz srednje šole sem najprej šla v Maribor na študij gradbenega inženiringa, kjer pa sem po dveh letih ugotovila, da to ni zame in sem pristala v Kopru na Fakulteti za humanistične študije, smer Kulturni študij in antropologija.

Čemu je botrovala vaša odločitev za tak študij?

Začela sem razmišljati, kaj je tisto, kar me resnično zanima in že od nekdaj so to bili ljudje, eksotični kraji in različne kulture. Vsekakor pa sem bila vedno zainteresirana za stvari, ki so izzivali moje zmožnosti. Lahko bi rekli, da sem vedno imela občutek za izzive.

Kaj ste med študijem spoznali, čemu ste se še posebej posvečali?

Od drugega letnika naprej sem delala vse seminarske naloge povezane s skupinami ljudi, ki so drugačni. Študije le-teh mi je bil vedno izziv in glede na to, da je v Sloveniji na to temo zelo malo literature, je bil to zame pravi adrenalin. Najbolj sem se osredotočala na ženski spol in pa telesno hendikepirane na različnih področjih, kot je na primer šport. Še preden

pa sem končala študij, so me te teme začele zanimati še s kriminalistične perspektive.

Študentska leta v Kopru so bila povezana še z neko drugo izkušnjo?

Skozi vsa leta študija sem si, kot večina študentov, služila denar s študentskim delom. Najprej sem bila natakarica v slaščičarni, a kaj kmalu sem pristala na drugi strani kavarne in sem skoraj štiri leta delala v kuhinji kot slaščičarka. Poleti sem delala sladoled, pozimi pekla torte in piškote.

Diploma je bila na temo Problematika stigmatiziranih s telesnim hendikepom? Kdo vam je bil mentor?

Prvotno sem se hotela lotiti bolj terenskega dela s športniki, ki so telesno hendikepirani, toda imela sem premalo časa in prevelike ambicije, tako da sem se lotila teoretičnega pregleda te problematike. Naslov diplomske naloge je bil: Problematika stigmatiziranih s telesnim hendikepom. Imela sem super mentorja, in sicer moj glavni mentor je bil dr. Drago Braco Rotar in moja so-mentorica je bila dr. Taja Kramberger, s katerima sem še sedaj v dokaj rednem kontaktu in vedno, ko pridem v Slovenijo, ju tudi obiščem.

Kje ste opravljali raziskovalno delo in kaj vam je poleg naziva univerzitetno diplomirana kulturologinja in socialna antropologinja še prineslo?

Glede na to, da sem opustila plane terenskega dela, sem opravljala raziskovalno delo delno v Kopru in delno doma v Topolšici. Za diplomsko delo sem dobila najvišjo možno oceno in naziv univerzitetno diplomirane kulturologinje in socialne antropologinje. Ponujeno mi je tudi bilo, da bi nadaljevala z magistrskim študijem kot mlada raziskovalka z istim mentorjem kot za diplomu, vendar sem se že prej odločila, da bom nadaljevala študij drugje.

Po diplomu je prišla nenavadna odločitev. Zakaj?

Pravzaprav sem se že med pisanjem diplome odločila, da bom svojo izobrazbo nadaljevala drugje. Ne vem točno zakaj, ampak mislim, da sem se počutila malce ujeto v Sloveniji in sem hotela razširiti svoja obzorja. Hotela sem več, kot mi je ponujala Slovenija v tistem trenutku. Moja odločitev, da zapustim Slovenijo, je bila dokaj spontana in odločitev, da grem na drugo stran sveta, je bila presenečenje tudi zame.

In zakaj Avstralija?

Na začetku še nisem bila točno prepričana o naslednji lokaciji mojega izobraževanja, a vedela sem, da bo to nekje v tujini. Ko sem o tem razmišljala, sem se osredotočila na države, ki so angleško govoreče. Razmišljala sem tudi o tem, kaj mi katera država lahko ponudi. Glede na to, da sem ravno osem mesecev pred koncem študija naredila izpit za potapljanje, sem iskala kraje, ki bi mi lahko ponudili tudi čudovit podmorski svet. Nisem dolgo iskala, saj me je koralni greben v Avstraliji popolnoma očaral. Ko sem raziskovala še naprej, me je prevzela celotna država – kraji, kultura, ljudje, ipd. Kaj kmalu po prihodu v Avstralijo sem šla na koralni greben, kjer sem naredila par potopov in bila še bolj fascinirana nad lepoto tega podvodnega sveta. Tukaj sem imela tudi moje prvo

srečanje z morskim psom na globini dvajsetih metrov, a je bil na srečo grebenski morski pes, ki ni nevaren in se je hitro obrnil in odplaval naprej, jaz pa sem se medtem že zamotila s štiri metrsko manto (morski vrag).

Kako je okolje sprejelo vašo odločitev?

Mislim, da je bilo vsem všeč, da odhajam na neko zanimivo avanturo, vendar so pričakovali, da se bom kmalu vrnila. Seveda je bilo najtežje moji družini, a je na srečo s pomočjo tehnologije (Skype) bilo dosti lažje sprejeti dejstvo, da nisem oddaljena samo eno ali dve uri leta, temveč je to skoraj dan in pol.

Kako bi opisali to deželo v prvem dnevu, ko ste pripotovali, in kako zdaj, ko ste tam že skoraj štiri leta?

Prvi dan je bil fenomenalen. Sicer je bila zima, ko sem prišla, a je tu ta letni čas nekaj čisto drugega kot v Sloveniji. Takoj sem naletela na prijazne Avstralce, ki so me že kar prvi dan peljali naokoli po Brisbaneu, mojem mestu. Zakaj pravim moje mesto? Tukaj sem sedaj že skoraj štiri leta in to je sedaj moj drugi dom. Imam stanovanje, veliko prijateljev, delo, študij, hobije, ipd. Nekatere stvari, ki so se mi na začetku zdele hud kulturni šok, so sedaj prav samoumevne in niti pomislim ne, da bi lahko bile drugačne: prijaznost ljudi na vsakem vogalu, še posebej v javnem prevozu (Ob vstopu na avtobus prijazno pozdraviš in ko greš z avtobusa, se zahvališ in prav tako pozdraviš, prav tako pa tudi naredi voznik oziroma voznica avtobusa.), plače in najemnine so vsak teden ali pa svakih 14 dni, vozijo se po levi strani, itd.

Kje študirate, kje živite, kje delate?

Živim in študiram v Brisbaneu, ki je v Queensland-u, ali kot rečejo domačini v Sunshine Stateu. Študiram in delam na Griffith University – School of Criminology and Criminal Justice. Tukaj sem tudi opravljala moj magistrski, ki mi je istočasno zagotovil možnost dela, tako da sem sedaj že tretje leto članica predavateljskega oddelka. Moja vloga je vloga tutorja, kar pomeni, da imam za en predmet čez nekaj skupin po trideset študentov, s katerimi se dobim enkrat tedensko za eno uro diskutiramo na temo, ki so jo obravnavali na glavnih predavanjih. Istočasno pa sem odgovorna za vse njihove naloge: seminarske, eseje, prezentacije in izpite. Na koncu sem jaz tista, ki jim dam oceno in še sedaj se spomnim prvega študenta, ki sem mu morala dati negativno oceno. Bil je zelo neprijeten občutek, njegovo nalogo sem pregleda trikrat, da ne bi kaj zgrešila, toda nič mu nisem mogla pomagati. Vsako leto bolj napredujem in lansko leto sem že imela magistrske študente, kjer sem tudi nadomeščala glavnega predavatelja.

Kakšen je vaš dan, kako poteka študij?

Trenutno moj dan izgleda nekako takole: Zjutraj vstanem zgodaj, grem ali v fitnes ali pa plavat (Imamo namreč super bazen na našem faksu.); potem grem za eno urco v pisarno, da pregledam moj službeni mejl in naloge za ta dan; za tem grem takoj na teren, ki je vsak dan drugje z drugimi ljudmi – moje delo na terenu je odvisno od situacije, lahko da bom imela intervju ali pa da bom samo opazovala; v popoldanskih urah zaključim s terenskim delom

in se vrnem v pisarno, kjer končam s pisanjem dnevnika terenskega dela, pregledam, kaj je v planu za naslednji dan, preberem mejle in se lotim dela, ki je povezan z mojim doktoratom ali pa poučevanjem.

Je študij zelo drugačen kot pri nas, zakaj in v katerih delih?

Po resnici povedano ne vem, kako točno poteka doktorski študij pri nas v Sloveniji, vem pa, da je dodiplomski in magistrski študij drugačen. Definitivno ima vsaka država svoje posebnosti, ampak tukaj sem že kot magistrska študentka dobila dostop do svoje mize in računalnika v pisarni z neomejenim dostopom do interneta in printanja ter uporabe različnih materialov. Dobila pa sem tudi možnost, da se udeležujem vseh sestankov in srečanj, ki jih ima oddelek. Univerza mi nudi tudi razne ugodnosti, kot na primer udeležbo mednarodnih konferenc na račun oddelka. Lani sem se udeležila konference v Melbournu (septembra) in Washingtonu (novembra). Glede na to, da mi je fakulteta plačala letalske karte, datum prihoda in odhoda pa sem se izbrala sama, sem se odločila ostati še dodaten teden v Melbournu in še dva tedna in pol v Ameriki. V Melbournu sem obiskala nekaj prijateljev in pa malce raziskovala mesto in okolico. Ko pa sem bila v Ameriki, sem po zaključku konference v Washingtonu ostala še nekaj dni, da sem si ogledala znamenitosti (Washington Monument, Lincoln Monument, Martin Luther King Monument, Smithsonian Museums, ipd.), nato sem se odšla v San Francisco, kjer sem si prav tako ogledala znamenitosti (Golden Gate Bridge, Alcatraz, ipd.), naredila še dvodnevni izlet s kolegico do Los Angelesa, kjer sva si prav tako ogledali znamenitosti (Malibu Beach, Venice Beach, Hollywood, Rodeo Drive, ipd.), za tem pa sem se še odpravila v New York. Tu sem preživela dneve s sprehajanjem po Peti aveniji in Central Parku, večere pa na Broadwayu in obisku treh odličnih muziklov. Letos imam že rezervirane letalske karte in hotele za konferenco kriminalistov v Sydneyu, Chicagu in Aucklandu in komaj čakam na vsa moja predavanja in seveda turistične avanture. Poleg tega naš oddelek organizira tako imenovane writing retreat in writing lab. Kar pomeni, da nam nudi za nekaj dni ali pa samo za en dan umirjeno lokacijo v zelo dobrih hotelih, kjer lahko v miru pišemo ali članke ali poglavja svojih doktoratov.

Na kaj ste se osredotočili pri svojem študiju?

Tako v magistrskem kot sedaj doktorskem študiju sem se osredotočila na ženske in kriminal. V raziskavo se vpletla tudi elemente antropologije, ki vsekakor dajo neko unikatnost mojemu delu. Ko sem bila v procesu pisanja prošnje za prijavo doktorata, sem iskala temo, ki mi bo izziv skozi vsa leta študija. Po pogovoru z mojo mentorico sva se osredotočili na etnografsko študijo brezdomnih ženk v Brisbaneu (An Ethnographic Study of Homeless Women in Brisbane). Moja doktorska raziskava je ena izmed prvih v Avstraliji.

Kaj to pomeni za vašo poklicno kariero?

Vsekakor upam, da mi bo ta kanček unikatnosti odprl dosti vrat v mojo prihodnost. Udeležujem se raznih mednarodnih konferenc, da bi poklicno spoznala čim več strokovnjakov z

različnih koncev sveta in z različnih področij. Zaenkrat je bila moja raziskava na teh konferencah zelo pozitivno sprejeta. Vsekakor pa mi bo ta interdisciplinarnost raziskave odprla vrata v več smeri.

Kaj nameravate po študiju? Vidite enake poklicne možnosti v Avstraliji in v Sloveniji?

Še vedno nisem popolnoma prepričana, kam me bo moja poklicna pot zanesla, a vem, da bi vsekakor želela nadaljevati kariero v Avstraliji. Trenutno ne vidim enakih ali boljših možnosti, kot jih imam že sedaj tukaj, v Sloveniji.

Ste spoznali zanimive ljudi? Se vam je kdo posebej vtisnil v misli?

Spoznala sem veliko zanimivih ljudi celega sveta. Na začetku sem se veliko družila z Evropejci, toda če pomislim, imam sedaj zelo malo prijateljev, ki so iz Evrope. To je predvsem zato, ker večina Evropejcev pride sem samo na izmenjavo študentov ali pa na kakšno kratko potovanje. Okoli mene je preveč zanimivih ljudi, tako da se ne bi mogla osredotočiti samo na enega! Odkar sem tukaj, sem potovala po Avstraliji, Ameriki (tudi Havajih) in Evropi in v vsaki državi, v vsakem kraju, sem spoznala vsaj eno osebo, ki se mi je vtisnila v spomin.

Je sistem vrednot v Avstraliji podoben našemu? Kako je na primer tam v družinskem okolju?

Mislím, da so družinske vrednote tukaj enako pomembne kot v Sloveniji. Šolski sistem je zelo drugačen in ga prirejajo zaposlenosti Avstralcev. Kolikor vem in vidim, otroci pridejo domov bolj kot ne isti čas kot starši, tako da imajo večerje skoraj vedno skupaj in vikendi so ponavadi rezervirani za kakšne skupinske aktivnosti, kot so družinski pikniki. Za vikende so skoraj vsi parki tukaj absolutno polni družin.

Kdaj se otrok osamosvoji v smislu, da se odseli in kam?

Tukaj se večina mladih odseli, ko gredo študirat ali pa celo že prej, torej nekje okoli 17-ega oziroma 18-ega leta. V glavnem imajo delo že prej – seveda je odvisno tudi, iz kakšnega okolja prihajajo, ali živijo bolj v mestu ali ruralnem področju, odvisno pa je tudi od kulturnega ozadja. Vsaka kultura ima svoj način odrasčanja in tukaj je multikulturalnost eden izmed znamenitosti. Kam se mladi odselijo, je odvisno od tega, kje so prvotno živeli in kakšen je namen njihove selitve: ali je to šola ali delo. Veliko mladih na začetku raje živi v okolju, kjer se počutijo svobodno.

Kakšni so medgeneracijski odnosi? Kako je z varstvom otrok ali pa z bivanjem starostnikov?

Kolikor sem opazila, so medgeneracijski odnosi spet odvisni od kulture, definitivno je variacija očitna. Na primer, vidi se, da imajo starejši ljudje prednost pri določenih stvareh in da se mladi zavedajo, kaj je prav in kaj ni, ampak še vedno je nekaj neodgovornosti s strani mladih. Potem na primer pri Aboroginih so starejši ljudje najbolj vredni spoštovanja in tisto, kar oni rečejo, je prav. Njihov način vodenja družine kot starešine je prav gotovo močno v veljavi. Veliko je stanovanjskih enot,

kjer bivajo samo starejši – ni točno enako kot pri nas v Sloveniji, tukaj imajo stanovanjske bloki in stilu hiš, ki imajo skupna dvorišča, telovadnice, bazene, ipd.

Ste se česa težko navadili?

Gromozanskih pajkov na vsakem vogalu!

Kaj počnete, kadar ne študirate?

Ko ne študiram, poskušam čim več časa preživeti s prijatelji in pa mogoče grem kakšen vikend na potovanje z najetim avtom (roadtrip). Avstralija je tako velika, da je nešteto stvari, ki jih moram še videti in doživeti. Res pa je, da sem sedaj sprejela več bolj odgovornih nalog na oddelku (vodja tutorov) in imam ogromno dela, tako da se mi včasih zdi, kot da sploh nimam nič prostega časa.

Kateri deli narave ali mesta vas najbolj navdušujejo?

Priznam, da je mesto Brisbane izredno lepo, ampak najlepše je, ko sem v naravi. Ne bi mogla reči, ali je lepše na plaži ali v kakšnih hribih – vsekakor, kar iščem v nekem trenutku, to tudi najdem.

Se je vaš odnos do domačega okolja spremenil, ali ste gledali zelo drugače kot, ko ste bili doma?

Vedno sem in vedno si bom predstavljala Slovenijo kot zelo bogato deželo, kar se tiče narave. A priznam, da se moje hvaljenje o Sloveniji tukaj konča. Na ostala področja v Sloveniji pa prav gotovo gledam drugače, kot sem prej, mogoče tudi zato, ker tukaj že od vsega začetka živim z vsemi ugodnostmi, kot da bi bila državljanica Avstralije. Že ko sem začela s prvim delom, sem imela boljše ugodnosti, tudi kar se tiče davka. Razmišljam, da bi po končanem doktoratu zaprosila za državljanstvo, saj je ena izmed možnosti, da me z delom na fakulteti moj oddelek sponzorira, plača vse finančne obveznosti in uredi dokumente za državljanstvo.

Kaj bi priporočili mladim, ki odhajajo na študij v tujino?

Absolutno priporočam študij v tujini! Ni pomembno, ali imajo namen ostati tam ali ne, naj čim več doživijo različne kulture in možnosti, ki jih tujina ponuja. Ni pomembno, ali se začne slabo ali dobro, kako bo celotna izkušnja potekala, je odvisno samo od njih samih!

Iz katerega področja delate doktorat, je to nadaljevanje smeri, iz katere ste opravljali magistrsko nalogo?

Mojo magistrsko nalogo in sedaj doktorat delam na področju kriminologije in kazenskega pravosodja (Criminology and Criminal Justice). Magistrska naloga je imela naslov The Female Criminal in New Information and Communication Technology in moja doktorska naloga ima naslov An Ethnographic Study of Homeless Women in Brisbane. Marsikdo me vpraša, zakaj brezdomke in kaj ima to s kriminologijo. Kot prvo, na brezdomnost ljudje marsikje gledajo kot na kriminalno dejanje in mediji k temu ne dodajajo nič pozitivnega. Za veliko žensk, ki živijo na ulicah, je vzrok za njihovo brezdomnost nasilje v družini in pomanjkanje urgentnih zavetišč. Raziskujem tudi, kaj točno je njihov pomen doma, ali je

to kraj, kjer trenutno prenočujejo, ali je to kraj, kjer je njihova družina, kjer imajo streho nad glavo, ipd. Zanima me tudi vprašanje prostora, namreč dom je stereotipno mišljenje kot ženski prostor in javni prostor je stereotipno moški prostor. Osredotočam se na koncept, ki je izpeljan iz feministične kriminologije in govori o dvojni marginalizaciji ženske.

Študij v tujini je verjetno kar velik finančni zalogaj. Kako ste to rešili: sami ali imate štipendijo?

Študij v tujini je prav gotovo velik finančni zalogaj. Kot mednarodni študent moraš plačati šolnino vsak semester in ta ni majhna (več tisoč dolarjev vsake šest mesecev). Prve dni tukaj sem bila finančno pokrita, saj sem pred mojim odhodom namerno dajala denar na stran. Toda glede na standarde tukaj sem kaj hitro potrebovala finančno pomoč. Po prvem mesecu sem našla službo, najprej kot natakara, kar sem delala skoraj eno leto, nato pa sem dobila priložnost na moji fakulteti kot tutor. Kot natakara nisem imela dovolj denarja, da bi si plačala šolnino, zato sta mi prvi dve leti pomagala tudi moja starša. Verjamem, da je bil tudi zanju to velik finančni zalogaj glede na slovenske standarde, ampak mislim, da jima je bilo bolj pomembno dejstvo, da

vlagata v mojo prihodnost. Odkar sem dobila službo na univerzi, sem se ponovno postavila na svoje noge in nadaljevala s plačevanjem šolnine sama. Drugače pa sem konec lanskega leta dobila tudi štipendijo od moje fakultete, ki mi pokriva šolnino in istočasno dobivam tako imenovano žepnino vsaka dva tedna, ki je več kot dovolj za najemnino in ostale stroške.

Baje ste dobitnica nagrade, ki vam je na nek način odprla vrata univerze in tudi omogočila delo?

Lansko leto sem na ANZSOC (Australian and New Zealand Society of Criminology) konferenci dobila nagrado za najboljšo predstavitev raziskave. To je izjemno veliko priznanje, saj sem bila edina predstavnica naše fakultete na konferenci in odločitev udeležencev je bila enoglasna. Sicer sem imela delo kot tutor že prej, toda ta nagrada me je naredila še prepoznavnejšo, ne samo na našem oddelku ampak po celotni fakulteti in širše. Namrec takoj po konferenci so k meni pristopili predstavniki drugih univerz in me povprašali po mojih ambicijah, po mojih poklicnih ciljih. Seveda sem si shranila vse njihove vizitke in povedala, da sem zaenkrat osredotočena samo na moj doktorat in si puščam ostale poti odprte.

Kljub vaši mladosti in da za vas v Šoštanjju večina ne ve, ste v življenju sprejeli že kar nekaj življenjskih odločitev. Imate to za pogum?

Vsekakor mislim, da pustiti vse, kar poznaš in imaš za saboj ter oditi na drugo stran sveta, kjer ne poznaš nikogar in začeniš znova, je neke vrste pogum. Verjamem, da bi bilo vse to lažje, če bi šla z mano moja družina, ali pa nekdo, ki ga dobro poznam, toda vse skupaj sem vzela kot izziv in test same sebe, da vidim, kaj zmorem.

Kaj je še vaše vodilo v življenju?

Imam dva vodila, ki se marsikomu zdita zelo zljajdana, ampak za mene popolnoma držita. Prvo je: Kar me ne ubije, me okrepi. In drugo je: Kjer je volja, je pot.

Kaj bi sporočili Šoštanjčanom?

Če imate možnost izkusiti življenje v tujini, vam priporočam, da se tega lotite čimprej. In če si nekaj res želite, je to mogoče, vendar se zavedajte, da morate vi sami začeti pot do zelenega cilja!

Bogoslužna oznanila Župnije Šoštanj

Svete maše na 2. postno nedeljo, 4. marca 2012:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30
- šoštanjka mestna cerkev ob 11.15 in 18. uri
- Bele Vode ob 8.30
- Zavodnje ob 10. uri
- Gaberke ob 10. uri

Svete maše na 3. postno nedeljo, 11. marca 2012:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30
- šoštanjka mestna cerkev ob 11.15 in 18. uri
- Bele Vode ob 8.30
- Zavodnje ob 10. uri
- Topolšica ob 10. uri

Svete maše na 4. postno nedeljo, 18. marca 2012:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30; ob 15. uri je srečanje gibanja Vera in luč
- šoštanjka mestna cerkev ob 11.15 in 18. uri
- Bele Vode ob 8.30
- Zavodnje ob 10. uri
- Gaberke ob 10. uri

Svete maše praznik sv. Jožefa, 19. marca 2012:

- šoštanjka župnijska cerkev 8.30
- šoštanjka mestna cerkev ob 11.15 in 18. uri
- Bele Vode ob 8.30
- Zavodnje ob 10. uri

Svete maše na 5. postno, tiho nedeljo, 25. marca 2012:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30 (skupni krst)
- šoštanjka mestna cerkev ob 11.15 in 19. uri
- Bele Vode ob 8.30
- Zavodnje ob 10. uri
- Topolšica ob 10. uri

Svete maše na 6. postno, cvetno nedeljo, 1. aprila 2012:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30
- šoštanjka mestna cerkev ob 11.15 in 19. uri
- Bele Vode ob 8.30
- Zavodnje ob 10. uri
- Gaberke ob 10. uri
- Topolšica ob 11.15

Svete maše na veliki četrtek, 5. aprila 2012:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 19.30
- Bele Vode ob 17. uri
- Zavodnje ob 17. uri

Obredi velikega petka, 6. aprila 2012:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 19.30
- šoštanjka mestna cerkev ob 15. uri (križev pot)
- Bele Vode ob 17. uri
- Zavodnje ob 17. uri

Bogoslužja na veliko soboto, 7. aprila 2012:

Blagoslov ognja:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 7. uri
- Bele Vode ob 8. uri
- Zavodnje ob 8. uri

Blagoslov velikonočnih jedil:

- šoštanjka župnijska cerkev od 10.00 do 16.00 vsako uro
- šoštanjka mestna cerkev ob 10. in 15. uri
- Bele Vode ob 13. in 17.30
- Zavodnje ob 14. in 18.30
- Gaberke ob 16. uri
- Topolšica ob 17. uri

Velikonočna vigilijska maša:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 20. uri
- Bele Vode ob 17.30
- Zavodnje ob 18.30

Svete maše na praznik velike noči, 8. aprila 2012:

- šoštanjka župnijska cerkev ob 5.30, ob 6.15 velikonočna procesija, maša in ob 8.30
- šoštanjka mestna cerkev ob 11.15 in 19. uri
- Bele Vode ob 8. uri
- Zavodnje ob 10. uri
- Gaberke ob 11.15
- Topolšica ob 10. uri

BIBLIČNI VEČERI V MIHAELOVEM DOMU

Vsak ponedeljek v postnem času bo ob 19.00 biblični večer. Začeli smo 27. februarja, zaključili bomo 26. marca. Vabljeni vsi, ki želite osvežiti ali poglobiti svoje poznavanje Svetega pisma.

TEČAJ PRIPRAVE NA ZAKRAMENT SVETEGA ZAKONA

Tudi letos bo za našo dekanijo ta tečaj v našem Mihaelovem domu. Prvo srečanje bo v soboto, 3. marca, drugo pa v soboto, 10. marca, vsakič s pričetkom ob 15. uri.

ŽUPNIJSKO ROMANJE

Štiridnevno župnijsko romanje bo od 31. maja do 3. junija. Poromali bomo v Kelmorajn na Nemškem in se skozi Belgijo, Luksemburg, Francijo, Švico in Italijo vračali domov.

SVETA BIRMA, PRVO SVETO OBHAJILO

Naši devetošolci bodo obhajali zakrament sv. birme – potrditev v veri, v nedeljo, 22. aprila. Kot pripravo na obhajanje tega praznika se bomo z bodočimi birmanci, njihovimi starši in botri srečevali vsak večer pri večernem bogoslužju v velikem tednu, torej od ponedeljka do sobotne vigilijske maše, in neposredno pred birmo, v petek in soboto zvečer pri večerni sveti maši.

Praznik prvega sv. obhajila bo v šoštanjki župniji v nedeljo, 20. maja, v Belih Vodah 10. junija in v Zavodnjah 24. junija. Vodimo prvoobhajance k njihovem prazniku tako, da ga bodo doživeli kot posebno srečanje z Jezusom.

SREČANJE ZAKONCEV JUBILANTOV

Tudi letos bo to srečanje na prvo soboto v maju, 5. maja. Že sedaj lepo povabljeni zakonci, ki obhajate obletnico poroke, deljivo s 5.

ROMANJE NA SLOMŠKOV GROB

10. marca 2012 bomo iz vse naše škofije romali na Slomškov grob in se mu še posebej priporočali. Osrednji dogodek bo sveta maša ob 12. uri v mariborski stolnici. Romanja se bodo v letošnjem letu odvijala v spomin Slomškove 150. obletnice smrti. Nadaljnje informacije bodo dosegljive v župnijskih oznanilih.

➤ Postni čas

Znova postni čas ... Le zakaj? Ali hočemo kristjani svoje liturgično leto malo popestriti z različnimi običaji, da malo »presekamo« z nedeljami med letom, ki smo jin še pred kratkim bolj pomenljivo rekli »navadne«? V svetu je danes res vse napeljeno k temu, da potrebujemo vedno neke novitete, da nas kakšna stvar še prepriča, da jo kupimo, da gremo kaj poslušat, se česa udeležimo. Potrebujemo poseben impulz, ki nas premakne. Je torej tudi letošnji postni čas nekaj podobnega - malo drugačna oblika, pesmi, barve, da nam ni dolgčas pri maši ali da v svojem življenju poskušamo kaj spremeniti?

Papež Benedikt ugotavlja, da ogromno ljudi, tudi kristjanov, kar predpostavlja, da se Bog navsezadnje ne zanima za naše grehe in kreposti. Bog pač ve, da smo vsi krvavi pod kožo. Konec koncev pa se Bog razglašča za najbolj usmiljenega, milosrčnega in velikodušnega, torej mu ni težko pogledati proč od naših drobnih napak. In vprašanje o mojem spreobrnjenju in Bogu je tako zaključeno. A vprašanje je, če so naše napake res tako drobne in neznatne. Če bi bile res tako neznatne, ali potem ljudje trpijo lakoto, osamljenost, izkoriščanje, nasilje le zaradi naravnih vplivov? Vsi vemo, da temu ni tako. Zlo torej ni malenkostno. Zlo ne bi imelo takšnih razsežnosti, če bi Boga postavili v središče našega življenja. In če bi bilo to nekaj preprostega, nekaj, kar človeku prinaša lagodje, sem prepričan, da bi že zdavnaj bil v našem središču. Toda postaviti njega v središče, pomeni tudi moje spreobrnjenje - to pa ima okus po križu. Kdo si ga želi?

Ko na začetku postnega časa prebiramo evangeljski odlomek o Jezusovih skušnjavah, ta že kaže na Jezusov križ: puščava, satanove skušnjave in zveri. Ker poznamo razplet Jezusovega življenja, vključno z vstajenjem, se nam zgodba o Jezusu zdi zanimiva, dramatična. A če ostanemo le kot gledalci ali občudovalci, tedaj bo tudi letošnji postni čas le zunanja popestritev mojega doživljanja postnega časa - pač v pričakovanju pirhov in šunke. Božja beseda pa nam daje priložnost, da sami vstopimo v podobno dramo boja med dobrim in zlim, s kakršnim se je bojeval Jezus. Ta boj pa od vsakega terja spreobrnjenje k evangeliju. To pomeni pristati na prizadevanje za dobro, kljub temu da vidim, da zlo odlično in z lahkoto uspeva, medtem ko dobro uspeva slabo in še to z veliko težavo in je na koncu zemeljske perspektive celo poraženo. Verjetno je v tem ključni problem križa - ne zagotavlja zmage na tem svetu! A v njem živimo in želimo uspeti tu in sedaj. Jezus pa ne zagotavlja našega zemeljskega uspeha, ne zagotavlja zemeljske posvetne moči, da bi dosegli njegov in svoj cilj, uresničenje Božjega kraljestva že tu na zemlji. Zato potrebujemo spreobrnjenje - da bi mogli verovati evangeliju, čeprav ne moremo takoj videti njegovega uspeha.

Sprejeti tak način delovanja terja od nas vero in pogum. Kakor so Jezusa v njegovem boju krepčali angeli, želi Jezus sam stati ob nas in nas krepčati - a ne tako, da mi udobno sedimo v fotelju in si pustimo njegovo postrežbo, temveč tudi nas vodi v »puščavo«. Ne sicer tisto naravno, ampak takšno, v katero lahko vstopamo v nas samih. Krščanstvo nam tako ponuja post. Zopet nekaj, kar je v popolnem nasprotju tega, kar nam govori svet: nujno poskrbi za vsako najmanjšo potrebo, ugotovi vsem svojim željam, če želiš biti srečen in zadovoljen. Post pravi ravno nasprotno: poskusi v življenju odstraniti, kar zmoraš, da bi Bog res postal središče tvojega življenja. Mati Terezija bi temu rekla, da naj

se človek izprazni svojih želja, svojih zahtev in podob, da bo Bog imel prostor in se naselil v človeku.

In tedaj Božje kraljestvo začne domovati v nas. Čas je tedaj za nas dopolnjen: naš trud ni več vrtenje okoli samega sebe s spremembami, ki to vrtenje popestrijo, temveč postane smiselno napredovanje proti uresničenju tistih hrepenenj, ki so položena v človeka in jih je vanje Bog položil: želja po ljubljenosti, sprejetosti, večnosti, po tem, da dobro doseže zmago. Popolnega uresničenja vseh teh hrepenenj ne gre pričakovati že v naši Galileji - našem vsakdanu. Je ravno tu in sedaj čas, da se ta hrepenenja že uresničujejo. Ni nam potrebno čakati na ugodnejše trenutke, ko bomo imeli npr. več časa, ko bodo otroci malo dorasli, ko se otrokom ne bo potrebno več učiti, ko bom zamenjal službo, duhovnik faro ipd. Jezus nas po svoji besedi želi prestaviti v sedanost, da bi danes zgrabili priložnost, ki nam jo ponuja.

Gotovo pa ostaja v meni temeljna odločitev: ali si sploh želim kaj spremeniti, sprejeti kakšno odločitev, da bi v svoje življenje »spustil« Boga in se mu pustil nagovoriti. Prepričan sem, da nas ne bi bilo v cerkvi, če ne bi vsaj podzavestno slutili, da so spremembe potrebne tudi v mojem življenju, čeprav se morda zdi, da v njem nič kaj veliko ne manjka. Naj tudi nas Duh s svojimi spodbudami zvabi na pot spreobrnjenja, da bomo lahko ob koncu postnega časa na nov način slavili Jezusovo vstajenje, zmago nad zlim. Tako pripravljeni ne bomo le poslušalci tega oznanila, temveč tisti, ki smo soudeleženi pri vsem dogajanju našega Odrešenika: veselju, trpljenju, smrti in vstajenju.

Praznovanje

► Še bosta šla na Dunaj

Zlatoporočenca Karolina in Štefan Szabo

Zlatoporočenca Štefan in Karolina Szabo iz Šoštanja sta svoj zlati da izrekla letos 7. januarja v Vili Mayer. Tako sta bila prva gosta lepe poročne dvorane, ki jo je Občina Šoštanj lani uredila v tej meščanski vili iz začetka 20. stoletja. Samo okolje in pa sprejem, ki so jima ga pripravile hčerke Vesna, Natalija in Andreja, sta dodatno čustveno obarvala že tako z emocijami prepleten dogodek. Štefan in Karolina Szabo, sicer oba dobro poznana Šoštanjčana, sta petdeset let skupnega življenja zaokrožila že 16. decembra 2011, a je Karolinina poškodba prestavila ponovno zaobljubo. V decembru si je namreč Karolina oziroma Lina, kot jo poznajo prijatelji, zlomila hrbtenico. Kot zaprisežena športnica je očitno v dobri kondiciji, saj je kljub operaciji in še z ortopedskimi pripomočki vztrajala pri svečanem obredu, ki ga je vodil šoštanjski župan Darko Menih. Odveč ali pa ne je ob tem povedati, da je bila zlata poroka pomembna tako za zakonca Szabo, njuno družino in prijatelje kot za lokalno skupnost, saj je poročna soba s tem tudi uradno potrdila svoj namen.

Gospa Lina in gospod Štefan sta spoštovana someščana in zelo navezana na Šoštanj. Štefan Szabo je rojen 22. 2. 1939. V predpreteklem mandatu je bil šoštanjski podžupan, izhaja pa iz znane šoštanjske družine Vasle. Njegova mama je bila Lucija Vasle, sestra Kajuhove (Karel Destovnik) mame, oče pa je bil delavec v tovarni usnja, a tudi drugače povezan z Vošnjakovo družino. Tudi zato je moral po vojni zapustiti Šoštanj skupaj z Vošnjaki. Da jim je pri tem celo rešil življenje, je zapisano v zgodovino. Štefan je po tragični smrti svojega bratca, ki je utonil, preživel mladost z mamo na prelepi Kolodvorski ulici številka 6 (zdajšnja Lola Ribar), kjer živi še danes. Po končanem šolanju v Celju in Mariboru se je zaposlil v Termoelektrarni Šoštanj in tam preživel štirideset delovnih let na vidnih delovnih mestih. Tam je spoznal svojo bodočo ženo Karolino, ki ju je med ostalim povezala tudi ljubezen do športa. Štefan Szabo hrani številne pokale in priznanja iz najrazličnejših zvrsti športa, največ pa iz tenisa, kateremu je zapisan celo življenje. Nekje v osemdesetih je bil tudi velik pobudnik gradnje tenis igrišč in športnega parka na Cankarjevi ulici, a časi (ljudje) niso bili naklonjeni takšnim projektom. Tako ga še vedno na tihem boli, da mora hoditi na tenis v Velenje. Gospod Štefan je bil tudi nekaj let predsednik turističnega društva, s svojim delom je tudi danes vpet v lokalni prostor. Njegov prispevek h kvalitetnejšemu življenju v Šoštanju se ni končal po prenehanju podžupanske funkcije.

Gospa Lina se je rodila aprila 1942 kot peti otrok v družini, ki je bila izseljena v Srbijo. Živela je v Velenju, nato pa v Šmartnem ob Paki, kamor so se selili zaradi očeta uradnika. Njen oče Rudolf Lah je bil znan kulturni delavec, v Šoštanju je zasnoval prvo knjižnico (v Kosijevi vili) in vzorno skrbel za knjige. Lina je bila bolj naklonjena športu, žal jo je poškodba odvrnila od športne kariere. Končala je kemijsko šolo in se zaposlila v Šoštanju, a ljubezen do športa je ostala. Kot vodja rekreacije v termoelektrarni je pustila viden pečat, vidne rezultate ima tudi v kegljanju, a tenis je posebna ljubezen. Tudi ona je v elektrarni preživela 40 let delovne dobe, a tudi zdaj po upokojitvi vodi rekreacijo za ženske. V svoji arhivi hrani določene dokumente s področja športa in upa, da jih bo lahko ob 100. obletnici športa v Šoštanju tudi predala v ustrezno hrambo.

V zakonu so se jima rodile tri hčere, Vesna stopa po glasbeni poti, Natalija je športni pedagog, najmanjša Andreja je samostojna podjetnica. Vse tri so že tudi mamice in tako sta zlatoporočenca med drugim tudi ponosna dedek in babica trem vnukinjam in vnuku.

Ko sta se poročila, sta odšla na poročno potovanje na Dunaj in tam obiskala tudi Vošnjakove, s katerimi so ostali v lepi navezi. Gospodu Štefanu je žal, da ga ob 100-letnici mesta Šoštanj in ob obisku dr. Gregorja Vošnjaka in dr. Lotti Kliment v Šoštanju organizatorji niso obvestili o tem ali izkoristili njegovo osebno poznanstvo.

Zelo sta bila počaščena, da sta kot prva poročena v novih protokolarnih prostorih Občine Šoštanj in se zahvalujeta Alenki Verbič za organizacijo in županu Darko Menihu za izkazano čast.

Poročnega potovanja tokrat ni bilo. Ampak seveda bo, takoj ko bo gospa Karolina lažje šla na pot. In skoraj zagotovo ju bo pot vodila v spomin. Na tisti čas, pred petdesetimi leti, ki se zdi, kot da se je zgodil včeraj.

Foto: Dejan Tonklič

Foto: Dejan Tonklič

Foto: Dejan Tonklič

Foto: Dejan Tonklič

Listnek

Baje je tako vsakih sto let... Zgodilo se je, da je imel šoštanjski župan rojstni dan ravno na dan Pusta. MBK

Najprej so mu voščile mačke...

Potem je prišla še miška.

In ker je na pustni dan vse mogoče, je nato župan pojedel miško... Ali pa miška župana. Rekonstrukcija dogodka še poteka.

ZVRST	KDAJ	KAJ	KJE	ORGANIZATOR
pravljice >	četrtek, 1.3. ob 16:00	Pravljične ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
predstava >	četrtek, 1.3. ob 17:00 in 19:00	Tašča.com II	Kulturni dom Šoštanj	KUD Velika Nedelja
planinstvo >	petek, 2.3. ob 18:00	Redni letni občni zbor PD Šoštanj	Gasilski dom Šoštanj	Planinsko društvo Šoštanj
odbojka >	sobota, 3.3. ob 17:00	Šoštanj Topolšica : Braslovče (2. državna odbojcarska liga - moški)	Športna dvorana Šoštanj	Odbojcarski klub Šoštanj Topolšica
odbojka >	sobota, 3.3. ob 18:00	Kajuh Šoštanj : ATK Grosuplje II (3. državna odbojcarska liga - ženske, center)	Športna dvorana OŠ Šoštanj	Ženski odbojcarski klub Kajuh Šoštanj
košarka >	sobota, 3.3. ob 20:00	Elektra Šoštanj : Maribor Messer (18. krog 1. A SKL oz. Lige Telemach)	Športna dvorana Šoštanj	Košarski klub Elektra
planinstvo >	nedelja, 4.3.	Trška pot (izlet, lahka pot)	Okolica Šoštanja	Planinsko društvo Šoštanj
pogovor >	torek, 6.3. ob 17:00	ZIMSKI KLEPET z gospodom Jožetom Ovčjakom	PV Center starejših Zimzelen	PV Center starejših Zimzelen
pravljice >	četrtek, 8.3. ob 16:00	Pravljične ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
razstava >	petek, 9.3. ob 17:00	Vse to je keramika, Božena Berčon	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
tekmovanje >	sobota, 10.3.	Orientacija	Okolica Šoštanja	Planinsko društvo Šoštanj
košarka >	sobota, 10.3. ob 10:00	Elektra : Konjice Zreče (13. krog 1. SKL za kadete U16)	Športna dvorana Šoštanj	Košarski klub Elektra
odbojka >	sobota, 10.3. ob 19:00	Šoštanj Topolšica : Fužinar Metal Ravne (2. državna odbojcarska liga - moški)	Športna dvorana Šoštanj	Odbojcarski klub Šoštanj Topolšica
planinstvo >	nedelja, 11.3.	Hudičev graben–Svetinja–Vrh nad Laškim (izlet, lahka pot)	Odhod iz AP Šoštanj	Planinsko društvo Šoštanj
predavanje >	sreda, 14.3.	Planinski večer	Kulturni dom Šoštanj	Planinsko društvo Šoštanj

ZVRST	KDAJ	KAJ	KJE	ORGANIZATOR
pravljice >	četrtek, 15.3. ob 16:00	Pravljične ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
delavnice >	petek, 16.3. ob 17:00	Izdelovanje rož iz nogavic, zajčkov iz papirja in piščančkov iz volne	Dom krajanov Skorno - Florjan	Društvo prijateljev mladine Skorno - Florjan
nogomet >	sobota, 17.3. ob 15:00	NK Šoštanj : NK Drava Ptuj (14. krog Štajerske nogometne lige)	Stadion Šoštanj	Nogometni klub Šoštanj
krvodajalstvo >	sreda, 21.3. ob 08:00	Krvodajalska akcija	Gostišče »Pod klancem« v Ravnah	Območno združenje Rdečega križa Velenje
pravljice >	četrtek, 22.3. ob 16:00	Pravljične ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
koncert >	petek, 23.3. ob 19:00	Letni koncert Glasbene šole	Kulturni dom Šoštanj	Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje
planinstvo >	sobota, 24.3.	Slavnik–Vremščica (izlet, lahka pot)	Odhod iz AP Šoštanj	Planinsko društvo Šoštanj
odbojka >	sobota, 24.3. ob 19:00	Šoštanj Topolšica : Santana Logatec (2. državna odbojcarska liga - moški)	Športna dvorana Šoštanj	Odbojcarski klub Šoštanj Topolšica
predavanje >	torek, 27.3. ob 19:00	Potopisno predavanje (Velika Britanija – Boris Vogrinec)	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
predavanje >	sreda, 28.3. ob 19:00	Galerijski večer z gostjo	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
pravljice >	četrtek, 29.3. ob 16:00	Pravljične ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
pogovor >	četrtek, 29.3. ob 18:00	Klepet pod Pustim gradom	Muzej usnjarstva na Slovenskem	Muzej usnjarstva na Slovenskem
planinstvo >	sobota, 31.3.	Obnova planinskih poti	Okolica Šoštanja	Planinsko društvo Šoštanj
nogomet >	sobota, 31.3. ob 15:00	NK Šoštanj : NK Tezno Maribor (16. krog Štajerske nogometne lige)	Stadion Šoštanj	Nogometni klub Šoštanj
prireditev >	sobota, 31.3. ob 16:00	Prebujanje pomladi	Dom krajanov Skorno - Florjan	Društvo prijateljev mladine Skorno - Florjan
odbojka >	sobota, 31.3. ob 18:00	Kajuh Šoštanj : KLS Ljubno (3. državna odbojcarska liga – ženske, center)	Športna dvorana OŠ Šoštanj	Ženski odbojcarski klub Kajuh Šoštanj

► Občni zbor PGD Topolšica

Občni zbor PGD Topolšica je bil 4. februarja 2012 in je bil že 81. po vrsti, dan pred tem smo imeli 23. zbor mladine. Potekal je v novih prostorih gasilskega društva. Po pozdravnem nagovoru predsednika Boštjana Mikuža in po nastopu harmonikarjev in mažoretk našega društva se je pričel uradni del. Najprej smo si ogledali kratek film o delovanju društva v preteklem letu, predvsem priprave na 80. obletnico društva. Po izvolitvi organov občnega zbora - delovnega predsedstva, so sledila poročila.

Pravijo, da kdor hoče nekaj narediti, bo našel pot. Kdor noče ničesar narediti, bo našel izgovor. S ponosom lahko rečem, da člani Prosto-voljnega gasilskega društva Topolšica v letu 2011 kot tudi v preteklih letih nismo iskali izgovorov, temveč smo iskali poti in se trudili po svojih najboljših močeh za dobrobit društva in dobrobit kraja Topolšica, Občine Šoštanj.

Leto 2011 je bilo za topolške gasilce zares prelomno leto. V zgodovino društva se bo verjetno vpisalo z enako težo, kot se je vpisalo leto 1931, ko je bilo naše društvo ustanovljeno. V lanskem letu smo praznovali 80. obletnico obstoja in delovanja Prosto-voljnega gasilskega društva Topolšica. Ob našem visokem jubileju smo od občine dobili v dar čudovite prostore, v katerih se danes nahajamo ... Tako je s svojim poročilom pričel predsednik društva Boštjan Mikuž. V svojem poročilu je zajel tudi delo, ki smo ga opravljali skozi vse leto: udeležili smo se čistilne akcije v organizaciji Občine Šoštanj, ob krajevnem prazniku - 9. maju smo postavili mlaje ter aktivno in številčno sodelovali pri organizaciji in izpeljavi prireditve, v mesecu maju so tekmovalne enote otrok, članov in starejših gasilcev pričele z vajami in pripravami za tekmovanja. V začetku poletja smo se pričeli intenzivno pripravljati na obletnico društva in prevzem novih prostorov. Ob obletnici smo izdali Bilten društva, pri starem gasilskem domu smo postavili 8 mlajev - vsak mlaj 10 let društva; pred novim domom smo postavili kip našega zavetnika Florjana - delo kiparja iz Zg. Dupleka, nabavili 40 operativnih omaric, s pomočjo sponzorjev opremili poveljniško pisarno in pisarno vodstva društva, pripravili prireditveni prostor za svečano sejo v starem domu ter prireditveni prostor pred novim domom in še bi lahko naštevali. Pod okriljem našega društva so se formirale mažoretke, ki so s svojim prvim nastopom sodelovale v paradi, sedaj pa uspešno nastopajo na raznih prireditvah.

Kljub vsemu tudi na druženje nismo pozabili. V oktobru smo organizirali izlet za vse člane društva na mejo med Krasom in Notranjsko - v Pivko. Naše poslanstvo temelji na prostovoljni pomoči nujno potrebnim. Za nas ni pomembno, kdo ali kaj je, kaj ima zavarovano, mi smo tu, da nudimo pomoč - rešujemo ljudi, živali in imovino, je v svojem poročilu zapisal poveljnik društva Franc Hriberšek. Intervencije, usposabljanje, izobraževanje, članske vaje, tekmovanja, razna opravila, predvsem pa priprave na obletnico društva - vse to je zaznamovalo delo operative v preteklem letu. V mesecu požarne varnosti - mesecu oktobru smo izvedli nočno vajo v apartmajskem naselju, se udeležili občinske vaje v Gaberkah ter bili organizator še ene občinske vaje, ki je potekala v Bolnišnici Topolšica. Pripravili smo tudi izobraževanje za zaposlene v Bolnišnici Topolšica s praktičnim prikazom gašenja pri začetnih požarih. Skozi vse leto smo izvajali še razna druga dela: redarstvo, dežurstvo ter požarne straže v kraju in okolici, prevozi vode, pranje cestnih površin, čiščenje propustov, razna dela v orodišču v domu in okoli njega. Nudili smo pomoč na raznih prireditvah. Opravljena so bila razna popravila na vozilih, servisih, tehnični pregledi in nabave rezervnih delov ter čiščenje opreme.

Konec novembra smo v nove prostore gasilskega društva preselili opremo in vozila za operativno delovanje ob morebitnih intervencijah. Oddali smo razpisno dokumentacijo za novo gasilsko vozilo AC 16/60. Za zaključek leta smo za naše operativne člane organizirali strokovno ekskurzijo ... Na koncu svojega poročila se je vsem, ki so pripomogli k delovanju in uspehu društva, zahvalil ter tekmovalni enoti članic B - mlajšim zaželel veliko uspeha na državnem tekmovanju.

Občni zbor je pozdravil tudi župan Občine Šoštanj Darko Menih. Zahvalil se nam je za vso vnemo, ki smo jo pokazali ob obletnici društva, ter za odlično izpeljano občinsko vajo v Bolnišnici Topolšica. Upa, da se

Foto: arhiv PGD

Foto: arhiv PGD

Foto: arhiv PGD

bomo tudi v novem domu tako vživeli, kot smo se v starem, in delali s takim veseljem še naprej. Ob koncu si je zaželel korektno sodelovanje, čim manj intervencij ter veliko uspehov.

Podžupan Viki Drev je dodal, da so gasilci tisti, ki v vsakem trenutku pomagajo ostalim, ne glede na vreme in pogoje. Želel nam je še veliko uspehov naprej in domače počutje v novem domu. Z lepimi željami so nas pozdravili tudi ostali gostje.

Letošnjemu letu je potekel 5-letni mandat članom upravnega odbora društva. Glede na to, da imamo še kar nekaj nedokončanih projektov, ki jih želimo izpeljati po začetni poti do konca, smo se odločili, da ostane upravni odbor v isti sestavi še naprej.

Ob koncu smo podelili priznanja in odlikovanja, v naše društvo smo sprejeli tudi 4 nove člane ter zaključili uradni del z zahvalo vsem govornikom za izrečene besede in s povabilom na veselo druženje s skupino SMEH.

TATJANA LIHTENEKER

➤ Sneg pobelil breg

Zima je že kar nekaj časa v naših krajih, le snega ni in ni. Babico Zimo smo večkrat prosili naj nam ga pošlje, pa nas ni slišala. Mogoče si ni dobro umila ušes? Zdaj pa smo ga le dočakali. Sneg! Končno! Naše veselje je neizmerno. Uživamo v igrah na beli poljani in si želimo, da vse to traja še dolgo, dolgo.

OTROCI IN STROKOVNE DELAVKE VRTCA ŠOŠTANJ, ENOTA BRINA

➤ S knjigo v roki v svet domišljije

Februarske dneve smo v enoti Biba posvetili knjigi. V vseh treh igralnicah smo si uredili knjižne koticke, v katerih je iz dneva v dan več knjig, saj jih otroci pridno prinašajo od doma. Tako se na policah najdejo pravljice, pesmice, izštevank, uganke ... domačih in tujih avtorjev. Večina otrok je našo mestno knjižnico že spoznala skupaj s svojimi starši, nekateri pa bodo vanjo prvič vstopili v spremstvu svojih vzgojiteljic. Za popestritev Slovenskega kulturnega praznika nas je v enoti Biba obiskal devetletni Urh. Na diatonično harmoniko nam je zaigral venček slovenskih ljudskih pesmi. Otroci so navdušeno pripevali in z njim tudi rajali. S tem dogodkom so otroci na prijeten način začutili pomen slovenske kulturne dediščine.

STROKOVNE DELAVKE ENOTE BIBA

➤ Modri Jan ni teleban

V projektu HSE in revije Modri Jan smo otroci in vzgojiteljice Enota Urška za sodelovanje v projektu Da bo okolje dobre volje prejeli prvo nagrado. Otroci so skupaj z vzgojiteljicami Zorano Globačnik, Matejo Grabner, Darinko Podrzavnik, Aleksandro Stropnik reševali zastavljene eko naloge in spoznali obnovljive vire energije, varčno uporabo energije, ločevanje odpadkov, varčno uporabo elektrike, papirja ter kako smo nasploh prijazni do okolja. Narava je dom za vse, ki živimo na tem planetu. Vsi želimo bivati v lepem, zdravem in urejenem okolju. Zato se moramo potruditi, da čim manj posegamo vanj in ga ne onesnažujemo. Svoja spoznanja delimo s prijatelji, pa tudi odrasle poučimo, če česa ne vedo; vse v želji, da se bomo sleherni dan prebudili v zdravo, sončno jutro.

Za nagrado nas je obiskal Modri Jan s prijatelji – Packo Rijo, Puhcem in Sončico. Pripravili so nam zabavno in ustvarjalno eko animacijo, v kateri so otroci neizmerno uživali.

VZGOJITELJICI: DARINKA PODRZAVNIK IN ZORANA GLOBAČNIK

➤ Glasbeno-plesno valentinovo

Letošnje valentinovo smo otrokom starejše skupine v Enoti Urška v Topolšici polepšali z glasbo in plesom. Tapravi falot – Bojan Grabner je na prisrčen način predstavil kontrabas in bariton. Otroci so prisluhnili zvokom instrumentov, ki jih ne slišijo prav pogosto. Ločevali so med visokimi in nizkimi toni, po ritmu ploskali, na melodijo pa so lahko tudi zaplesali in skupaj z Matejo zapeli Mi se imamo radi in Jaz pa ti.

Glasbenika Bojan in Mateja sta otrokom predstavila tudi narodno nošo, v kateri sta tudi zaplesala. Oblačila se precej razlikujejo od današnjih, zato smo z zanimanjem gledali, kako so bile nekoč oblečene gospe in kako so se oblačili gospodje.

Otroci so svoje navdušenje delili drug z drugim, popoldne doma pa tudi s svojimi starši. Ta valentinov dan pa si bodo zapomnili tudi po tem, da je večina od njih šla na vpis v osnovno šolo, česar so se zelo veselili.

STROKOVNI DELAVKI ZORANA GLOBAČNIK IN MATEJA GRABNER

► Z zimskimi klepeti zapisujemo zgodovino kraja

PV Center starejših Zimzelen je umeščen v Topolšico, ki je zaradi pretežno bolnišnične in turistične dejavnosti specifično okolje in dom za starejše drugače sprejme kot mestno okolje. Ocenjujemo, da se je PV Zimzelen v dobrih dveh letih v to okolje dobro vklopil in da so ga krajanji lepo sprejeli.

Specifičnosti podeželskega okolja – povezanost in poznavanje prebivalcev, relativna majhnost kraja, občutek pripadnosti – je PV Zimzelen uspešno integriral v svojo vizijo razvoja in strategijo delovanja. Zimzelen postaja dom stanovalcev in tudi mesto srečevanja krajanov ter sodelovanja krajanov vseh starosti s stanovalci PV Zimzelen pri različnih aktivnostih in ob različnih priložnostih.

V centru druženju namenjamo veliko kulturnih in zabavnih prireditev, ki jih izvedejo glasbene, gledališke in druge skupine ter posamezniki. Mnoge od prireditev so odprtega tipa in se jih udeležujejo tudi svojci stanovalcev, krajanji Topolšice in drugi gostje. Na ta način se odpiramo in povezujemo z lokalno skupnostjo.

Domačini se predstavijo

V zimskem času, enkrat na mesec od novembra do februarja, so zelo priljubljeni zimski klepeti, ki jih – tako kot še nekatere druge prireditve – organiziramo skupaj s Turističnim društvom Topolšica. Na zimске klepete vabimo različne goste, največkrat pa so to krajanji. Skozi pripovedovanje njihove življenjske zgodbe zapisujemo zgodovino kraja. Vsi zimski klepeti so posneti na DVD, zapisi o njih izhajajo v reviji Zimzelen. V letu 2011 in 2012 smo v zimskih mesecih klepetali s sedmimi krajanji, v enem klepetu pa smo gostili slovensko pesnico Nežo Maurer. Od domačinov so svoje življenjske zgodbe ter spomine na kraj in krajane obujali Pepca Skornšek, Marija Pergovnik, Drago Tamše Fili, Majda Menih, Rudi Pergovnik, Martin Koželjnik, Dušan Krivec in Jože Ovcjak.

Beleženje zgodovine

Pogovore pripravi in spretno vodi predsednica Turističnega društva Topolšica Jana Kovič, ki takole ocenjuje sodelovanje s PV Zimzelen: »TD Topolšica poleg vsega ostalega rednega dela za zadovoljevanje interesov in potreb turistov, naših gostov – obiskovalcev in domačinov skrbi tudi za ohranjanje ustnega izročila o dogajanju in zanimivostih iz preteklosti.

O Topolški zgodovini je bilo dolga leta zelo malo napisanega. Zato smo se člani TD odločili, da bomo vedenja in pričevanja o preteklosti ohranili vsaj v ustnem izročilu. Po vzoru klepeta pod arkadami, ki ga organizira Muzej na gradu v Velenju, smo se mi odločili za zimске klepete in povabili k sodelovanju starejše domačine, da nam pripovedujejo svoje spomine.

Na začetku smo te klepete imeli v Termah Topolšica, ko pa se je odprl PV Center starejših Zimzelen, smo bili prepričani, da je prirejanje takšnih klepetov vsebinsko bližje dejavnosti doma starejših in še ena od oblik sodelovanja. Da smo imeli prav, nam kaže veliko število obiskovalcev na vsakem klepetu.«

Zimskih klepetov se povprečno udeleži 30 krajanov in okoli 10 stanovalcev, ki z zanimanjem prisluhnejo pripovedovanju, krajanji pa se pogosto tudi vključijo v pogovor z vprašanji, dodatnimi podatki ali svojimi spomini o pripovedovanem dogodku, človeku ali obdobju.

Kot pravijo poslušalci, je vsak zimski klepet tudi priložnost, da se krajanji srečajo, pogovorijo med seboj, dolgi zimski večeri pa jim tako tudi hitreje minejo. V PV Zimzelen zelo radi prihajajo in ga ocenjujejo kot prijetno okolje.

Krajanji kot prostovoljci

Domačini celo leto radi prihajajo k nam tudi na druge prireditve ali se vključujejo kot prostovoljci. Nekateri krajanke so članice Veronik, skupine prostovoljk Župnijskega pastoralnega sveta Šoštanj, nekatere članice Turističnega društva Topolšica so nosilke delavnic ob obujanju starih običajev, kot sta na primer izdelovanje butaric in barvanje jajc pred Veliko nočjo. Tudi za najtežje trenutke, kot je slovo, imamo prostovoljko Hospica, ki je krajanke Topolšice.

Pri peki peciva, potic, krofov se nam včasih pridruži soseda Marija. Krajanji prihajajo na ogled razstav, posebej priljubljene so jaslice, ki jih postavi na ogled Tine Volk s pomočjo Toneta Perovca. Krajanji se udeleženci večjih prireditev, poljudnih predavanj, mnogi pa obiskujejo tudi svojce ali znance, stanovalce PV Zimzelen. Vedno dobrodošli in simpatični nastopajoči so na prireditvah otroci Vrtca Urška in učenci Podružnične osnovne šole Topolšica.

DIANA JANEŽIČ

Večino zimskih klepetov je vodila Jana Kovič (levo), ki k pogovoru pritegne starejše domačine. V februarju je svojo zgodbo predstavil Dušan Krivec.

Martin Koželjnik je bil 30 let zaposlen v Tovarni usnja Šoštanj, ki je slovela po zelo odličnem govejem usnju. Za izdelavo so uporabljali Vošnjakovo recepturo. Kako kvalitetno je bilo šoštanjsko usnje potrjuje zgodba, ki jo je povedal Martin: »Vojska je naročila zelo veliko količino usnja za podplate, a ga toliko nismo mogli narediti. Zato so del naročila v TUŠ dobavili iz skladišča Tovarne usnja v Slovenj Gradcu. Naše in njihove podplate so pomešali, prevzemnik pa je takoj ugotovil, da gre za dvojce različnih izdelkov. Vse so mogli znova sortirati, kajti prevzemnik je takoj prepoznal kvalitetne podplate iz TUŠ-a.«

➤ Zgodbe življenja: Mira Ločan

“Vsak človek je zase svet, čuden, svetel in lep kot zvezda na nebu ... Vsak tiho zori, počasi in z leti, a kamor že greš, vse poti je treba na novo začeti.”

Tako med drugim pravi Tone Pavček v Pesmi o zvezdah.

Naši stanovalci v PV Zimzelen so takšne zvezde. Svetleče, bogate in svetovi, polni zgodb, spominov, izkušenj. Lepo jim je prisluhniti.

Mira Ločan

Gospa Mira ne taji let, odkrito pove, da je rojena novembra 1924. Med obema vojnama. V časih, ko se je mali človek moral znajti, kakor je vedel in znal. Zibel ji je tekla v Šmartnem ob Paki, v Podgori, v hiši s hišno številko 30.

Njen oče, Čebulov iz Šoštanja, je to hišo odkupil od Mirine stare mame, taščice, da bi s svojo ženo imel kje živeti. Pa je v njej bival poredko, saj je kot čevljar čez teden delal pri svojem bratu Jožetu Čebulu v Šoštanju, živel pa pri sestri, ki je imela v Šoštanju trgovino. Pri Tržanu so ji rekli. Mira je imela očeta zelo rada in ga je velikokrat pogrešala, zato pa bila toliko bolj vesela, ko je prišel domov.

Trgovska pomočnica

V osnovno šolo je hodila v Šmartno, nato pa v Šoštanj v meščansko šolo. Leta 1939 se je komaj 14-letna šla učiti za trgovsko pomočnico v Rogaško Slatino. Tu je v treh letih vajeništva izkusila trdo delo in človeško zlobo.

Ženska, ki jo je za vajenko vzela v trgovino, je bila groba v besedah in dejanjih in je Miro izkoriščala pri delu v trgovini in “na stanovanju”. Mira je živela pri njej, imela ni niti svoje sobice, bila pa je tudi gospodinja in čistilka. Vajeništvo ni bilo plačano, zato ni imela nobenega denarja. Krutega življenja jo je rešila teta iz Šoštanja, Miro pa je nato Urad za delo poslal v Škofjo vas pri Celju, kjer je delala v Cankovi trgovini z mešanim blagom. Tu se je dobro počutila, bila je trgovka, a le pol leta. Vojna je bila na vrhuncu. Miro so poslali na prisilno delo v Avstrijo, na Tirolsko, k bogati družini za varuško otrok in gospodinjjo. Ni ji bilo hudega, z njo so lepo ravnali in lačna ni bila.

Svoboda in ljubezen

Po vojni se je zaposlila v tetini trgovini v Šoštanju, ko pa je teta umrla, so trgovino prodali in Mira si je našla delo v drugih trgovinah. Dolgo se je s kolesom zjutraj in zvečer, poleti in pozimi vozila na delo v Šentflorjan v trgovino pri Mostnarju. Potem si je našla delo v Tovarni usnja Šoštanj - delala je v tovarniški trgovini, kasneje pa v kadrovskega oddelku. Ti časi so v njeno življenje prinesli tudi ljubezen in z njo moža Milana Ločana. Bila je sošolka njegove sestre in Milan jo je ugledal že v meščanski šoli. Učiti se je moral za pekovskega pomočnika - delal je v pekarni pri Kajbu - čeprav je želel biti električar. Pa je bil to in še marsikaj. “Dober je bil, vsakemu je pomagal, bil je samouk na mnogih področjih in je znal marsikaj popraviti,” svojega moža opiše Mira.

Šest let sta hodila, leta 1950 pa sta se poročila. Miri se ob pripovedovanju o teh časih zarosijo oči - ob spominih na lepe in težke trenutke. Lepe ob ljubezni in družinskem življenju, težke ob izgubi otrok. Mož si je srčno želel deklice in Mira je dve tudi rodila. A sta obe že po nekaj mesecih umrli. Tretji otrok je bil sin, Emil, in temu sta dala vso svojo ljubezen.

Življenjska pot je Milana, Miro in desetletnega Emila kasneje odnesla v Nemčijo, kjer je Mira postala vdova. Emil s svojo družino še danes živi v Nemčiji, Mira pa je svoj novi dom našla v PV Zimzelen.

Spomini na mladost

Mirina pripoved ima praznine, kjer so skrite letnice, imena oseb, krajev, predvsem iz novejšega obdobja. Živi pa so spomini na otroštvo, mladost, na lepe trenutke.

“Zelo rada in veliko sem pela,” je spomin, ki ožari njen obraz. “S sosedo, Robidovo Justi - to so sorodniki “strašnega” Jožeta Robide - sva pasli na pobočju Gore Oljke, ona krave, koze in ovco, jaz naši dve kozi in peli, peli. Daleč se naju je slišalo. Zadnjič sem poslušala pevce na nastopu tukaj v Zimzelenu in peli so prav tiste pesmi, ki sva jih peli tudi midve z Justo ...”

“Skromna sem, saj sem vse življenje skromno živela. V moji mladosti je bilo kolo pravo premoženje, redki so imeli radio. Ko so po Šoštanju vozili prvi avtomobili, so mi zelo smrdeli. Otroci smo v šolo hodili peš; jaz sem imela do šole v Šmartnem slabo uro. Za zimsko gazenje snega mi je oče naredil gozdarice,” pripoveduje Mira in obudi tudi žalosten spomin, kako je kmet z velikimi sanmi mimo nje peljal les in je ni hotel vzeti na sani na poti proti šoli.

“Tudi jedli smo skromno, kar je bilo v letnem času na voljo. Običajna hrana so bili mleko in žganci, kislo zelje in fižol, kisla repa in krompir, krompirjeva juha in “šmorn”, solata. Ob nedeljah smo včasih jedli suho župo, kokoši smo redili predvsem za jajca in le redko je mama kakšno skuhala,” našteva Mira.

Mira je v Šoštanju poznala tudi Karla Destovnika, ne kot pesnika, temveč zgolj kot dve leti starejšega fanta. Mladi so se v Šoštanju radi družili, zaljubljali in uganjali vragolije, a vse pod budnim očesom staršev, učiteljev in sosedov. Za mnoge “prekrške” so bili zatoženi in kaznovani. Šolarjem zvečer v kino ni bilo dovoljeno hoditi, ker bi jih filmi pohujšali. Ko si je Mira neke nedelje v kinu ogledala zelo lep film - nič pohujšljivega ni bilo v njem, pravi - je v ponedeljek že morala na zagovor k učiteljici. Ker je bila sicer pridna učenka, se je izognila ukoru.

Mira tudi danes živi skromno. Kot pravi, ji v PV Zimzelen ni hudega, rada plete, se družijo s stanovalci na prireditvah in pri delovni terapiji. Med svojimi novimi prijatelji, ki jih je našla med stanovalci v prvem nadstropju, živi mirno in tiho. A če jo spodbudiš, daš iztočnico, zgodbe kar stečejo in postane zanimiva pripovedovalka svojih spominov.

DIANA JANEŽIČ

Mira Ločan nosi v sebi spomine na neke druge čase, ki so trdo oblikovali otroke in tudi odrasle.

Podoba kulture

► Človeška narava

Ob prazniku kulture je bila v Šoštanju osrednja slovesnost v kulturnem domu dan po prazniku, torej 9. februarja. Upamo si verjeti, da je za slabo udeležbo kriv v istem časovnem terminu načrtovan projekt Osnove šole Šoštanj, a vendarle bi v dvorani pričakovali vsaj ljudi, ki bi jim moralo biti mar za kulturo tudi po uradni dolžnosti.

Kljub večinoma prazni dvorani je scenski dogodek Človeška narava Šoštanj, Mače, New York, ki so ga pripravili Kajetan Čop, Boštjan Jerovšek in Nicole Speletic, dosegel svoj namen. Dotaknil se je slehernega v dvorani in če so bile ob tem sprožene emocije, je to dobro, če pa so bile pozitivne pa še boljše.

Ob dogajanju je Kajetan Čop, direktor Zavoda za kulturo, ki je bil organizator praznika, povzel:

Danes zopet skupaj praznujemo, danes čast kulturi izkazujemo.

Zavod za kulturo Šoštanj je v zadnjem letu zakorakal na področje odrskih umetnosti. Ustanovili smo Amatersko gledališče Šoštanj, skrajšano Agle-daŠ, s katerim predstavljamo Šoštanj po celi Sloveniji s prvo predstavo Priložnostni zdravnik. V letu 2012 bomo postavili na odrske deske novo predstavo bratov Čapek z naslovom Iz življenja žuželk.

Posledica novonastale gledališke skupine in gledaliških aktivnosti je tudi današnji scenski dogodek, za katerega smo se odločili z namenom ustvariti nekaj posebnega, drugačnega, enkratnega.

K sodelovanju smo povabili, poleg Kajetana Čopa, ki je improvizator, lutkar, gledališčnik in danes animator gline v živo, še glasbenika, ustvarjalca in raziskovalca zvoka Boštjana Perovška iz Mač, ter plesalko, gibalko, pedagoginjo in filozofinjo Nicole Speletic iz New Yorka.

Na ostalih področjih kulture nikakor nismo spali. Sodelovali smo pri 100-letnici mesta Šoštanj in soustvarili film v spomin na to bogato zgodovino našega mesta, za kar so nam bili v KS Šoštanj zelo hvaležni. Končala se je prva in začela druga sezona našega uspešnega abonmaja. Mestna galerija Šoštanj z razstavami in kulturnimi dogodki navdušuje obiskovalce. Tukaj bi se iskreno zahvalil ekipi zavoda, Milojki Komprej in Dejanu Tonkljuju. List pod vodstvom Petra Rezmana in ostale ekipe sodelavcev pridno nadaljuje tradicijo objektivnega in obširnega poročanja o kulturnih in drugih dogodkih v občini ter okolici.

► Smeh za zdravje in dobro voljo!

Da je smeh še kako pomemben in zaželen v našem življenju, vsako leto znova potrdi tradicionalna proslava KUD Ravne se predstavi. Tudi letos je bilo tako. Pod sloganom Za zdravje iz Raven so prvi sobotni večer v mesecu februarju KUD-ovci pripravili pester dvourni program, ki je privabil mlado in staro od blizu in daleč. 230 sedežev je bilo premalo za vse smeha željne.

Kulturno-umetniško društvo Ravne je nosilec kulturnega dogajanja v Ravnah in v širši okolici že skoraj tri desetletja. Vse več sekcij, ki delujejo v okviru KUD-a, združuje svojo moč, ustvarjalnost, energijo, ideje in delo ter se javnosti enkrat letno predstavi z že tradicionalno prireditvijo KUD Ravne se predstavi. Iz leta v leto vidimo, da se sekcije pomlajujejo, dobivajo nove člane in članice, pa tudi kakšno novo zasedbo lahko vidimo.

Uvodni pozdrav so zaplesali otroci podružnične ravenske šole na melodijo pesmi Na zdravje iz istoimenske oddaje. Predstavila se je Pleh muzika, moški pevski zbor pod vodstvom Blanke Rotovnik, manj kot leto dni delujoč ženski pevski zbor pod vodstvom Špele Obšteter, Ravenska godba, ansambel Maratonci, v goste so povabili tudi mažoretke iz Topolšice.

Voditeljema Nataši Gruljaj in Daniju Štromihu sta pomagala tudi Strašni Peter in Strašni Dejan, ki sta dajala asociacije in odgovarjala na vprašanja zbranih v dvorani ter tako pomagala odkriti skritega gosta. Skriti gost je bil domačin, gospod Ivan Kumer, ki je med domačini zelo dobro poznan. Kot presenečenje so nastopili mladi fantje, ki jih je g. Kumer učil igrati diatonično harmoniko. Tudi skriti gost je poprijel za meh svoje frajtonarice in skupaj so zaigrali Na Roblek.

Kot da bi čutili, da se bo kultura v prihodnje družila s športom, izobraževanjem, znanostjo in tehnologijo, smo v podobnem duhu pripravili današnji scenski dogodek, imenovan ČLOVEŠKA NARAVA, ki je enkratna predstava, ki se bo zgodila samo za vas, samo danes in samo tukaj.

Čemu enkratna? Zato, ker je življenje enkratni dogodek.

Zato, ker se živi samo enkrat.

Zato, ker je to prvi šoštanski scenski dogodek, ki vključuje elemente, kot so moderni ples oziroma gib, ki je eden najbolj športnih elementov v scenskih umetnostih.

Zato, ker poleg predvajanja avtorske glasbe uporabljamo tudi videoprojekcijo v živo, kar pomeni, da smo odvisni od tehnologije.

Zato, ker se s tem dogodkom učimo, izobražujemo; saj je to prvi tovrstni umetniški projekt v Šoštanju.

Človeška narava je narava v naravi. Vsak ima svojo edinstveno, a vseeno so si lahko tako podobne. Kako elementi zunanje narave vplivajo na našo naravo? Kako se soočamo s spremembami?

Če je človek del narave, ali so potemtakem tudi njegova dejanja naravna?

In kje je tukaj kultura? Kaj je kultura? Zelo neposredno in enostavno je pomen kulture razložen v dokumentu, ki ga je sprejela in razglasila Generalna skupščina združenih narodov 10. 12. 1948 in se imenuje SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC.

Zatorej upam, da bo kultura del nas, vas, njih oziroma vsakega ministra in ministrstva ne samo v Sloveniji, ampak po celem svetu.

MILOJKA B. KOMPREJ

Čeprav v soboto sneženju ni in ni bilo videti konca, je bila dvorana REKS v Ravnah polna smeha in dobre zabave. Ljudje so se pripeljali na ogled parodije znane televizijske oddaje, ki so jo KUD-ovci dobro izpeljali. Smeha, zabave, veselja ni manjkalo, niti plesa in druženja, saj so po predstavi vzeli vajeti v svoje roke fantje ansambla Stil, ki so do jutranjih ur držali družbo pokonci.

NASTJA STROPNIK NAVERŠNIK

► Praznovanje slovenskega kulturnega praznika v Gaberkah

Slovenski kulturni praznik je bil letos v Gaberkah v dvorani PGD Gaberke izveden malo drugače kot pretekla leta. Kulturnica je v ta namen v Gaberke povabila amatersko gledališče AGLEDAŠ iz Šoštanja. Ti so se krajanom predstavili z Molierevo komedijo Namišljeni zdravnik v režiji Kajetana Čopa. Da je bila komedija že v osnovi bolj domača, je režiser za sceno izbral motive iz Šoštanja, natančneje Mayerjevo vilo. Program so pričele ljudske pevke Gaberški cvet s Slovensko himno, nato pa so dogajanje na odru prevzeli gledališčniki. Polna dvorana publike se je od srca nasmejala zgodbi, ki je bila polna zapletov. Glavna tema zgodbe je v razhajanju želja staršev in hčerke glede pravega ženina za njo. Starši želijo svojo hčerko bogato poročiti s starim ženinom, hči pa se tej želji upira. Vanjo se je namreč zagledal fant iz istega mesta, ki pa ni tako bogat, kot so si želeli starši, zato jih morata nekako prepričati v svoj prav ...

Po koncu predstave se je predsednik Kulturnice Franc Štehanik zahvalil nastopajočim in obiskovalcem, obenem pa jih je še povabil na ogled razstave ikon, ki jih je v dvorani razstavil ikonopisec, Šoštanjčan Alimpije Košarkoski. Ikone so verske slike, značilne za pravoslavne cerkve. Ikone imajo nekaj posebnosti, ki so predpisane: vsebujejo veliko zlate barve, obrazi so narisani naravnost, oblike so preproste in nerealistične,

Foto: A. Grudnik

ozadje ni pomembno, na ikoni vedno piše, katerega svetnika predstavlja. Avtor na ikoni ni podpisan, ker je bistvo ikone umetniški vtis. Ikone, ki jih je Alimpije Košarkoski predstavil v Gaberkah, so bile narisane na lipove deščice. V zahvalo za povabilo na razstavljanje svojih umetniških del je predsedniku Kulturnice podaril ikono, ki predstavlja zavetnika gaberske cerkve sv. Urha.

A. GRUDNIK

► Midva sva tukaj za ples

V galerijskem večeru, ki je bil 25. januarja, je Slavica Tesovnik iz Ljubnega ob Savinji, z umetniškim imenom Dorothea, predstavila svoj pesniški opus v besedi in glasbi. Interpretirala je predvsem poezijo, ki jo je navdihnila njena nedavna veza z Arturjem Šternom, zato se ji je v zadnjem osmem uglasbenem tekstu, pesmi Plesalca, pri vokalni izvedbi pridružil tudi on. Kdor spremlja njeno ustvarjalno pot, pa je prepoznal tudi nekatera besedila, ki so značilna za njen način pisanja, nekaj poetične proze, nekaj kratkih pesmic, nekaj pa tudi sonetov, za katere lahko rečemo, da so prav zaradi posebnosti in zahtevnosti pisanja izziv večini literarnih ustvarjalcev.

Tesovnikova, ki smo jo v Šoštanju že gostili kot slikarko in kot avtorico knjige poezije Tkanina želja, se ob literarnem ustvarjanju intenzivno posveča slikanju. Pravi, da bo izkoristila znanje v svojem poklicu oziroma izobrazbi na tekstilnem področju. Cikel slik, ki jih pripravlja, bodo nekakšen kolaž barv in šivanja, kar bomo najprej lahko videli v mesecu marcu na razstavi v Velenju.

Tesovnikova je vedno odprta za nove izzive in raziskovanja, zato ji snovi za ustvarjanje ne bo zmanjkalo.

MILOJKA B. KOMPREJ

Foto: Amadeja Komprej

► Zvočne slike

V Mestni galeriji Šoštanj bodo do konca februarja na ogled dela akademskega slikarja Jerneja Jemca, ki živi in ustvarja med Mariborom in Kamnikom. Razstava je sestavljena iz dveh sklopov, Zvočnih slik in Metafizike družbenih sistemov. Na odprtju, ki je bilo 10. februarja, je o svojem ustvarjanju in pogledu nanj spregovoril Jernej Jemec sam in predstavil usklajenost zvoka in motivike v dveh razstavljenih delih.

Matija Plevnik, umetnostni zgodovinar, je ob tem med drugim povedal: *Zvočne slike kot prvi sklop so rezultat poglobljenega razmišljanja o zvoku kot notranji strukturi slike. Slednje je tudi naslov Jemčevega uspešnega zagovora magistrskega dela na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. Temeljno problematiko predstavlja hkratna združitve dveh navidezno vsebinsko nezdržljivih polov ustvarjanja - slikarstva in glasbe. Predstavljena je zanimiva kombinacija statičnih slik in dinamičnega, večno aktivnega zvoka. Na nek način lahko opišemo ta pristop združitve kot spoj minljivega s trajnim medijem. Naslikano povezujejo resne linije, ki likovni celoti pridajo vtis diagramov in ekvivalent tonskih vrednosti. Tak proces omogoča, da slika kot dvodimenzionalen medij z dodanim ambientalnim zvokom razpira svoje vidno polje in tako postane zvočni nosilec. Zvok vsakokratno dopolnjuje sliko in jo »razliva« v prostor ter tako dodatno stimulira dožemanje zvoka - prostora.*

Če Jemec v svojih Zvočnih slikah povezuje svoj osnovni medij - slikarstvo z zvokom in njegovo prostorsko celovito podobo, pa v opusu Metafizika družbenih sistemov vstopa v polje osvetlitve ideologije družbenega sistema, ki nas usodno prežema.

Foto: Amadeja Komprej

Avtor si je zadal težko nalogo, da na razumljiv, likovno sprejemljiv način poda neoprijemljivo realnost kapitalističnega družbenega sistema. Jemec se igra s paradoksi in tako v svojih delih ustvarja nadrealistično iluzornost.

Razstava, ki je zbudila veliko zanimanje, bo na ogled do konca februarja.

MILOJKA B. KOMPREJ

► V spomin na Kajuha

V Mestni galeriji Šoštanj so 22. februarja pripravili spominski večer z naslovom Kajuhovi dediči, ob obletnici smrti pesnika Karla Destovnika Kajuha.

Učenci ustvarjalci in bralci poezije z OŠ Šoštanj: Tjaša Srotič, Lara Ramšak, Ana Potočnik, Monika Videmšek, Lara Krneža, Lara Goršek), moderatorka večera Tatjana Vidmar, člani Šaleškega literarnega društva Hotenja: Josip Bačič – Savski, Milojka B. Komprej, Borut Petrič, Peter Rezman, Ivo Stropnik, Slavica Tesovnik in Ramiz Velagič ter glasbenici Glasbene šole Fran Korun Koželjski Velenje Zala Javornik in Mojca Verčnik, so spregovorili o pomenu pesnikovih del ter prebrali svoja literarna dela. Prireditev je bila spremljana s kitarским umetniškim programom. Kritično do dogodka, do odnosa države do kulture in do problemov malega človeka se je odzval šaleški in slovenski pesnik Ivo Stropnik, ki je postavil javna vprašanja in obtožbe odgovornim politikom. Ob tem je dodal tudi svojo pesem, v protest razmeram, v katerih mora moledovati in klečati sedanja generacija pred negotovo prihodnostjo kulturnega ustvarjanja in poustvarjanja. Stropnik je med drugim izrazil svoje ogorčenje z vprašanji in trditvami hkrati. »Ob 68. obletnici Kajuhove smrti – na današnji dan leta 1944, na bližnji Žlebnikovini – se njegovi dediči pesniške krvi in seveda tudi drugi, ki jim Kajuhova pesem ostaja svetlo

znamenje nacionalnega/slovenskega upora proti okupatorju, njegove osvobodilnosti, hrepenenja po svobodi ter intimizma, v veliko težjem/najtežjem vojnem času – lahko vprašamo marsikaj ... najprej, ali se v času velikega, če ne kar totalnega padca medčloveških, nacionalnih in s tem kulturnih vrednot ima smisel spraševati o starih in novih vrednotah? Kaj je pomenil Kajuhov boj z besedo in zanjo? Boj za kateri jezik? Boj za katero kulturo? Boj za čigav narod?« Vprašal se je tudi o tem, »ali je kultura med nami danes sploh še narodotvorni element? Je v današnji zastavi slovenskega naroda res tako malo spomina, da si narod ne zasluži niti samostojnega resornega ministrstva za kulturo? In, smo zapeli ali pa pojemo svoji nacionalni identiteti, kulturi, labodji spev? Ali je res evropska globalizacija nevarna pošast, ki ji je tudi na pepelnico sredo kultura ljuba postna hrana?«

Kajuhova pesem ostaja na vekomaj socialna in zaljubljena in Stropnikova pesem ostaja svobodomiselnost, kolikor svobodomiselnost sploh zmore biti.

JOŽE MIKLAVC

V imenu nekaterih nastopajočih in mnogih obiskovalcev literarnega dogodka, pripominjam da besede govornika mnogim niso izzvenele kritično, temveč aktualistično in politikanstvo, ideološko obremenjeno, sledeče kruhoborski, na trenutke histerični proti vladni kampanji, zaradi reorganizacije pristojnega resorja za kulturo na državni ravni. V delu o scenografiji večera, tudi neotesano, kot se to vabljenu gostu v odnosu do gostitelja, ne bi smelo primeriti.

Ne odrekam govorniku svobodne misli in da iskreno pove, kot je prepričan, da je prav. Vendar smo tisti, ki se z njegovo mislijo ne strinjamo in bi ji želeli oponirati, ostali brez te možnosti. Še več. Z manipulacijo je nastal in ostal vtis, da se vsi nastopajoči z govornikom strinjamo. Zato se v svojem imenu in v imenu vseh, ki s(m)o vljudno molčali, javno ograjujem od politikantske vsebine govora, ki je že neštetič in znova izrabil tudi Kajuhovo slavo za kvazi levičarsko politično prpoagando.

PETER REZMAN, UMETNIK

Foto: Jože Miklavc

► Otroški pust v Topolšici

Terme Topolšica že dolga leta zapored prirejajo otroško pustno rajanje. K temu rajanju smo se pridružili tudi Turistično društvo in organizirali otroške delavnice in animacijo na plesišču.

Ob uri začetka so se začele zgrinjati v avlo hotela trume otroških mask s svojimi spremljevalci – starši in sorodniki. Maske so bile pisane in domiselne, velike in male in so se z veseljem udeleževale delavnice klobukov, očal in okrasnih trakov. Na plesišču pa je zabavala s plesom in animacijo animatorka. Glasbenik se je prikupno prilagajal mladim nastopajočim in željam za ples.

Terme so za maske poskrbele tudi s krofi, čajem in sladkarijami. Po prijetni zabavi in ustvarjanju so se mladi udeleženci utrujeni, a zadovoljni odpravljali domov.

JK

Foto: arhiv

► Po poklicu mama

Pravijo, da je biti starš eno izmed najlepših doživetij, kar jih oseba lahko ima. Verjetno obstaja nek naravni instinkt, ki, kot da bi padel z neba, novopečenim staršem starševstvo poenostavi. Vse, česar prej niso vedeli in znali narediti, se sedaj, skupaj z novim bitjecem naučijo. Pa vendar biti starš, še posebej mama, ni lahko. Ena izmed temeljnih stvari, ki bi si jo vsaka ženska morala zapomniti, je, da idealne mame ne obstajajo. To je le pojem oziroma neko pričakovanje, ki sta nam ga narekovali vzgoja in družba.

In ravno ta naša družba je pač naravnana tako, da ti ni dovoljeno nič manj in nič več kot biti popoln. Kot da je tisti Puškinov izrek »popolnost je dolžnost« zakon. Če nimaš končanega faksa, dobre službe, super avta in »popolnega« partnerja ob sebi, je očitno nekaj narobe s teboj in ne sodiš na ta svet. Seveda. Če pa želiš vse to imeti (no, izvemimo popolnega partnerja, ki po navadi kar pade z neba, :D), moraš pač delati. Kar pomeni nič oziroma malo prostega časa. Tukaj so še potovanja in izleti, pa različna srečanja in seminarji, druženje s prijatelji ... Kje je potem prostor še za otroka? Žalostno je, da so raziskave dokazale, da veliko mladih nekako tako razmišlja. Ja, najprej moram končati šolo, potem dobiti dobro službo, se preseliti v novo, lepo in veliko stanovanje, no, avto bi še zamenjala in ... In spet ni prostora za otroka.

Pa vendar kljub vsem tem »preprekam« še vseeno na ulici srečujemo mlade mamice in očke, ki pojma družine očitno še niso pozabili. Občudujem vse mlade mamice, ki tako skrbno skrivajo svojega otroka pred soncem, ure in ure premlevajo, katera krema je najboljša za malčka, se sredi mesta ustavijo z vozičkom, samo da bi ga pobožale, potem pa odhitijo domov kuhat kosilo, čeprav si tega pred letom dni mogoče niti predstavljati niso mogle. Ja, dejansko je lepo biti mama.

A koliko je pravzaprav žensk, ki bi se v tem času gospodarske krize, ko pritisk zaradi visokih cen in brezposelnosti narašča, odločile za poklic »mama«? Biti doma, kuhati, likati, pospravljati, previjati, hraniti in oblačiti otroka se zagotovo večini ne sliši preveč privlačno.

Če zanemarimo predsodek, ki ga imajo mnogi do gospodinjskih opravil v smislu, da se ženska za tak poklic odloči zato, ker ni kvalificirana za drugačno delo, številne raziskave dokazujejo, da je vrednost tega poklica izjemno visoka. Seštevek ur, ki ga "mama" porabi za prevoze, kuho, pospravljanje, pomoč otrokom in partnerju, da različne kvalifikacije niti ne omenjamo, govorijo, da bi morala biti plača gospodinj, visoka.

Američani so naredili raziskavo, ki je pokazala, da je poklic mama pester in raznolik. Največ ur mame sicer porabijo za gospodinjska opravila ter pomoč otrokom pri učenju in pisanju domačih nalog. Nato sledijo dela, kot so vožnja, delo z računalnikom in celo delo "psihologā". Mama opravi za gospodinjska dela v povprečju 22 ur, za kuhanje pa dodatnih 15 ur tedensko. Če upoštevamo vsa opravila, dela mama kar 91 ur.

Raziskave, ki primerjajo mame doma, in tiste, ki so zaposlene, ugotavljajo, da mame, ki hodijo v službo, namenijo približno dve uri službenim opravilom v popoldanskem času, kar skrajša njihov spanec. Tako mame, ki hodijo vsak dan na delo, spijo povprečno le 6,4 ure na dan, poleg tega pa zaposlene mame namenjajo polovico manj ur na teden učni pomoči svojim otrokom kot mame, ki so doma.

Poleg tega raziskave kažejo, da mame, ki hodijo v redno službo, pogosto preskočijo kosilo ali druge obroke in pozno prihajajo domov. Na račun tega se večkrat odpovedo redni vadbi in rekreaciji. Večina njih tudi za konec tedna vstaja zelo zgodaj zato, da opravi nujna dela, saj jim sicer za to zmanjkuje časa.

Torej, kaj reči? Kapo dol. Tako tistim, ki hodijo v službo in ob tem čudovito skrbijo za družino, kot tistim, ki si lahko privoščijo, da so doma, in skoraj ves svoj čas posvečajo otroku in se trudijo biti popolne mamice, čeprav, kot sem že prej omenila, popolna mamica ne obstaja. Otroci vas bo imel rad takšno, kot ste, če mu boste le nudili dovolj ljubezni. Ni nujno, da mu kupite ogromno igračo in mu izpolnite vsako njegovo željo. Dovolj je le, da mu preberete pravljico pred spanjem in mu poveste, kako neskončno radi ga imate.

In ne, otroci niso naporni in neukrotljivi. Oni so iskreni in spontani. Njihova energija pa je čudovita.

VESNA PANIČ

Naša dediščina

► Je rušitev res rešitev?

Rekonstrukcija ceste Šoštanj–Ravne

Konec lanskega leta je Občina Šoštanj seznanila predstavnike KS o predvidenih projektih, ki naj bi se realizirali v letošnjem letu. Eden od takih je tudi rekonstrukcija lokalne ceste Šoštanj–Ravne v dolžini 1200 m, ki je potrebna tudi zaradi nevarnega odseka na področju dvorca Gutenbüchel. Za realizacijo tega projekta je bila tudi napovedana potreba po odstranitvi vratarnice, ki stoji na samem vhodu v varovano območje tega izjemnega dvorca. Ta izrazito radikalna, celo agresivna namera je sprožila začudenje predvsem pri tistih, ki jim odnos do dediščine pomeni pomembnejšo življenjsko vrednoto. Vendar hujše zaskrbljenosti to ni povzročilo, saj smo se zavedali, da končne odločitve o podobnih posegih niso v rokah lokalnih skupnosti, ampak zavodov za varstvo kulturne dediščine, ki so do sedaj že nemalokrat namočili podobne namere in s tem pogosto preprečili nepopravljivo škodo.

Tudi v tem primeru je zavod izdal negativno mnenje za namero poseganja v varovano področje parka, saj so bili mnenja, da obstajajo tudi druge možnosti za izvedbo tega projekta. Žal se za zamik ceste vzhodneje na področje lastnine Premogovnika Velenje občina ni želela odločiti, pa čeprav bi se premogovnik kot družbeno odgovorno podjetje zavedal te potrebe, ki ne nazadnje izhaja tudi iz ukinitve lokalne ceste Šoštanj–Gaberke. Tako se je dala izdelati prometna študija (elaborat o stanju prometne varnosti), iz katere je razvidno, da je rušitev stavbe v nepreglednem ovinku edina možnost za izvedbo celovite rekonstrukcije nevarnega odseka ceste. Seveda ta teza iz prometne študije ne drži, saj je možen zamik ceste v smeri transformatorske postaje, ki pa je dejansko tujek v tem nekdanj arhitekturno urejenem prostoru. Dolgoročno najkvalitetnejša rešitev pa se ponuja v stari trasi ceste po ravninskem delu ob potoku Pečovnica, ki bi zagotovila ustrezno pretočnost in varnost. V urejenih družbenih sistemih prihaja do rešitev po temeljitem razmisleku in ob visokem zavedanju svojih pristojnosti in odgovornosti. Da je dvom v študije, izdelane v našem prostoru, upravičen, bomo kaj hitro spoznali že ob zagonu najbolj odmevne investicije v državi. Študija osenčenja objektov termoelektrarne ne predvideva visokih stebrov vodne pare iz njenih hladilnih stolpov. Zaradi tega dejstva bomo prebivalci, ki smo termoelektrarno »na poti«, morali v zimskem času še globlje seči v lasten žep. Občina Šoštanj je to dejstvo lahko spregledala, vsekakor pa prizadetih občanov ne bo mogla.

Na novo, zgoraj omenjeno vlogo, posredovano 25. 10. 2011, je Zavod za ohranjanje kulturne dediščine v Celju podal pozitivno mnenje. Organizaciji, ki ji je prvenstvena naloga ohranjanje kulturne dediščine, so tako s prometno študijo naložili odgovornost za varnost udeležencev v prometu in jih prisilili v sebi ugodno rešitev. Arhitektura se je tako pričela podrežati in umikati prometnim rešitvam, za katerimi stojijo interesne skupine, zato se upravičeno lahko sprašujemo, ali je to model

prihodnosti. Lahko s tem že napovemo naslednje študije, ki bodo upravičeno, pogosto pa neupravičeno ter zavajajoče, določale edine in edinstvene rešitve? Tu je očitno tudi ključ rešitve cestišča pri Kunstu, ki bo za vse tiste, ki želijo čim hitreje zdrižati čez osrednji mestni trg, še kako dobrodošla.

Dvorec Gutenbüchel bo tako še naprej spreminjal svojo podobo. In to stanje degradacije, ki traja že kar celotno povojno obdobje, pridobiva v zadnjih desetletjih samo še na hitrosti. Njegovo dodatno breme je tudi v težkih gospodarskih razmerah, v katerih se nahaja oddelek Bolnišnice Vojnik, in je prihodnost te enote še kako negotova. Že tako oskrbnemu parku, ki je slika dosedanjih gospodarjev, s poudarkom na slabih, se bo tako pridružila še rušitev objektov. Ti naj bi bili nekoč v neki drugi celostni podobi (celoviti prenovi dvorca) celo nadomeščeni z novimi. Kulturno varstveno soglasje to celo predvideva, vendar dosedanje izkušnje kažejo povsem drugače, zato to zahtevo lahko razumemo zgolj kot zavedanje teže tega posega. Pomembna zahteva tega soglasja pa je v njegovi 4. točki, ki določa, da mora vhodni portal ostati nedotaknjen v celoti. S to simbolno, a pomembno ohranitvijo vhodnega portala se nudi priložnost Občini Šoštanj, da ta vhod vključi v finančni in vsebinski plan rekonstrukcije ceste. S tem bi pokazali, da njihov odnos do dediščine ne temelji zgolj na gradbeni mehanizaciji, ki je ob znanih zgodbah iz preteklosti naredila že marsikaj slabega za našo dolino.

Do rešitve nevarnega odseka na lokalni cesti Šoštanj–Ravne bo očitno prišlo in bo to za koristnike nedvomno dobrodošlo. V Šaleškem muzejskem in zgodovinskem društvu smo prepričani, da se bi lahko lotili zadeve drugače, bolj odgovorno, v širše zadovoljstvo, za kar so bile vse možnosti. O teh stvareh smo spregovorili tudi na svojem rednem občnem zboru 1. februarja. Zavedamo se, da v času, ko politična moč temelji zgolj na bitumenskih projektih, mnenja zgodovinskih romantikov izvenijo bolj kot glas izgubljenega v puščavi. Odziv je predvsem v teži našega poslanstva in osebne odgovornosti, ki nam omogoča, da si bomo lahko vedno pogledali v oči. Vendar je to dosti premalo in bo za ohranitev naše prepoznavnosti potrebno postoriti še mnogo več. Prevečkrat smo že bili priča posegom v dediščino pod težo tako imenovanega napredka. Tudi znamenito miniranje farne cerkve sv. Mihaela se je zgodilo v imenu napredka. In bolj ko smo napredni, bolj postajamo siromašni, tako materialno kot osebno. Zavodi za ohranjanje kulturne dediščine se morajo preprosto otresti pritiskov lokalnih okolij in dosledno izpolnjevati svoje poslanstvo. Odnos do dediščine je, ali pa ga ni. V družini evropskih narodov je pojem tradicije in kulture najpomembnejša vrednota in je to temelj njihovega napredka. Svoje dediščine se preprosto ne lotevajo z dinamitom, bagerji in buldožerji. Bogata kulturna dediščina našega prostora je zasluga predvsem naših naprednih predhodnikov, ki so nam zapustili neizbrisani pečat. Se kdaj vprašamo, kaj mi zapuščamo za sabo in kako bo neizprosna zgodovina ocenjevala našo vlogo v času in prostoru?

In ko se bomo po širokih cestah popeljali našim severnim sosedom občudovat njihovo lepoto in izjemen odnos do vsega, kar ima pridih tradicije in preteklosti, mi naše domače kulturne skromnosti ne bomo imeli na svojih plečih.

DANILO ČEBUL, ČLAN ŠMZD

► Občni zbor ŠMZD

Šaleško muzejsko in zgodovinsko društvo je aktivnosti leta 2012 začelo z rednim občnim zborom, ki je 1. februarja potekal v prostorih na Velenjskem gradu. Vse od ustanovitve ima društvo namreč sedež v Muzeju Velenje. Na tokratnem srečanju je tudi zaradi aktualnosti, lani je mesto Šoštanj praznovalo 100 let pridobitve mestnih pravic, potekala projekcija dokumentarnega filma z naslovom »100 let mesta Šoštanj 1911–2011 ... skozi zgodbe in podobe«, ki je nastal v lanskem letu.

Šaleško muzejsko in zgodovinsko društvo je v letu 2011 nadaljevalo z opravljanjem zastavljenih nalog, ki so v skladu s statutom in nalogami ustanovnega sestanka društva 21. oktobra 1994. Morda naj za osvežitve spomina poudarimo, da je bil prvi predsednik in pobudnik ustanovitve društva **prof. dr. Milan Ževart**, od leta 2004 do 2011 pa je bil na tej funkciji **doc. dr. Tone Ravnikar**. S preteklim letom, ko je društvo dobilo novo vodstvo, pa je na tem mestu **Miran Aplinc**. Skozi leto 2011 so potekala mesečna predavanja in predstavitve publikacij, pri katerih

so sodelovali člani društva in drugi. Od pomembnejših dogodkov, pri katerih je društvo sodelovalo, prav gotovo izstopa enodnevni znanstveni simpozij z naslovom Usnjarstvo v gospodarstvu trgov in mest na Slovenskem, organiziran v Šoštanju. Dobro obiskan je bil tudi ogled Eko muzeja hmeljarstva in pivovarstva v Žalcu in Arheološkega parka Rimska nekropola v Šempetru, ter odmeven ogled in predavanje o zgodovini in obnovi Vile Bianca.

V nadaljevanju občnega zbora je bil podan program društvene aktivnosti v letu 2012. Društvo bo še tako kot doslej odprto za vsa aktualna dogajanja na področju varovanja kulturne dediščine na tleh naše doline in tudi širše. Stekla je živahna razprava o problematiki urejanja bivšega pokopališča pri cerkvi sv. Martina pri Velenju in trenutnega stanja glede arheoloških izkopavanj na Falkovem kloštru v Občini Šoštanj. Člani društva so opozorili tudi na pristojnosti ZVKD in nameravano rušitev nekdanje vratarnice v sklopu rekonstrukcije obstoječe lokalne ceste Ravne-Šoštanj, ki se nahaja v območju kulturnega spomenika Ravne pri Šoštanju - Dvorec Gutenbüchel s parkom. Na primerih dobre prakse je bilo predlagano, naj društvo na območju, na katerem deluje, predlaga pristojnim ustrezno označitev kulturnozgodovinskih spomenikov.

Ob koncu je bila odprta tudi razprava o častnem članstvu ŠMZD, saj po mnenju članstva nekateri posamezniki zaradi dela in izjemnih dosežkov to zaslužijo. V preteklosti je bil ta častni naziv podeljen: **dr. Milanu Ževartu, dr. Tonetu Ferencu** in **Aleksandru Videčniku**. Letos sta bila obravnavana in potrjena dva predloga. Zaradi izjemnih zaslug za raziskovanje zgodovine slovenskega premogovništva in obče krajevne zgodovine Šaleške doline je bil z velikim odobravanjem potrjen predlog za podelitev častnega članstva ŠMZD gospodu **Antonu Seherju** iz Velenja. Zaradi izjemnih zaslug in dolgoletnega zbiranja premične kulturne dediščine s področja Šaleške doline in širše je bil potrjen tudi predlog za podelitev častnega članstva ŠMZD gospodu **Zvonetu Čebulu** iz Šoštanja. Uradna podelitev častnega članstva bo na prihodnjem občnem zboru.

Delovanje društva, ki sicer šteje 180 članov, je preko dejavnosti vedno odprto tudi za širšo javnost, zato se lahko v društvo včlanijo vsi tisti, ki imajo interes na tem področju. Osnovne informacije o društvu in pristopne izjave za nove člane so dostopne na sedežu društva na Velenjskem gradu ali novi spletni strani društva.

ZA ŠMZD MIRAN APLINC

► Klepeti pod Pustim gradom

Na zadnji četrtek meseca se v Muzeju usnjarstva srečujemo na Klepetih pod Pustim gradom. Gost Damijana Kljajiča, voditelja januarskega klepeta, je bil znani Šoštanjčan Jože Delopst Hačo.

Ko je bil pred časom na obisku v muzeju, je opozoril, da je prav on na neki fotografiji s skupino mladih kopalcev na nekdanjem Brišnikovem jezu. Pogovor je stekel in dogovorili smo se za sodelovanje. Poznamo ga kot starega Šoštanjčana generacije izpred druge svetovne vojne. Izhaja iz družine znanega šoštanjskega peka, ki je imel že pred drugo vojno v Šoštanju parno pekarno. Kot pravi, je mladost v domačem kraju potekala brezskrbno ob spoznavanju vseh tistih značilnosti in lepote Šoštanja, ki jih poznamo v času pred drugo svetovno vojno. Pripoved je tekla ob fotografijah. Domača pekarna, otroška igra, prvi interesi, pobiranje žog na nogometnem igrišču pri Agrariji ter spomin na predvojne šoštanjske letalce so utrinki časa, ki se jih rad spominja.

Čas vojne in nacionalizacija družinske pekarnice po osvoboditvi mu je kazala drugačno pot od morda predvidene. Nadaljeval je šolanje, dosegel poklic, bil v delovnih brigadah in se ob tem z veliko vnemo ukvarjal z nogometom, roketom, s košarko, smučarskimi skoki itn. Med drugim je bil član mnogih športnih klubov, rad pa se je ukvarjal tudi z glasbo. Delal je v Tovarni usnja Šoštanj, elektrarni in zadnja leta v Zdravstvenem domu Velenje, kjer se je upokojil. Že celih 45 let je ponosen lovec, zadnja leta pa se ukvarja tudi s slikanjem in je tudi sicer aktiven. Ob koncu klepeta je poskrbel za pravo presenečenje s projekcijo filma o svojih lovskih dogodivščinah in športnem udejstvovanju. Jože Delopst je vedno pripravljen deliti svojo dobro voljo in to je pokazal tudi na klepetu s humornimi zgodbami zgolj za nasmeh ali kanček resnice. Med drugim je končno povedal, kako je dobil vzdevek Hačo, ki mu je ostal za vse življenje. Gostitelj klepetov se je ob koncu gostu zahvalil za prijeten klepet in prisotne povabil na potico in osvežitev.

MIRAN APLINC

Foto: arhiv

➤ Jonathan Haidt, *Hipoteza o sreči*

Danes je modrost zelo poceni, na začetku svoje knjige *Hipoteza o sreči* napiše ameriški profesor socialne psihologije Jonathan Haidt. Pametne misli modrecev o smislu življenja najdemo povsod, na čajnih vrečkah, na avtobusih, v reklamah ... Se ob njih sploh še kdaj zamislimo? Nam dejansko kaj povedo o življenju? Ali so le trenutno razpoloženjsko ozadje kot glasba v trgovinah?

Haidt že leta preučuje človeško moralo in moralna čustva ter se ne strinja zgolj s pametnimi mislimi, iztrganimi iz konteksta. Zato prebira knjige starih modrosti, od budizma, konfucionizma, Korana, Svetega pisma, grške in sodobne filozofe ter literaturo – in kadar kje naleti na kakšno psihološko trditev o človeški naravi, delovanju človekovega duha ali srca, si jo zapiše. (Zanimivo je, da jih največ najde pri budizmu.) V knjigi *Hipoteza o sreči* (v slovenščino jo je prevedel Janez Penca) je tako zbrana modrost o življenju iz različnih zgodovinskih obdobj.

Glavno vprašanje knjige ni, kaj je sreča, ampak kako deluje človeški um; sreča je namreč njegov izum.

Haidt o njem oblikuje slikovito metaforo, ki jo potem vleče čez vso knjigo – um je razdeljen na dva nasprotujoča si dela: prvi je velikanski slon, ki predstavlja naše nezavedne naklepe in dejanja, na njegovem hrbtu pa sedi krotilec, ki predstavlja naš zavestni oziroma razumski del. Krotilec lahko le delno nadzira slonovo početje, ki je kreacija evolucije in kulture ter ima mnogokrat čisto svoje ideje o tem, kaj je prav. Zato v človeku živi njun večni spopad.

Med branjem knjige ugotovimo, da je vse sestavljeno iz dveh nasprotij: duh in telo, desna in leva možganska polovica, zavedno in nezavedno, čustva in razum, a vendar je vse povezano. Človekova razumskost je na primer odločilno odvisna od prefinjene čustvenosti. Kot pravi Haidt: »Razmišljamo lahko samo zato, ker naši čustveni možgani delujejo tako dobro.« Da bi se ljudje obnašali inteligentno, morata delovati oba sistema, v bistvu pa »večino dela opravljajo čustva (mogočna gmota slona). Šele ko se je pojavil neokorteks, se je pojavila možnost krotilca, toda hkrati je postal veliko bolj domiselni tudi slon.«

V naših možganih torej obstajajo nadzorovani in samodejni procesi. O slednjih pričajo številni poizkusi. Recimo, če berete tekst o starejših osebah, boste še nekaj časa po tem hodili počasneje, če berete tekst o pametnih ljudeh, bodo tudi vaše miselne povezave spretnejše, če berete o nogometnih huliganih, pa bolj bedaste. Socialni psiholog John Bargh, ki je začetnik tega področja raziskovanja, meni, da poskusi kažejo, da je večina mentalnih procesov samodejnih in ne potrebujejo zavestne pozornosti ter nadzora. Naenkrat namreč lahko zavestno mislimo samo na eno stvar, tako da samodejni procesi potekajo vzporedno in lahko opravljajo več del hkrati.

Pa se vrnimo nazaj k metafori o slonu. Njegovi najpomembnejši glagoli so zelo osnovni: 'imeti rad', 'ne marati' ali 'približati se', 'umakniti se'. O tem, kako krotiti slona in kaj to pomeni, obstaja zanimiv in znamenit poizkus, ki ga je Walter Mischel leta 1970 naredil v otroškem vrtcu. Pred otroka so postavili krožnik z enim penastim bombonom in krožnik z dvema penastima bombonoma. Vzgojitelj je otroku povedal, da bo

zapustil prostor in da si lahko takoj postreže s krožnika, na katerem je en bombon, če pa počaka, da se on vrne, lahko dobi krožnik z dvema. Izbira otrok je bila različna. Leta 1985 je Mischel staršem teh otrok poslal vprašalnik o tem, kako gre njihovim otrokom, kako se učijo v šoli in kako uspešni so. Odgovori, ki jih je dobil, so bili presenetljivi: tisti otroci, ki so bili sposobni premagati moč skušnjave (tiranijo dražljaja temu pravi Haidt) in so počakali na vrnitev vzgojitelja ter tako dobili dva bombona, so bili kot najstniki uspešnejši in so se bolje učili.

Čustveno inteligentna oseba ima namreč veččega krotilca, ki zna slona zamotiti, ga pregovoriti, ne da bi morala z njim neposredno meriti moči. Zna razumeti in uravnavati svoja čustva, želje in hrepenenja.

Ker je človek ultrasocialno bitje, so naši najbližji velik, skoraj največji izvor naše sreče. Ko modreci v različnih zgodovinskih obdobjih iščejo besedo, ki je nad vsem, najdejo ljubezen, medsebojno povezanost, medčloveške vezi.

Tudi navezanost na ljudi ima svojo evolucijsko zgodbo. Glavni junak te zgodbe so veliki možgani. Zaradi njih se rodimo prezgodaj in nemočen otročiček zato zahteva dolgoletno skrb staršev. Ampak zakaj so se tako veliki možgani sploh izoblikovali? Ena od teorij pravi, da naj bi možgani rastle zato, da so kos zahtevnim povezavam, ki jih ponuja življenje v večjih združbah. Znano je, da so socialne živali pametnejše. Angleški evolucionarni psiholog Robin Dunbar je ustvaril zanimivo enačbo, ki dokazuje, da je velikost možganov pri sesalcih povezana s številom združbe, znotraj katere živijo. Šimpanzi živijo v skupini, ki šteje okrog 30 članov. Po logaritmu velikosti možganov, ki ga je izračunal Dunbar, bi ljudje morali živeti v skupinah 150 ljudi. Raziskave kažejo, da to drži. To je namreč resnično naravna velikost skupine, v kateri posamezniki po imenu poznajo vsakega in vedo, kako je kdo s kom povezan. Tudi

v svojem telefonskem imeniku imamo po navadi prav okoli 150 imen. Kot bi rekli Slovenci, ne gre za to, kar veste, ampak koga poznate.

Potem je tukaj jezik, ki ga že od nekdaj uporabljamo tudi zato, da se pogovarjamo o drugih ljudeh. Dunbar meni, da se je jezik razvil predvsem zato, da je omogočil obrekovanje. Najprej so si naši predniki prek jezika sicer delili informacije o hrani in nevarnosti, potem pa so se pojavile veščine socialne manipulacije in vse to je zahtevalo večje možganske moči.

Ljudje smo motivirani za posredovanje informacij prijateljem. In kaj se zgodi potem? V prijatelju se zbudi refleks za vzajemnost in tudi on začuti potrebo po tem, da bi vam vrnil uslugo, zato vam pove novo čenčo. Obrekovanje rojeva obrekovanje. Zanimivo pa je, da najraje in največ kritično obrekujemo moralne in socialne prekrške drugih, o dobrih dejanjih ljudi govorimo veliko manj. Tudi škandali so strašno uporabna stvar, saj med ljudmi omogočajo izraziti prezir in se ob njih počutimo moralno večvredni.

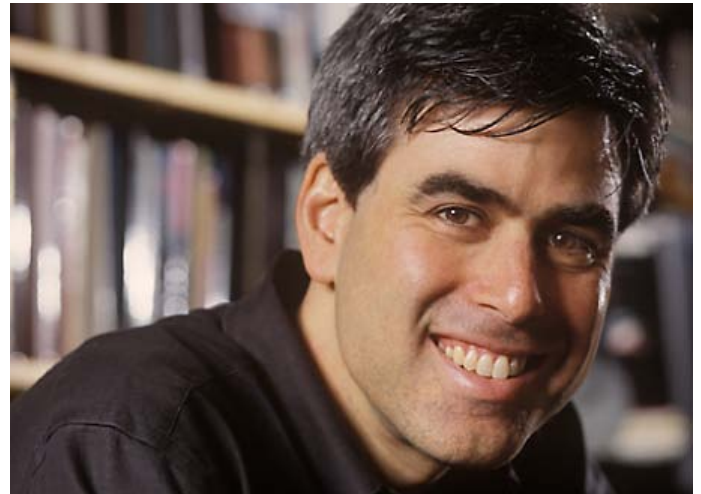
Naše socialno življenje je odličan igralni park za našega slona in v njem zbudi same hinavske impulze. Slon v nas je recimo velik oponašalec. Če se na primer pogovarjamo z nekom, ki nam je všeč, pričnemo nezavedno posnemati njegove gibe. Na drugi strani pa so nam všeč tisti, ki posnemajo nas. Ugotovili so, da natakariče, ki subtilno posnemajo gibe svojih strank, dobijo večje napitnine. Ljudje smo veliki hinavci, ugotovi Haidt. Odvaditi se moramo ves čas soditi. Hitre sodbe o ljudeh niso dobre, vodijo v jezo, spore, nezadovoljstvo in trpljenje. Buda recimo uči, naj se takim dejanjem in mislim izognemo z meditacijo. Zlobni ljudje bi res morali največ meditirati, saj je iskanje lastnih napak najboljši ključ do premagovanja slabih dejanj pa tudi hinavščine.

Za srečo je pomembna tudi odraslost. Iz literature in zgodovine je znano, da junaki odrastejo šele takrat, ko zapustijo dom; Buda je imel razsvetljenje, ko je zapustil očetovo palačo, Huckleberry Finn dogodivščine doživi šele, ko pobegne od doma in se odpravi na pot po Missisipiju, Luke Skywalker pa, ko zapusti svoj planet. Na epska potovanja se odpravijo, da odrastejo, se opremijo z novimi vrlinami in modrostjo ter najdejo avtonomijo samozavedanja.

Starši otrok ne morejo neposredno naučiti modrosti, lahko pa poskrbijo za življenjske izkušnje, iz katerih lahko najmlajši črpajo - recimo, da jih spoznavajo s stališči drugih ljudi. Otroci na začetku življenja potrebujejo varnost, kot najstniki pa morajo spoznati, da obstajata tudi bolečina in trpljenje; le te izkušnje nas naredijo bolj sočutne.

Haidt ugotavlja, da lahko največje zadovoljstvo doživimo, ko se popolnoma potopimo v neko nalogo ali dejavnost, ki je zahtevna, a ne pretežka za naše zmožnosti. Takšnemu stanju rečemo, da smo v coni, v toku. To se zgodi recimo med smučanjem, vrtnarjenjem, plesom, kuhanjem, med pisanjem, slikanjem, fotografiranjem ... Nekaj povsem prevzame našo pozornost, doživimo preblisk pozitivnega čustva. »Slon in krotilec sta takrat v popolni harmoniji.«

Knjiga opisuje tudi materialistični svet, v katerem smo se znašli. Ljudje

danes zapravljamo za luksuz in drage dobrine, namesto da bi investirali v stvari, ki bi nas trajno osrečile - recimo, da bi preživeli več časa z družino in prijatelji. Za statusne stvari je pomembno, da jih opazijo drugi, njihova vrednost ni vedno v njihovih lastnostih, ampak govorijo o naši uspešnosti, so sporočilo o njihovem lastniku. »Statusna poraba je igra, pri kateri izgubljajo vsi: skok vsakega posameznika navzgor razvrednoti tisto, kar imajo drugi.« Slonu v nas pa gre za prestiž, ne za srečo, »zato okoli dragocenosti ovije riley in jih noče spustiti«. Oglaševalci zelo dobro vedo, kaj hoče slon.

Zanimiva so poglavja o transcendenci. Haidt, sam judovski ateist, meni, da so naši možgani oblikovani za dojemanje in sprejemanje religije. Življenje doživljamo kot razcepljeni jaz, ki ga trgajo navzkrižna hrepenenja, religiozne izkušnje, pa ljudem dajejo občutek celosti. Tako kot transcendentalne izkušnje, ki nam jih ponujata umetnost in narava. Iz izkušenj iskreno religioznih ljudi, meni psiholog, bi se lahko tudi ateisti kaj naučili. Prav tako avtor zanimivo analizira pomembnost liberalcev in konservativcev v neki družbi.

Prevelika pričakovanja so nevarna za zadovoljstvo, menijo psihologi. Morda zato na lestvici najbolj srečnih ljudi na svetu že desetletja zmagujejo Danci, saj so realisti in na vprašanje, kako je, odgovarjajo, da bi lahko bilo še slabše. Imajo nizka pričakovanja in so prijetno presenečeni, če ugotovijo, da ni vse gnilo v deželi Danski. Izuriti moramo slona, »spoznati svoj potencial in omejite ter živeti modro«.

Sreča je torej nekje vmes. In eno od sporočil knjige je: če ste nesrečni, ne berite knjig za samopomoč, raje si poiščite srečne prijatelje.

V filmu Monty Pythonov Smisel življenja Michael Palin, oblečen v žensko, pove, kaj je smisel življenja:

»Nič posebnega. Poskušaj biti prijazen z ljudmi, ne jej premastne hrane, sem ter tja preberi dobro knjigo, najdi čas za nekaj malega hoje in poskušaj živeti v harmoniji z ljudmi vseh prepričan in narodnosti.«

Da o tem, da je vedno treba pogledati na življenje s svetle strani, niti ne govorimo.

Spomini

zapisal: Maks Lomšek

► Maestro lesa

Pred nedavnim smo se spomnili, da je minilo že 123 let od rojstva kiparja **Ivana Napotnika**, ki ga bomo s tem zapisom spoznali ne samo kot umetnika, temveč predvsem kot družabnega človeka iz njegovega zasebnega življenja, spoznali njegovo soprogo pa tudi intimno njunega domovanja v lični hišici v Šoštanju. Moji spomini pa segajo daleč nazaj v petdeseta leta prejšnjega stoletja, ko sem bil na njunem domu pogost »aktivni obiskovalec«, kajti rade volje sem jima priskočil na pomoč pri raznih težjih hišnih opravilih. Moja mama je bila v sorodstvu z Napotnikovo ženo, ki pa me je zato kar nekako udomačila in naredila za »Hausfreunda«, torej za njunega hišnega prijatelja. To pa je bil tudi vzrok mojih pogostih obiskov pri Napotnikovima, ki pa niso bili zgolj delovni, pač pa marsikdaj tudi »poučnik«, kajti tako sem ob prijetnih večernih razgovorih lahko neposredno od umetnika izvedel zanimivosti z njegove življenjske poti.

Tisti, ki mogoče malo manj poznajo umetniško pot in ustvarjalna leta našega kiparja

Ivana Napotnika, pa naj se z naslednjim zgoščenim zapisom seznanijo z njegovim umetniškim opusom.

Naš veliki mož akademski kipar Ivan Napotnik je bil rojen 12. decembra v Zavodnjah nad Šoštanjem v kmečki družini Zdovčevih. Osnovno šolo je obiskoval v Zavodnjah in že kot otrok gnetel glino in rezljal razne lesene figurice. Ko pa je njegov učitelj spoznal njegovo nadarjenost in talent, je svetoval njegovemu očetu, da naj fantiča pošlje v kako podobarsko delavnico. Kmalu je mladi Ivan nastopil uk pri celjskem podobarju Ignacu Oblaku in nato nadaljeval tudi v podobarski delavnici Andreja Rovška v Ljubljani.

Kot 15-letnik se je vpisal na takratno Ces. kr. Umetno obrtno šolo v Ljubljani, nakar se je po njej leta 1906 odpravil na Dunaj in se kot kiparski pomočnik zaposlil pri kiparju in profesorju Franzu Zaleznyju. Po dveh letih pa je postal študent kiparstva na Akademiji upodablajočih umetnosti in nato še slušatelj Specialke za kiparstvo.

Zaradi pričetka prve svetovne vojne se je vrnil domov, a je bil leta 1916 mobiliziran in kot rezervni oficir odšel na tirolsko fronto in bil hudo ranjen v noge, nato poslan v Prago na

zdravljenje v vojaško bolnišnico. Po delnem okrevanju, ko je bil odpuščen iz vojske, se je vrnil domov v Zavodnje, kjer je tudi dočakal konec prve svetovne vojne in se končno le lahko predano začel posvečati umetniškemu ustvarjanju. Svoja dela pa je Napotnik že leta 1920 predstavil javnosti na umetniški razstavi v Ljubljani in pa na Dunaju v Društvu upodablajočih umetnikov, čigar član je bil. Izvoljen je bil tudi za člana Umetniškega sveta likovnih umetnikov Jugoslavije in člana Umetnostnega sveta Narodne galerije v Ljubljani.

Ob sedemdesetletnici kiparjevega jubileja je Napotnik prejel visoko državno odlikovanje red dela I. stopnje in postal prvi častni občan Občine Šoštanj. Narodna galerija v Ljubljani pa mu je v počastitev njegovega jubileja priredila retrospektivno razstavo.

Akademski kipar Ivan Napotnik je umrl 12. junija 1960 in je pokopan na pokopališču v Podkrajju.

Ivan Napotnik - navaden meščan ...

V letih med prvo in drugo svetovno vojno je Napotnik, razen krajšega obdobja na Dunaju in Budimpešti, preživel in ustvarjal na domu v Zavodnjah, kjer so tudi nastale njegove najbolj znane umetniške stvaritve. Navezal je sicer številne stike in prijateljstva s takratnimi znanimi likovnimi umetniki, živečimi predvsem v Ljubljani, ki je kmalu po prvi vojni postala poznan kulturni center Slovenije.

Spomladi leta 1941 se je Napotnik po letih samotarjenja v Zavodnjah končno odločil za novo bivalno in ustvarjalno okolje. Kupil je majhno hišico v Šoštanju, se 24. maja istega leta poročil z domačinko Emanuelo Goršek in se tako podal na dokaj umirjeno 20-letno življenjsko pot dveh zrelih, razumevajočih zakoncev. Napotnikova soproga Ela je bila po končani 2. svetovni vojni receptorka v takratnem termalnem zdravilišču Rimske Toplice, kjer sta se z Napotnikom, ki je tam nadaljeval zdravljenje medvojne poškodbe nog, tudi spoznala. To poznanstvo se je še okrepilo v Gaberkah, kjer je Ela stanovala pri Bizjakovih, tako da smo bili skoraj sosedje in je ob prosti večerih pogosto prihajala k nam na obiske, kjer so potem s takratnimi znanci še dolgo v noč »šnopsali«. Tudi tam pri Bizjakovih je Napotnik Elo pogosto obiskoval tako, da je kmalu to poznanstvo in prijateljstvo preraslo v obojestransko simpatijo, ki se je nato še stopnjevala vse do sklenitve zakona in je

Emanuela Goršek postala gospa Napotnik.

Tako je sedaj Napotnik kot dober zakonski mož zlahka pregnal nekakšno malodušje, ki se ga je polagoma lotevalo v Zavodnjah, in se je ponovno posvetil umetniškemu ustvarjanju, pri čemer ga je vseskozi vzpodbujala in podpirala njegova Elka, kakor jo je rad klical, ona pa je njemu nadela ljubkovalni naziv Jančika, kar mu je bilo všeč in ga je vedno odobrovoljilo.

Spominjam se Napotnika kot visokoraslega resnega, na prvi pogled strogega redkobednega možakarja, ki se je sicer res malo bolj poredko nasmejal, vendarle pa je mož v resnici le bil dobrodušen in prijazen človek, kar sem lahko ob mojih obiskih na njunem domu tudi sam ugotovil. Bil sem nekakšen »udomačen hišni prijatelj«, ki pa sem ob svojih pogostih obiskih res tudi marsikaj koristnega postoril. Tako je bilo treba pripraviti precejšnje količine vode za kuhanje in pa tudi za nožne kopeli. »Jančika« si je običajno vsak večer v navadnem lesenem koritu kar dolgo namakal svoje obolele noge. Ta priprava vode pa nikakor ni bila enostavna, ker je bilo treba iz globokega vodnjaka vodo dvigniti ročno, in sicer s pomočjo na dolgem kolu privezanega vedra – »ajmerja«, kar je seveda za Elko in Jančika bilo pretežavno.

Pa se je nekoč pripetilo, da se je vrv pretrgala in je vedro štrbunknilo na dno vodnjaka in sem se kar pošteno namučil, da sem ga dobil na površje in ponovno privezal. Po končanem delu sem Napotniku predlagal, da jima uredim hidrofor, to je posebno malo črpalko, ki bi skrbelo, da bi v hišici bilo vedno dovolj potrebne vode, kar pa mu ni bilo všeč. Bil pa je Napotnik mož staromodnih nazorov in je le malo posmehljivo dejal, da če se štrik pretrga, ga zna sam nazaj zvezati, če pa bi se tisto moje čudo pokvarilo, pa ga verjetno sam ne bi znal popraviti.

Prav prijetni pa so mi spomini na večerne obiske, ko sem imel v elektrarni nočno službo in sem se pred nastopom vedno oglasil pri Napotnikovih, kjer je bila prva zadolžitev mletje kave kar za par dni vnaprej, kar pa je s starim medeninastim mlinčkom bilo kar zoprno delo, ki je imelo za posledico ožuljena palec in kazalec. Ko pa sem predlagal, da jima priskrbim električni mlinček, se je tudi sedaj spet pokazala kiparjeva staromodnost in je dejal, da z raznimi novotarijami pač ne bi bil zadovoljen.

Bili pa so to res prijetni večeri, ko se je sicer redkobesedni mož le malo bolj razgovoril, tako da sem izvedel marsikaj o njegovi zanimivi pretekli življenjski poti.

Ustvarjal pa je kipar Napotnik, kot jo je poimenoval sam, v »delavnici«, ki se je nahajala v kakih 20 metrov oddaljeni manjši zgradbi za veliko hišo šoštanjskega trgovca Šumerja. To je bil kar precej velik prostor, kjer so v enem kotu stala debla, predvsem lipova, hruškova in hrastova, iz katerih so potem izpod umetnikovih rok nastale večje ali manjše skulpture. V drugem kotu pa je stal majhen gašperček, litoželezna pečica na drva, za katera sem običajno skrbel jaz. Ko pa sem se nekega mrzlega zimskega popoldneva pojavil v njegovi delavnici, sem naletel na neprijeten prizor, ko je kipar čepel poleg hladnega gašperja, si močno drgnil ledeno mrzli roki in jezno godrnjal, da je ta preklemanska nedokončana skulptura, ki naj bi bila »šoštanjska Venera«, kri-va, da so mu prsti kar odreveneli in se mu je zanohtalo na obeh rokah. Takoj nato pa je nenadoma zelo odločno izjavil, da se je noče več dotakniti in da jo enostavno takšno, kot je, podari meni in naj jo kar takoj odnesem. Prijetno presenečen sem seveda

rad ubogal, si naložil kar težko Venero na rame, ko je vstopila Elka z vročim čajem za Jančiko. Najprej me je sicer presenečeno pogledala, potem pa se je, po obrazložitvi situacije, z mojim »obdarovanjem« seveda strinjala. Jaz pa sem ob odhodu še obljubil, da bom v bodoče bolj skrbel, da bo gašperček vedno imel dovolj kuriva. Elka pa je brž odpeljala Jančiko na ogrevanje ...

Ko se je kipar Ivan Napotnik pri 72. letih za vedno poslovil, je vdova Elka ostala sama in še dolgo žalovala za pokojnim možem. Moji obiski so sicer bili nekoliko redkejši, vendar sem ji bil s svojim starim VW – hroščem vedno na razpolago, ko je bilo treba opraviti kakšno vožnjo. Za pomoč pri gospodinjskih delih pa je prihajala starejša upokojenka, jaz pa sem bil občasno zadolžen za brisanje prahu s skulptur in kipcev v prepolni dnevni sobici.

V tolažbo so na obiske vdovi pogosto prihajale številne znanke in prijateljice, med katerimi so ji bile najljubše Draga Šumerjeva, Marija Rihteričeva, Vladka Šmigovčeva in Zora Valentinčičeva, ki so prihajale na kavico in tarokiranje.

To je nekaj prijetnih spominov na našega velikega moža – akademskega kiparja Ivana Napotnika in njegovo življenjsko sopotnico Emanuelo Goršek.

FOTOGRAFIJE IZ ARHIVA PISCA.

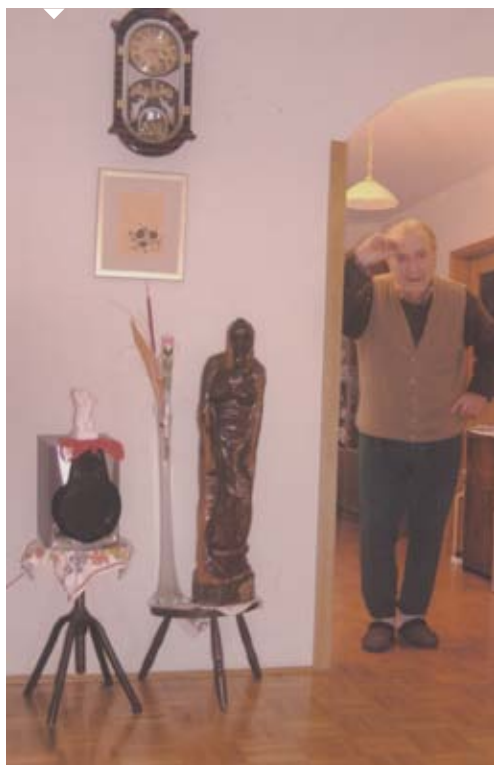

Emanuela Gorešek (desno), kot receptorka v zdravilišču Rimske toplice.

Ivan Napotnik za časa študija na Dunaju.

Pisec spominov v svojem stanovanju z Napotnikovim kipom šoštanjske Venera.

Za temi okni Šumerjeve »bajte« je imel kipar svoj »atelj«.

Šport in rekreacija

► Odbojka

Mini odbojkarice so svoj prvi nastop v državnem prvenstvu opravile več kot odlično. V dvorani POŠ Topolšica so gostile ekipe Mežice, Braslovč I. in Alianse iz Šempetra. Z dobrimi servisi in razgibano igro, so pometle s konkurenco in brez izgubljenega niza zasedle prvo mesto turnirja. Uvrstile so se v 3. krog rednega dela, ki bo 3. marca.

V mali odbojki je ekipa Kajuh Šoštanj II. po dobrem začetku v 2. krogu repasaža v Slovenj Gradcu zaigrala slabše. Ekipi Črne in Slovenj Gradca B sta bili v zaključkih nizov zbranejši in na koncu srečnejši. Z dvema porazoma so deklice zasedle zadnje mesto na turnirju in tako zaključila tekmovanje v državnem prvenstvu.

Ekipi Kajuh Šoštanj I. pa kaže bolje. Konec januarja so se v Braslovčah pomerile z ekipama Prevalj in ŽOK Mislinje. Z obema so izgubile 2:1 v nizih in se tako uvrstile v 4. krog repasaža, ki so ga odigrale 11. februarja prav tako v Braslovčah.

V repasažu so z 2:0 v nizih premagale ekipo Formis mala II, v nadaljevanju pa izgubile 2:1 v nizih proti ekipi Braslovč I.. V tretji tekmi, ki je odločala o drugem mestu na turnirju pa so ponovno brez težav 2:0 v nizih premagale ekipo Formis mala II in zasedle drugo mesto, ter uvrstitev v 5. krog repasaža.

5. februarja so nadaljevale s tekmovanjem tudi starejše deklice. Starejše deklice v drugem delu državnega prvenstva nastopajo v B ligi. Na domačem parketu so v 1. krogu gostile ekipo KLS Ljubna in po izenačenem dvoboju 1:1v nizih v odločilnem tretjem povsem popustile in izgubile tekmo. Ugodnejši izid pa so dosegle proti ekipi Prevalj II, saj so

Ekipa male odbojke Kajuh Šoštanj II.

jih gladko premagale z 2:0 v nizih. Trenutno zasedajo drugo mesto na lestvici. V 2. krogu tekmovanja odhajajo 4. marca v Vuzenico.

Kadetinje še naprej zasedajo prvo mesto na lestvici v svoji D skupini. Konec januarja so v Šoštanju odigrale 2. krog drugega dela. Po izenačenem boju so premagale Mozirjanke, v nadaljevanju pa precej bolj gladko Mežičanke oboje z 2:0 v nizih.

3. krog so bile proste, v 4. krogu odigranem v Preboldu pa jih je presenetila ekipa ŽOK Vuzenice. Po na razliko izgubljenem prvem nizu, so drugi niz zlahka dobile, v tretjem pa vendarle naredile preveč napak, kar so izkoristile nasprotnice in slavile zmago z 2:1v nizih. V nadaljevanju so se pomerile še z ekipo Prebolda, ki so jo gladko premagale. 11. marca odhajajo v Črno. BREDA GOLTIK

► KK Elektra

V vseh slovenskih medijih se na veliko pojavlja ime Košarkarskega kluba Elektra iz Šoštanja, kar je seveda odlična reklama za naše mesto. Članska ekipa si je namreč že tri kroge pred koncem rednega dela prvenstva zagotovila nastopanje v Ligi za prvaka. Elektra tako trenutno zaseda visoko 2. mesto na prvenstveni lestvici (razmerje zmag je 11 : 4) in ima do konca tekmovanja v rednem delu le še dve tekmi. Prav tako pa so se košarkarji Elektre suvereno uvrstili na finalni turnir pokala SPAR, ki je bil letos v Brežicah. Z uvrstitvijo v Ligo za prvaka in na finalni turnir pokala SPAR so tako že izpolnili oba pred sezono zastavljena cilja kluba in lahko v ligi za prvaka nastopajo popolnoma sproščeno. V Šoštanju bodo tako meseca marca in aprila ponovno gostovale najboljše slovenske ekipe, ki nastopajo v ABA ligi in evropskih pokalih. Obetajo se odlične tekme proti Krki iz Novega mesta, Unionu Olimpiji, Heliosu iz Domžal in Zlatorogu iz Laškega.

Odlične igre prikazujejo tudi mlajše selekcije kluba, ki tekmujejo v državnih prvenstvih. Mladinska ekipa U18 letos nastopa v 2. SKL in je prvi del prvenstva zaključila brez poraza (12 zmag). Kadetska ekipa U16 letos nastopa v 1. SKL in igra iz tekme v tekmo bolje. Navsezadnje ima v svojih vrstah tudi dva kadetska reprezentanta Slovenije. Pionirji U14 in U12 bodo novo tekmovalno sezono začeli meseca marca. V kategoriji

najmlajših pionirjev U10 pa sta v 1. SKL nastopali kar dve ekipi (Elektra Šoštanj in Elektra Velenje).

KKE

► Sankanje s Sv. Križa

Bilo je sončno nedeljsko popoldne, ko smo se 19. 2. 2012 pod Sv. Križem zbrali zagnani sankarji. Svetleče medalje in prehodni pokal so nas mamili, da se čim bolj izkažemo. To seveda ni bilo tako lahko, kajti potrebna je bila velika mera veščin in previdnosti, da smo zvozili ostre ovinke, ki so nas čakali na poti do cilja.

Bilo nas je 17 pogumnih tekmovalcev, ki smo se postavili po robu strmi cesti in ostrim ovinkom. Na cilju pa nas je čakala preostala družina, ki je navijala in se smejala ponesrečenim pristankom. Kljub občasnim padcem s sank poškodb na srečo ni bilo.

Ko smo zabeležili najboljše čase, smo se odpravili proti Gostilni pri Savinku, kjer smo imeli svečano podelitev medalj našim najboljšim tekmovalcem. Tretje mesto je zasedel Jože Hudolin, drugo mesto je pripadlo Klemnu Vrabiču, prvo mesto in s tem tudi prehodni pokal za eno leto pa je osvojil Jernej Pečnik.

Za naslednje leto pa spet nabrusite sanke in se pripravite na ovinke, da se bomo ponovno pomerili v hitrosti in upam, da se nas bo zbralo še več.

KŠD VULKAN BELE VODE

► Tretji Šilijev pohod

Ne manj, še manj sneg nista preprečila, da bi se prijatelji zopet ne želeli spomniti svojega Milana Pogorelčnika – Šilija, planinskega vodnika in gozdarja.

Tako je letos že tretjič Planinska sekcija Topolšica pod vodstvom predsednika sekcije, vodnika Marjana Karlovčeca – Kare, organizirala pohod na Smrekovec. Zborna mesto je bilo kot vsakič do sedaj pri Grebenšku v Belih Vodah, kjer smo se organizirali in z manjšim številom avtomobilov, a do konca nabasani, nadaljevali pot do Matevža visoko v Belih Vodah. Do izhodišča poti pri Enciju je nato bilo le še 10 min. Poudarek na tej točki je pomemben zaradi prvega okrepčila, ki nas je doletelo. Ob čaju, pecivu in potici se nas je kaj hitro zbralo 40 udeležencev iz vse doline in širše.

Pot je bila zasnežena s suhim snegom, tako smo turni smučarji z lahkoto pripravljali gaz za pohodnike. Kljub temu je bilo napredovanje na poti za pohodnike težavno. Višje kot smo prihajali, večji so bili zameti, ki jih je ustvaril močan veter. Dobra volja nam je dajala moč, še posebno, ko smo prispeli na sam vrh Smrekovca. Dosegli smo ga v dveh skupinah. Najprej smo se seveda ovekovečili z »gasilsko sliko«, se uredili, okrepčali in predvsem obujali dogodivščine na podobnih poteh, ko je z nami hodil tudi Šili.

Za spust do Doma na Smrekovcu smo se kar hitro odločili in tam nas je prijazen oskrbnik Fika nestrno čakal s toplim čajem in svojim parmalajzom, s katerim nas je sponzorsko pogostil Marko Mazej - Savinek.

Foto: arhiv

Prav zato mu gre še posebna zahvala vseh udeležencev. Zahvala gre tudi Šaleškemu študentskemu oktetu, ki je z izbornimi glasovi in izbranimi pesmimi popestril naš dogodek. Na kocu gre hvala vsem 56 udeležencem, ki so se zahtevnega pohoda (nekateri pozneje) udeležili in niso obupali, pač pa z dobro voljo premagovali vse napore.

Pohod smo zaključili v zgodnjih popoldanskih urah, ko smo smučarji odsmučali po cesti, pohodniki pa po že prehojenih gozdnih vlakah do avtomobilov. JK

► Pohod krajanov Skornega in Florjana

Svet Krajevne skupnosti Skorno-Florjan je v okviru praznovanja praznika kulture že 9. zapored organiziral pohod po obronkih Krajevne skupnosti Skorno-Florjan. S tem namenom se je kar nekaj krajanov kljub mrazu 8. februarja ob 9. uri zjutraj zbralo pri Domu krajanov in se podalo na pot, kjer jih je spremljala čudovita zimska idila.

Vztrajne pohodnike je pot vodila v smeri proti Belim Vodam, kjer so jih pri kmetiji Bačovnik člani Športno-kulturnega društva Mačji kamen pogostili s toplimi napitki. Po zasluženem počitku, okrepčilu ter zaužitih sončnih žarkih so pot nadaljevali do Grebenška in vse do cilja Doma krajanov, kjer se je izvedel zaključni del prireditve s kulturnim programom.

V okviru kulturnega programa je nastopil oktet Lovske družine Smrekovec Šoštanj in Otroški pevski zborček Klementine Mežnar, ki je svoj prvi krst pred občinstvom doživel ravno na ta dan.

Z namenom, da bi društva, ki delujejo v krajevni skupnosti, še naprej tako uspešno promovirala naš kraj na kulturnem področju, se je predsednik Krajevne skupnosti Skorno-Florjan Roman Oblak v svojem nagovoru zahvalil vsem, ki so in še bodo prispevali k temu, da so kot krajanji Občine Šoštanj lahko ponosni na svojo krajevno skupnost, predvsem pa jim zaželel veliko prijetnih trenutkov in zadovoljstva pri izvajanju kulturnega prispevka k zgodovini krajevne skupnosti.

► Novoletni potop v Velenjsko jezero

Potapljači društev in klubov podvodnih dejavnosti iz vse Slovenije so se 1. januarja ob 14. uri v organizaciji Društva za podvodne dejavnosti Šaleške doline Velenje potopili v Velenjsko jezero in si pod vodo, na globini 6 metrov, voščili ob novem letu. Potop v Velenjsko jezero je bil tokrat že sedemnajstič, udeležilo pa se ga je 22 potapljačev od Obale do Prekmurja, ki so se za to družabno dejanje odločali že večkrat. Trije kar sedemnajstkrat, drugi trije pa so potop opravili tokrat prvič. Vodja potapljanja, potapljaški inštruktor in reševalec Leon Verdnik iz Velenja, nam je povedal, da je bila voda zmerno hladna med 6 do 8 stopinjami, udeležba kolegov in prijateljev pa zelo dobra. Ob potopu, na katerega so se temeljito pripravili, so najprej oblikovali velik krog na gladini, nato pa so pod vodo odprli tri steklenice penečega vina in ga »na zdravje in srečo« pod vodo tudi spili. Po desetih minutah so se dvignili, pospravili potapljaško opremo in se posvetili prijetnim pogovorom in spominom na svoje potapljaške podvige v preteklem letu. S potapljanjem in raziskovanjem je nadaljeval njihov kolega iz Nove Gorice, prof. dr. Matjaž Vidmar, ki si je dan poprej s svojim letalom Pipistrel ogledal prizorišče potopa, novoletno potapljanje pa je edini fotografiral tudi pod vodo.

JOŽE MIKLAVC

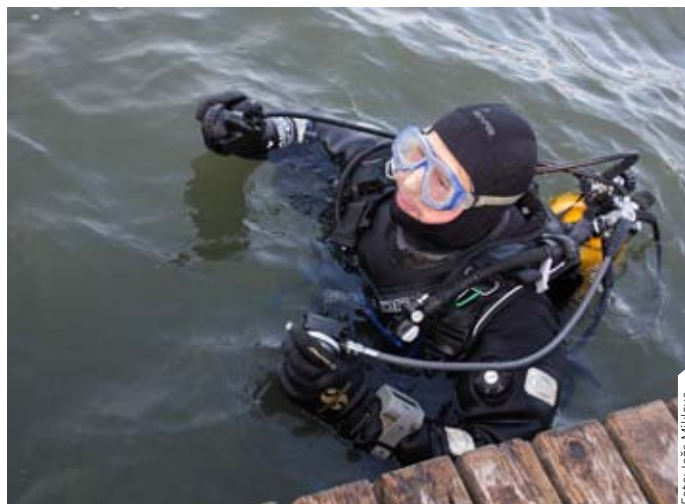

Foto: Jože Miklavc

► Menihov memorial – trinajstič

Namiznoteniški klub Spin Šoštanj je 11. 2. 2012 v Osnovni šoli Šoštanj, Podružnica Topolšica, organiziral 13. Menihov memorial - mednarodni turnir v namiznem tenisu za veterane in rekreativne igralce.

Uvodni del tekmovanja sta z Zumba plesom popestrili Neža in Rebeka. V nadaljevanju sta prisotne nagovorila in pozdravila župan Občine Šoštanj Darko Menih in Majda Menih. Na turnirju sta bili prisotni tudi Špela Menih Novak in Urška Menih Dokl. Poleg slovenskih tekmovalcev, ki so prišli iz oddaljenih krajev, in sicer s Primorske, z Dolenjske, Gorenjske, s Štajerske in iz Prekmurja, se je turnirja udeležila tudi tekmovalka s Kitajske. Mednarodni turnir v namiznem tenisu je potekal v športnem duhu in na visokem nivoju. Vodil ga je namiznoteniški strokovnjak, sodnik in dolgoletni član Namiznoteniške zveze Slovenije gospod Franci Bartol. Udeležilo se ga je 70 tekmovalcev. Po končanem delu tekmovanja je najvišje uvrščenim, v kategoriji nad 65 let, podelila pokale in kolajne Majda Menih, v kategoriji od 55 do 65 let Urška Menih Dokl, v ženski kategoriji je podelil priznanja Anton Leber, podpredsednik NTK Spin, v vseh ostalih kategorijah pa je priznanja podelila Mirjana Ramšak, predsednica NTK Spin. Naključno izbrani udeleženci tekmovanja so na koncu tekmovanja prejeli praktične nagrade. Naš moto turnirja ni samo spomin na vse, ki se jih radi spominjamo, temveč je tudi znamenje veselega doživetja, saj se takrat srečamo s prijatelji namiznega tenisa. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem sponzorjem, ki so nam omogočili izvedbo turnirja: družini Menih, Občini Šoštanj, Športnemu društvu Šoštanj, Osnovni šoli Šoštanj in gospodu Hermanu Pergovniku, predsedniku Krajevne skupnosti Topolšica.

MIRJANA RAMŠAK

Foto: Tekauc

Foto: Tekauc

Foto: Tekauc

Foto: Tekauc

Foto: Tekauc

► MUNTI 2012

Tekmovanje v smučarskih skokih za pokal Občine Šoštanj

V nedeljo, 19. februarja, je Smučarsko skakalni klub Šoštanj uspešno izvedel šesto tekmovanje v smučarskih skokih, ki so šteli za pokal Občine Šoštanj. Na znani in utrjeni lokaciji Monte Grapi so se na zaletišču zvrstili skakalci v kategorijah: cicibani do 9 let, dečki do 11 in dečki do 13 let, deklice do 13 let in veterani od 30 do 45 let. V kategorijah z alpskimi smučmi so tekmovali mladinci do 20 let, člani do 35 let, veterani od 36 do 45 let in veterani od 46 let in starejši. Sodniki so bili Luka Ograjenšek, Dani Slemenšek in Luka Ograjenšek, razsodišče Jožef Ograjenšek in Boris Goličnik. Prvič je bil na tej skakalnici uporabljen snežni top, brez njega bi bila izvedba pravzaprav nemogoča. Tekmovanje je potekalo brez zapletov, rekord skakalnice 22 metrov ima še vedno Primož Peterka.

Foto: Telkauc

Pobudnik tekmovanja Boris Goličnik je z letošnjo tekmo in izvedbo izredno zadovoljen. Zahvaljuje se vsem, ki so pomagali pri izvedbi skokov in ki podpirajo idejo po obnovitvi skakalnice. »Z dobro voljo in dobro ekipo se da narediti vse,« verjame in dokazuje Goličnik. Zahvaljuje se vsem podpornikom in seveda SSK Ljubno, ki jim je posodil snežni top. Rezultati (samo prva mesta): dečki kategorija do 9 let – Vid ROŠER, SSK Mislinja; do 11 let – Žak Mogel, SSK Ljubno; do 13 let – Medard Brezovnik, SSK Ljubno; deklice do 13 let – Pia Slamek, SSK Velenje; veterani – Uroš Peterka, ŠD Stare Kamikaze. Vsega skupaj je nastopilo 24 skakalcev.

V kategoriji alpskih smučí so bila prva mesta razdeljena takole: mladinci – Jurij Verdev, člani – Boštjan Oblak, veterani do 45 let – Srečko Ledinek in člani nad 45 let – Jože Delopst. Skupaj je nastopilo 27 skakalcev. V posebni tekmi za najdaljši skok je nastopilo osem skakalcev, prvo mesto si je priskočil Žiga Omladič. Pri tem je treba poudariti, da so bila marsikje druga in tretja mesta tesno za prvimi in tudi med ostalimi uvrstitvami so bili rezultati dokaj izenačeni.

Če se ozremo v zgodovino ... Monte Grapa oziroma smučarski skoki imajo v Šoštanju bogato tradicijo. Od tistih zanesenjakov, ki so turno smučali iz Skornega in pri Acmanu skakali čez rob, do Bujanovega hriba v Metlečah, kjer so skakali okoli leta 1940. Pomembno vlogo je pri ustanovitvi zimsko športnega odseka in gradnji skakalnice v Monte Grapi okoli leta 1950 odigral Riko Železnik. Na tej skakalnici so vsako zimo prirejali tekmovanja in dogajanje okoli tega je bilo v veselje in ponos Šoštanjčanom. Žal se je kasneje vse skupaj preselilo v Velenje in priznati je treba, da mnogi Šoštanjčani nismo vedeli za skakalnico na Goricah, ki jo je seveda uničil zob časa.

Boris Goličnik, odličen organizator in lahko rečemo kar zanesenjaka, je v letu 2003 dal pobudo Prostovoljnemu gasilskemu društvu Šoštanj – mesto in Turistično-olepševalnemu društvu Šoštanj, da so priložnostno usposobili manjšo skakalnico in pripravili tekmo. Na tekmi so bili tudi nekdanji aktivni skakalci: Bogdan Železnik, Maks Dvornik, Milan Ježovnik, Valentin Jevšenak, Anton Zager, Rudi Ramšak, Marjan Moškon, Vlado Naraločnik ... To je bil poseben dogodek za Šoštanj, ki pa je terjal nadgradnjo. Začele so se aktivnosti za izgradnjo novega zaletišča, ustanovil se je SSK Šoštanj. V letu 2004 so bili spet uspešno izvedeni skoki, ambicije pa so se večale skupaj z uspehom. Žal jo je zagodel zemeljski plaz, ki je preprečil gradnjo manjšega skakalnega centra, klub se je spopadal s sanacijo škode.

Naj je narava še tako nenaklonjena, se člani kluba ne dajo in zgodba gre dalje. Zaletišče je obnovljeno, narejena je shramba za orodje, novo varnostno ograjo je podarilo Žagarstvo Mešič, usposobljena je cesta do izteka skakalnice. Do leta 2012 je bilo v Šoštanju izvedenih pet tekmovanj.

Tekmovanje si je ogledalo izredno veliko ljudi, za ozvočenje je poskrbel DJ Miha, odlični komentator Toni Rehar za jasno in glasno objavljene rezultate, za vzdušje pa skupina Skater in Manca Špik. Za moj okus je manjkala kakšna bolj glasna vzpodbuda s strani gledalcev, kakšen vzklik ali glasen aplavz, ki bi si ga skakalec ob izteku gotovo zaslužil, mojo pripombo, da bi lahko Smučarsko skakalni klub Šoštanj uvedel vstopnino za ogled tekmovanja, glede na ves trud in stroške, ki jih ima s projektom, pa je Boris Goličnik kategorično zavrnil. »Naj si skoke ogleda čim več ljudi in naj nas prireditev povezuje v dobri nameri.«

MILOJKA B. KOMPREJ

Foto: Telkauc

Foto: Telkauc

Iš piš ti loviš!

zbrala: Špela Poles (junij 2011)

povedal: Peter

ilustriral: Rok Poles

Pošljite izštevanko, ki se jo spominjate na naslov: is.pis.ti.lovis@gmail.com

Ljudska izštevanka

En ten ti ni
sava raka tini
sava raka
tika taka
vija vaja
bum.

Ljudska izštevanka

En, dva, tri,
po luknji teče kri,
zraven pa tobak,
ti si črni kak.

Reportaža

Župan Darko Menih za nekaj dni predal oblast Pustu šoštanjskemu

»Pred vami je težka naloga, saj je potrebno sprejeti rebalans letošnjega proračuna. Slišal sem, da imate nekaj idej, želim, da dobro opravite to nalogo, da bo naše delo, ko ponovno prevzamemo oblast, lažje,« je v pozdravu med drugim dejal šoštanjski župan Darko Menih, obenem pa je čestital Turistično olepševalnemu društvu Šoštanj, ki letos praznuje 110. obletnico delovanja, za še eno izjemno prireditvev.

Tudi letošnji šoštanjski pustni karneval – Pust šoštanjski – je privabil obiskovalce od blizu in daleč, ki so z zanimanjem in občudovanjem spremljali pustno povorko. Domače in tuje pustne maske so navdušile obiskovalce.

Pust šoštanjski je letos potekal pod geslom »evropska prestolnica (po) smeha«. Seveda niso mogli mimo vseh peripetij, ki se dogajajo ob izgradnji bloka 6 TEŠ; graditi so začeli celo že sedemko, zrasla je kar na Trgu bratov Mravljakov.

Kot vedno sta navdušila šoštanjska pustna lika koši šoštanjski in Tresimirji. Knez Tresimir naj bi po legendi naselil predel ob Šoštanju - Tresimirje, ki so ga kasneje preimenovali v Družmirje. Družmirje je vas, ki je zaradi rudarjenja izginila pod vodo, ohranili pa so se knezi Tresimirji, vsaj kot šoštanjski pustni lik.

Koši šoštanjski pa so nastali kot spomin na številne generacije šoštanjskih usnarjev. Vošnjaki so svoje delavce v tovarni usnja dobro plačevali, na dan plače so moški namesto domov odšli v gostilno. Ker pa so doma zaman na novce čakale tudi njihove žene, so si optale koše in šle može iskat. Ker so nekateri že težje hodili, ker so pregloboko pogledali v kozarec, so jih nato v koših nesle domov, med potjo pa ves čas regljale - zato imajo ti liki vedno tudi raglje.

Navdušile so tudi tuje maske - iz Srbije, Makedonije, Avstrije in Belgije. Z izjemno akrobatsko točko se je izkazala skupina USB iz Novega Sada, poleg tujih mask pa so se predstavile tudi slovenske, vsaka po svoje izvirna, vsaka s svojim posebnim sporočilom: videli smo božičke, smrčke, kure iz Skornega, Ribiča Pepeta z barko iz pločevink piva, snežene može, dornavske cigane, pirate, nikoli v Šoštanju ne manjkajo kurenti in še in še...

Povorko je kot vedno v čez trg popeljal Pihalni orkester Zarja, spremljale so jih topolške mažoretke.

Od leta 2006 je Šoštanj tudi vključen v evropsko združenje karnevalskih mest, zato so si tudi tokrat karneval ogledali visoki predstavniki tega združenja.

Delegate posameznih držav je še pred karnevalom v vili Mayer sprejel župan Občine Šoštanj Darko Menih. Vsi so bili navdušeni nad prenovljeno vilo in tudi nad posluhom, ki ga Občina Šoštanj kaže za ohranjanje pustnih šeg in običajev.

Po karnevalu se je zabava nadaljevala v športni dvorani do poznih večernih ur, za glasbo sta poskrbela ansambla Spomini in Sпев.

TJAŠA REHAR

Fotoreportaža:
Pust šoštanski 2012
FOTO: ALEKSANDER GRUDNIK

